

Planul Național
de Redresare și Reziliență

Finanțat de
Uniunea Europeană
NextGenerationEU

COMPONENTA 16

RePower EU

pentru

PLANUL NAȚIONAL DE
REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

COMPONENTA 16

Noul capitol REPowerEU al PNRR României se justifică, în temeiul articolului 21a din Regulamentul 241/2021, cu modificările și completările ulterioare, care prevede introducerea unui nou capitol și al articolului 21b alineatul (2), referitor la transferul fondurilor din Rezerva de ajustare Brexit pentru a răspunde priorităților RepowerEU pe care România le va urma, precum și aplicarea articolul 14 din Regulament care se justifică prin nevoile financiare mai mari legate de investițiile suplimentare în prioritățile RepowerEU pe care România le va pune în aplicare, cu mențiunea că aplicarea articolului 14 va lua în considerare modificările în conformitate cu articolul 21 din Regulament ale PNRR existent, în special în ceea ce privește reducerea componentei de împrumut a actualului PNRR.

Obiectiv: Prin intermediul reformelor și investițiilor propuse în cadrul acestei componente se urmărește creșterea rezilienței și independenței energetice a României prin creșterea ponderii producției de energie electrică din surse regenerabile (eolian, solar, hidroenergetic și biomasă sustenabilă) atât la persoanele fizice, cât și la autoritățile locale și operatori economici, decarbonizarea sectorului rezidențial și a industriei prin creșterea eficienței energetice a clădirilor și echipamentelor utilizate, dezvoltarea și digitalizarea capacităților de transport și distribuție, precum și, calificarea resurselor umane în raport cu cerințele specifice sectorului de energie regenerabilă.

Astfel prin setul de măsuri propuse (diversificarea capacităților de producție, economisire a energiei, etc.) se va consolida reziliența sistemului energetic național cu impact pozitiv în sprijinirea accelerării tranziției Europei la energie curată.

OBIECTIVUL GENERAL

04 Provocări principale

07 Obiective specifice

09 Implementarea noului Capitol REPowerEU

DESCRIEREA REFORMELOR ȘI A INVESTIȚIILOR

R1. Crearea cadrului legal pentru utilizarea terenurilor neproductive/degradate proprietatea statului/UAT în scopul producției de energie verde, inclusiv crearea registrului unic național al terenurilor neproductive

Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice și SAE (sate autonome energetice)

I1. – Formarea profesională a resursei umane pentru dobândirea de competențe în domeniul energiei verzi

I2. Creșterea eficienței energetice și a producției de energie verde

Producție de energie verde pentru consum propriu – APL-uri

Investiția 2.b – IMM-uri – Eficiență energetică în clădiri industriale

Investiția 2.c – IMM-uri – Producție de energie verde pentru consum propriu

Investiția 2.d – IMM-uri – Eficiență energetică pentru echipamente cu consum mare de energie

Investiția 2.e – Întreprinderi mari – Eficiență energetică echipamente cu consumuri energetice mari

Investiția 2.f – Realizarea amenajării hidroenergetice Pașcani

Investiția 2g – Decarbonizarea sectorului agricol prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii pe canalul Giurgiu – Râsmirești

Investiția 2.h – Schemă de ofertare pentru instalarea unei capacități totale de 130MW aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructura sistemului hidroameliorativ aflat în administrarea ANIF – canalul Giurgiu – Râsmirești

I3. Utilizarea clădirilor rezidențiale pentru accelerarea implementării energiei din surse regenerabile – Acordarea de vouchere pentru stimularea instalării panourilor fotovoltaice și a sistemelor de stocare a energiei aferente pentru clădirile rezidențiale aparținând persoanelor fizice

I6. Eficientizarea, modernizarea și digitalizarea rețelei naționale de transport a energiei electrice

6.a – Instalarea de centrale fotovoltaice (CEF) și instalații de stocare a energiei electrice destinate alimentării serviciilor interne instalate în stațiile C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

Retehnologizarea SMART SA – filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

6.c – Optimizarea rețelei de comunicații și crearea unui centru de date – Teletrans SA, filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

Investiția 7 – Programul Național – “Casa eficientă energetică”

Investiția 8 – Schema de finanțare întărirea rețelelor de distribuție electrică

PROIECTE CU DIMENSIUNE TRANSFRONTALIERĂ SAU MULTINAȚIONALĂ

Proiecte cu dimensiune transfrontalieră sau multinațională

CONSULTAREA AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE ȘI A ALTOR ACTORI RELEVANȚI

Organizarea procesului de consultare interministerială

Consultarea structurilor partenariale ce fac parte din sistemul de management al PNRR

Organizarea și rezultatele procesului de consultare publică

DIMENSIUNEA DIGITALĂ

Informațiile necesare pentru a sprijini contribuția digitală a măsurilor vor fi furnizate într-o anexă separată.

CLIMATE AND ENVIRONMENTAL TAGGING

Informațiile necesare pentru a sprijini contribuția la neutralitatea climatică a măsurilor vor fi furnizate într-o anexă separată.

ANALIZA “DNSH”

Analizele DNSH a măsurilor și a derogărilor aferente vor fi furnizate într-o anexă separată.

BUGET ȘI METODOLOGIA DE COSTURI / FINANȚARE ȘI COSTURI

Metodologia de costurilor va fi furnizate într-o anexă separată.

Denumire investiție/reformă	Alocare (euro)
Reforma 1 – Crearea cadrului legal pentru utilizarea terenurilor neproductive/degradate proprietatea statului/UAT în scopul producției de energie verde, inclusiv crearea RUNTN	13.500.000
Reforma 2 – Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice și SAE (sate autonome energetice)	1.500.000
Investiția 1 – Formarea profesională a resursei umane pentru dobândirea de competențe în domeniul energiei verzi	13.000.000
Investiția 2 – Creșterea eficienței energetice și a producției de energie verde	1.330.000.000
Investiția 2.a – Eficiența energetică și producție de energie verde consum propriu – APL-uri	200.000.000
Investiția 2.b – IMM-uri – Eficiența energetică clădiri industriale	100.000.000
Investiția 2.c – IMM-uri – Producție de energie verde pentru consum propriu	400.000.000
Investiția 2.d – IMM-uri – Eficiență energetică echipamente cu consumuri energetice mari	200.000.000
Investiția 2.e – Întreprinderi mari – Eficiență energetică echipamente cu consumuri energetice mari	200.000.000
Investiția 2.f – Realizarea amenajării hidroenergetice Pașcani	30.000.000
Investiția 2.g – Decarbonizarea sectorului agricol prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii pe canalul Giurgiu – Răzmirești	100.000.000
Investiția 2.h – Schemă de ofertare pentru instalarea de capacități aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructura sistemelor hidroameliorative aflate în administrarea ANIF – canalul Giurgiu – Răzmirești	100.000.000

Denumire investiție/reformă	Alocare (euro)
13. Utilizarea clădirilor rezidențiale pentru accelerarea implementării energiei din surse regenerabile – Acordarea de vouchere pentru stimularea instalării panourilor fotovoltaice (pompele de căldură) și a sistemelor de stocare a energiei aferente pentru clădirile rezidențiale aparținând persoanelor fizice	440.903.220
14. Sate Autonome Energetice	200.000.000
15. Transfer II-C6 PNRR – Capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile	460.000.000
16. Digitalizarea, eficientizarea și modernizarea rețelei naționale de transport a energiei electrice	71.488.000
Investiția 6.a – Instalarea de centrale fotovoltaice (CEF) și instalații de stocare a energiei electrice destinate alimentării serviciilor interne instalate în stațiile C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.	32.170.000
Investiția 6.b – Retehnologizarea SMART SA – filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A	29.940.000
Investiția 6.c – Optimizarea rețelei de comunicații și crearea unui centru de date – Teletrans SA, filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.	9.378.000
17. Programul Național "Casa eficientă energetic"	370.000.000
18. Schemă de finanțare întărirea rețelelor de distribuție electrică	140.000.000

3.040.391.220	1.397.228.597	+	43.162.623	+	1.600.000.000
Buget total (euro)	alocare financiară nerambursabilă		aferentă rezervei de ajustare la BREXIT		contribuție financiară rambursabilă provenită din aplicarea art.21 din Regulamentul 241/2021 la PNRR de bază.

1. Obiectivul general al capitolului

Situația geo-politică și economică a Uniunii Europene și a lumii în ansamblul său, și în particular a regiunii României s-a schimbat substanțial de la momentul adoptării PNRR în luna noiembrie a anului 2021. Invazia Rusiei în Ucraina a schimbat major perspectivele macro-economice ale Uniunii Europene (UE) și în particular ale României ca urmare a apariției unei noi crize cu efecte deosebite în plan energetic, dar și în plan agro-alimentar, inclusiv în lanțurile de aprovizionare și în schimburile comerciale.

Situația din Ucraina a solicitat o reacție imediată a autorităților europene și naționale, iar sancțiunile impuse Rusiei și întreruperea lanțurilor de aprovizionare din bazinul Mării Negre au avut efecte directe asupra prețurilor din energie dar și impact indirect asupra economiei. Acest aspect cuplat cu afectarea lanțurilor de aprovizionare și a schimburilor comerciale au condus la un efect inflaționist asupra prețurilor, atât la nivelul materiilor prime, cât și la nivelul produselor intermediare și produselor finite.

Efectele din sectorul energetic au arătat vulnerabilitatea statelor membre în relație cu produsele energetice extrase de Rusia și consecința firească a fost ca UE să ia decizia asigurării independenței energetice sustenabile a Uniunii. Pentru obținerea acestui deziderat la data de 18 Mai 2022 Comisia Europeană a prezentat inițiativa REPowerEU - un document de planificare care propune reducerea rapidă a dependenței de combustibilii fosili din Rusia și tranziția mai rapidă către surse de energie regenerabile.

Întreg capitolul RepowerEU răspunde Recomandării specifice de țară 2 / 2023 - *Finalizarea rapidă a capitolului REPowerEU în vederea demarării rapide a implementării acestuia*, iar reformele și investițiile componente 16 - REPowerEU adresează în special următoarele Recomandări specifice de țară:

- *Să reducă dependența generală de combustibilii fosili. Să faciliteze extinderea în continuare a producției durabile de energie prin accelerarea dezvoltării surselor regenerabile de energie, modernizarea rețelelor de transport al energiei și creșterea interconectării cu statele membre învecinate. Să intensifice ritmul renovărilor și să stabilească obiective mai ambițioase privind renovările, pentru o mai bună eficiență energetică a parcului imobiliar (2022.RST 3.3).*
- *Reducerea dependenței de combustibilii fosili și accelerarea tranziției către o energie curată, în special prin implementarea mai rapidă a energiei regenerabile și prin îmbunătățirea capacității rețelei pentru a permite noilor capacități să funcționeze pe piață. Creșterea eficienței energetice și a ambiției eforturilor de renovare a clădirilor, inclusiv prin asigurarea unui acces mai bun la informații și opțiuni de finanțare durabilă. Intensificarea eforturilor politice care vizează furnizarea și dobândirea de competențe necesare pentru tranziția ecologică (2023 RST 3).*

Analizând Recomandările specifice de țară începând cu anul 2021 până în prezent putem identifica că există 2 dimensiuni importante în care România trebuie să acționeze în direcția reformelor și proiectelor sale strategice, și anume, sustenabilitatea fiscală și sustenabilitatea energetică.

Pe dimensiunea sustenabilității fiscale, România trebuie să echilibreze deficitul bugetar acționând asupra veniturilor bugetare, cheltuielilor și acumulării de datorii sustenabile și eficiente, dar și să se concentreze pe creșterea sustenabilă în domeniul IMM-urilor și al industriei, în special în industriile care se confruntă cu un comerț dezechilibrat și nejustificat de potențialul României, asigurând în același timp proceduri administrative simplificate. PNRR actual cuprinde deja o serie de reforme și investiții care abordează provocările menționate mai sus în cadrul componentelor 8, 9 și 14.

Reformele și investițiile RepowerEU sprijină eforturile României de îmbunătățire a facilității sale bugetare prin sprijinirea tranziției către energia curată pentru IMM-uri și creșterea eficienței energetice atât a IMM-urilor, cât și a întreprinderilor mari.

În cadrul Pactului Ecologic European toate cele 27 de state membre ale UE s-au angajat să ia măsuri pentru ca UE să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. În vederea atingerii acestui obiectiv, s-a stabilit reducerea emisiilor cu cel puțin 55 % până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990.

Pactul verde european se axează pe trei principii-cheie pentru tranziția către o energie curată, care vor contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și la îmbunătățirea calității vieții, mai exact prioritizarea unui sector energetic bazat în mare parte pe surse regenerabile, precum și pe prioritizarea eficienței energetice și reducerea consumului de energie.

În plus, pachetul legislativ "Fit for 55" (Pregătiți pentru 55), lansat în iulie 2021, prevede o serie de propuneri legislative de revizuire și actualizare a legislației UE și de punere în aplicare a unor noi inițiative cu scopul de a asigura conformitatea politicilor UE cu obiectivele climatice convenite de Consiliu și de Parlamentul European.

Pornind de la pachetul de propuneri „Pregătiți pentru 55” și venind în completarea acțiunilor deja întreprinse prin planul REPowerEU, Comisia Europeană a propus statelor membre un set suplimentar de acțiuni menite: *să economisească energie; să diversifice aprovizionarea; să înlocuiască rapid combustibilii fosili prin accelerarea tranziției Europei către o energie curată și să combine în mod inteligent investițiile și reformele prin planuri de investiții inteligente.*

În ceea ce privește sustenabilitatea energetică, RO trebuie să depășească provocările legate de închiderea centrelor de producție de energie pe bază de cărbune și lignit, convertind în același timp resursele umane către domenii energetice curate și dezvoltând o producție și o distribuție fiabile de energie curată în întreaga țară, într-un cadru de reglementare care să fie previzibil și echitabil. În plus, România trebuie să reducă în mod substanțial sărăcia energetică, în special în rândul populației vulnerabile, în vederea creșterii eficienței energetice a clădirilor publice, private și colective, a IMM-urilor și a industriei, minimizând în același timp efectele negative asupra mediului.

PNRR existent are deja o serie de reforme și investiții care abordează provocările menționate mai sus în cadrul componentelor 5, 6, 9 și 15.

În concordanță cu cele expuse mai sus, *obiectivul acestei componente este de a crește reziliența și independența energetică a României prin creșterea ponderii producției de energie electrică din surse regenerabile (în principal eolian, solar, hidro și biomasă sustenabilă) atât la persoanele fizice, cât și la autoritățile locale și operatori economici, decarbonizarea sectorului rezidențial și a industriei prin creșterea eficienței energetice a clădirilor și echipamentelor utilizate, dezvoltarea și digitalizarea capacităților de transport și distribuție, precum și, calificarea resurselor umane în raport cu cerințele specifice sectorului de energie regenerabilă.*

a) Provocări principale

Războiul din Ucraina a afectat economia României, întârziind ritmul redresării. În contextul șocului inflaționist semnificativ România trebuie să se concentreze pe implementarea reformelor și investițiilor, îndeosebi cele cu finanțare din fonduri europene pentru a-și asigura un proces de recuperare sustenabil.

Presiunile fiscale rămân semnificative, deoarece cheltuielile recurente și subvențiile pentru energie ar putea duce la creșterea deficitului în acest an, subliniind nevoia de reforme pentru a consolida mobilizarea veniturilor și a crește eficiența cheltuielilor. Fondurile consistente de la UE ar trebui să amelioreze parțial presiunile fiscale induse de război și de prețurile crescute la energie și alimente.

Deși dependența României de importurile de energie din Rusia este mai mică decât în cazul altor țări europene - în special în ceea ce privește gazele naturale - creșterea prețului la energie afectează țara. Mai departe, creșterea prețurilor la energie și la alimente pun presiune pe prețurile de consum.

Planurile de scoatere din funcțiune a centralelor pe cărbune, vechi și poluante, România angajându-se prin PNRR să elimine treptat cărbunele până în 2032, precum și ritmul lent al investițiilor pentru adăugarea de capacitate nouă va crea și mai multă presiune pe partea de furnizare de energie electrică.

Intensitatea energetică în România este peste media europeană, iar potențialul mare de eficiență energetică încă nu este exploatat în totalitate. În ultimul deceniu s-au realizat doar progrese modeste în ceea ce privește eficiența energetică (de exemplu, până acum s-a realizat doar 56 la sută din ținta din 2020 privind economia de energie).

Măsurile de eficiență energetică în clădiri reprezintă un potențial vast pentru îndeplinirea țărilor UE. Proiectul de strategie pe termen lung de renovare a clădirilor, elaborat cu sprijinul Băncii Mondiale, necesită investiții de 12,8 miliarde € până în 2030 (aproximativ 1,3 miliarde € pe an) între momentul prezent și 2030. Aproximativ 5 miliarde de EUR (39 la sută) ar putea proveni din surse publice, iar restul din surse private/comerciale. Conform Agenției Internaționale de Energie (AIE), se estimează că aproximativ 78 la sută din combustibilul utilizat pentru încălzirea spațiilor este combustibil fosil, contribuind la aproximativ 9,1 la sută din emisiile de GES ale țărilor¹.

Capacitatea netă instalată la nivelul SEN la începutul anului 2023 a fost de 16.558 MW, dintre care 2.550 MW în centrale termoelectrice pe cărbune, 1.994 MW în centrale termoelectrice pe hidrocarburi, 6.313 MW în centrale hidroelectrice, 1.300 MW în centrala nucleară, 2.966 MW în centrale electrice eoliene, 126 MW în centrale pe biomasă/biogaz, 1.307 MW în centrale electrice fotovoltaice. Între timp, la data de 1 Iunie 2023, 660 MW de capacitate de producție de energie pe bază de lignit au fost scoși din operare (un grup energetic de 330 MW - Rovinari 3 închis și grupul energetic de 330 MW -Turcenii 7 trecut în conservare).

O capacitate relativ mare instalată la nivelul SEN nu reprezintă însă o certitudine privind asigurarea condițiilor de adecvanță în toate perioadele unui an de zile, fiind cunoscut faptul că ceea ce contează este nivelul de disponibilitate a producției.

Nivelul producției care poate fi disponibilă în piața de energie electrică și care poate participa la acoperirea consumului de energie electrică este mult mai redus, acesta depinzând în primul rând de nivelul de disponibilitate a surselor primare, cât și de nivelul de disponibilitate tehnică simultană a instalațiilor.

În perioada 2023 - 2030, pe măsura depășirii evidente a duratei de viață a centralelor și grupurilor energetice existente, având o vechime calculată din perioada anilor economiei comuniste, producătorii intenționează să retragă definitiv din exploatare capacități termo ce însumează aproximativ 3,2 GW, din care 2,8 GW pe cărbune (lignit și huiă) și 0,4 GW pe hidrocarburi.

Această reducere de capacitate nu poate fi compensată decât parțial prin instalarea de grupuri noi pe gaze naturale, într-un quantum de cel mult 65 % din capacitatea dezafectată, conform proiectelor oficiale prevăzute pentru punere în funcțiune până în anul 2026, afectând substanțial nivelul de adecvanță a SEN.

În ceea ce privește adecvanța SEN, acoperirea consumului intern net printr-un procent cât mai mare din centralele bazate pe surse regenerabile conduce la un nivel de siguranță mai mare în

¹ Preluat de la: <https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/energy-efficiency-indicators-data-explorer> la 28 noiembrie 2022.

alimentarea cu energie electrică din punct de vedere al disponibilității energiei electrice și la reducerea gradului de utilizare a centralelor clasice a căror resurse primare depind de surse externe, respectiv îmbunătățirea adecvanței în funcționare a SEN și reducerea dependenței energetice de factori externi.

Având în vedere că un volum atât de mare de instalații de stocare este încă destul de greu de obținut în condițiile tehnologice și financiare actuale, proiectele centralelor hidroelectrice cu lacuri de acumulare pot compensa într-o anumită măsură nevoia de stocare, aducând un surplus de flexibilitate în funcționarea (echilibrarea) SEN.

În plus față de evaluarea deficitului parțial de adecvanță a SEN în perioada 2022 - 2030, trebuie luat în calcul contextul geopolitic actual și imperativul foarte probabil al alimentării consumului din republica Moldova integral din România, respectiv crearea unui nivel de adecvanță care să asigure condițiile de piață pentru export, și în special pentru alimentarea sistemului din Ucraina și din România.

Astfel, în cazul scenariului în care necesarul de energie electrică la nivelul SEN crește la aproximativ 71 TWh în anul 2030, considerând alimentarea unui consum de aproximativ 6 TWh pentru Republica Moldova și o posibilă furnizare de energie electrică către Ucraina de până la 2 TWh, creșterea țintei pentru puterea instalată în centrale electrice eoliene și fotovoltaice la **14.965 MW este absolut necesară** pentru a menține un procent de acoperire a necesarului de energie electrică din surse regenerabile de aproximativ 60 %.

În concluzie, în contextul geopolitic actual, corelat cu deficitul de energie electrică la nivel european, inclusiv a celui înregistrat în Ucraina și Republica Moldova, aspectele privind compensarea deficitului parțial de adecvanță a SEN și alimentarea consumului de energie electrică în perioada 2023 - 2030 pot fi atenuate prin creșterea nivelului de integrare a surselor regenerabile de energie electrică, în cadrul previzionat la nivel UE referitor la măsurile de decarbonizare și reducere a dependenței de gazul natural de import.

În rezumat la acest moment există instalată în România o capacitate de producție în centrale eoliene și fotovoltaice de 4.407 MW, iar prin PNRR existent (Investiția 1 din Componenta 6 transferată în capitolul REPowerEU) se prevede finanțarea directă a 950 MW până în anul 2025 și indirect prin reformele promovate instalarea unei capacități adiționale de 3000 MW până la jumătatea anului 2026. Totodată din Fondul de modernizare se prevăd spre finanțare investiții pentru 766 MW în centrale regenerabile (din care 153 MW eolian și 470 MW solar). Toate aceste investiții vor conduce la o capacitate de producție în centrale eoliene și solare până la finele decadei de aproximativ 9,1 GW cu 6 GW mai puțin față de necesarul de 15 GW.

Necesarul suplimentar poate fi redus prin promovarea reducerii consumului prin creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și industriale și a echipamentelor cu consum mare de energie și încurajarea prosumului în rândul cetățenilor, autorităților publice și agenților economici.

Adițional nu trebuie înlăturate din atenție producția de hidroenergie și de energie din biomasă sustenabilă, dar numai în acord cu respectarea principiului DNSH. România a arătat utilitatea potențialului hidroenergetic în capacitatea instalată de 6,6 GW ce contribuie foarte mult la producția de energie nepoluantă. Dezvoltarea acestor capacități în armonie cu natura și cu investițiile în centralele eoliene și solare oferă României oportunitatea obținerii unei producții naționale de energie total curată și suficientă nevoilor proprii.

În acord cu situația actuală și pentru a asigura tranziția energetică a României către tehnologii cu emisii scăzute de carbon, ipotezele avute în vedere pentru următorii zece ani constau în intensificarea utilizării energiei din surse regenerabile, urmărind traiectoriile asumate în PNIESC și reducerea participării cărbunelui în mixul de producere de energie electrică și termică, în favoarea gazelor naturale, ca etapă intermediară spre o economie fără emisii de gaze cu efect de seră.

Această evoluție presupune intrarea în exploatare de noi capacități de producere din surse regenerabile în special eolian, fotovoltaic, dar și hidro și biomasă sustenabilă, însă într-o măsură mai mică.

Conform analizei derulate de către experții Băncii Mondiale următoarele elemente au fost constatate în cazul României:

- În ceea ce privește cota de energie regenerabilă, Comisia Europeană a recomandat României să crească nivelul de ambiție pentru 2030, până la o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 34%. În consecință, nivelul de ambiție cu privire la ponderea energiei din surse regenerabile a fost revizuit față de varianta actualizată a PNIESC, de la o cotă propusă inițial de 27,9%, la o cotă de 30,7%.
- În acord cu programul de Guvernare o nouă politică energetică națională este necesară în contextul european recent. O atenție deosebită se va acorda tranziției energetice, care va presupune stabilirea unui mix energetic intern care să țină seama de capacitățile României de dezvoltare a surselor curate, regenerabile (hidro, eolian, solară, biomasă ecologică), așa încât să se evite „sărăcia energetică” și să se valorifice oportunitățile aferente.
- România își propune investiții strategice în domeniul cheie al siguranței energetice care să permită crearea unor ecosisteme de producție și stocare a energiei curate (hidroenergie, fotovoltaice etc.).
- Pe lângă diversificarea mixului de energie, adaptarea la efectele schimbărilor climatice și îmbunătățirea rezilienței ar trebui să facă parte din strategia pe termen lung pentru sectorul energetic. Reducerea în continuare a pierderilor netehnologice, eficiența îmbunătățită și investițiile în rețele inteligente vor permite României să optimizeze utilizarea resurselor sale energetice și să promoveze tehnologiile cele mai eficiente din punct de vedere al costurilor.
- În acest scop, este necesar să se implementeze progresiv noi tehnologii și metodologii pentru a permite controlul și gestionarea rețelei în timp real. Implementarea capacități de producție energetică din surse regenerabile, de rețele inteligente, combinate cu măsuri de eficiență energetică ar putea duce la economii semnificative pentru sistemul de electricitate și pentru bugetele gospodăriilor, în același timp mărin­d siguranța sistemului și îmbunătățind confortul utilizatorilor finali.

Prin măsurile propuse în această componentă se susțin investiții care vor accelera programe robuste și complexe de eficiență energetică și conservare a energiei care țin­tesc diferite segmente de consumatori. În PNIESC se are deja în vedere implementarea de programe de eficiență energetică. Mai mult, eficiența energetică se dovedește a fi o alternativă care ar putea genera un potențial încă nefolosit pentru reducerea emisiilor în modul cel mai eficient posibil din punct de vedere al costurilor

b) Obiective specifice

Pornind de la obiectivul general și provocările menționate anterior obiectivele specifice cuprinse în noul capitol RepowerEU al PNRR se dezvoltă natural pe linia principală a promovării producției de energie verde și creșterea eficienței energetice răspunzând obiectivelor inițiativei RepowerEU astfel:

(a) improving energy infrastructure and facilities to meet immediate security of supply needs for gas, including liquified natural gas, notably to enable diversification of supply in the interest of the Union as a whole; measures concerning the oil infrastructure and facilities necessary to meet immediate security of supply needs may be included in the REPowerEU chapter of a Member State only where that Member State has been subject to the exceptional temporary derogation in Article 3m(4) of Regulation (EU) No 833/2014 by 1 March 2023, due to its specific dependence on crude oil and its geographical situation - **Noul capitol al PNRR nu vizează acest obiectiv.**

(b) boosting energy efficiency in buildings and critical energy infrastructure, decarbonising industry, increasing the production and uptake of sustainable biomethane and of renewable or fossil-free hydrogen, and increasing the share and accelerating the deployment of renewable energy - **Principalul obiectiv REPowerEU vizat de noul capitol, în special în ceea ce privește creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, publice și industriale, a echipamentelor mari consumatoare de energie și creșterea ponderii de capacități de producție de energie regenerabilă și accelerarea implementării acestora;**

(c) addressing energy poverty; - **Acest obiectiv este vizat de noul capitol RepowerEu al PNRR prin creșterea eficienței consumului la nivel de comunități rurale din România.**

(d) incentivising reduction of energy demand; **Acest obiectiv este vizat de noul capitol RepowerEu al PNRR prin sprijinirea segmentului de populație vulnerabil în reducerea consumului de energie.**

(e) addressing internal and cross-border energy transmission and distribution bottlenecks, supporting electricity storage and accelerating the integration of renewable energy sources, and supporting zero emission transport and its infrastructure, including railways; **Acest obiectiv este vizat de noul capitol RepowerEu al PNRR prin întărirea capacității transportatorului național de energie și a distribuitorilor regionali/locali de energie electrică.**

(f) supporting the objectives set out in points (a) to (e) through an accelerated requalification of the workforce towards green and related digital skills, as well as through support of the value chains in critical raw materials and technologies linked to the green transition. - **Acest obiectiv este vizat de noul capitol RepowerEu al PNRR prin sprijinirea activităților de formare specializată în domeniul meseriilor industriei de energie verde.**

În concordanță cu obiectivele europene, provocările și strategiile naționale reformele și investițiile incluse în noul capitol REPowerEU urmăresc următoarele obiective specifice:

1. Îmbunătățirea până la finele anului 2024 a cadrului legal aferent utilizării terenurilor agricole neproductive pentru producția de energie electrică, precum și îmbunătățirea cadrului legal privind funcționarea prosumatorilor și a comunităților de energie,

2. Creșterea până în anul 2026 a capacității de producție de energie electrică regenerabilă cu aproximativ 2000 MW preponderent din sursă fotovoltaică și a gradului de specializare în acest domeniu al resurselor umane,

3. Creșterea până în anul 2026 a eficienței energetice în cadrul clădirilor rezidențiale, publice și industriale precum și a echipamentelor mari consumatoare de energie pentru a se obține economii de consum anuale în cuantum de cel puțin 10%

4. Testarea până în 2026 la nivelul regiunilor României a unui nou concept de autonomie energetică bazat pe biomasă sustenabilă/ecologică locală.

5. Întărirea până în anul 2026 a capacității transportatorului național de energie și a distribuitorilor regionali/locali de energie electrică de oferi servicii către utilizatori.

c) Implementarea noului Capitol REPowerEU

La nivelul Guvernului României s-a stabilit ca ministerul responsabil pentru implementarea noului Capitol RepowerEU să fie Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. În acest scop o structură existentă în cadrul MIPE va prelua aceste atribuții de implementare.

Aducem aminte că MIPE în prezent îndeplinește atât rolul de coordonator național al procesului de implementare a Mecanismului de Redresare și Reziliență, precum și de coordonator de investiții aferent unor investiții cuprinse la Componentele 9 și 11 aferente Planului Național de Redresare și Reziliență.

Pentru implementarea celor două reforme MIPE va colabora îndeaproape cu Ministerele de linie responsabile - Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Durabile și Ministerul Energiei, precum și cu autoritățile implicate, în special Agenția Domeniului Statului și Agenția Națională de Reglementare în Energie și în acest sens va co-iniția actele normative necesare punerii în aplicare a reformelor PNRR - RepowerEU.

Investițiile propuse în cadrul noului Capitol REPoweEU se vor implementa în mare parte prin apeluri de proiecte, apeluri pentru care MIPE are deja experiență, investiții similare fiind cuprinse în cadrul Programelor finanțate prin fondurile europene structurale, ca de exemplu Programul Operațional Infrastructură Mare pentru investițiile în eficiență energetică adresate autorităților publice locale și întreprinderilor mici și mijlocii.

Pentru derularea apelurilor de proiecte va fi utilizată în continuare platforma informatică dezvoltată pentru implementarea PNRR - <https://proiecte.pnrr.gov.ro>, iar la dezvoltarea ghidurilor solicitantului se va urmări respectarea principiului parteneriatului prin consultarea din timp a părților interesate, în special beneficiarii vizați de investiții.

2. Descrierea reformelor și a investițiilor

Reforme

R1. Crearea cadrului legal pentru utilizarea terenurilor neproductive/degradate proprietatea statului/UAT în scopul producției de energie verde, inclusiv crearea registrului unic național al terenurilor neproductive (alocare 13.500.000 euro)

Provocare:

Dezvoltarea capacităților de producție a energiei regenerabile, în particular din sursele eolian și solar, întâmpină în România anumite obstacole printre care se remarcă accesul la terenuri pretabile pentru astfel de investiții și cadrul legislativ și de reglementare pentru facilitarea instalării și operării de astfel de centrale. De altfel, aceste probleme majore fac obiectul celor 2 reforme prezente în cadrul noului Capitol RepowerEU al PNRR.

În ceea ce privește accesul la terenurile necesare dezvoltării centralelor de producție de energie regenerabilă (în special solar și eolian) la acest moment legislația națională nu permite folosirea terenurilor agricole pentru astfel de investiții sub argumentul, rezonabil de altfel, că aceste terenuri sunt utile asigurării siguranței alimentare a României și partenerilor UE. Cu toate acestea există diferențieri în calitatea terenurilor agricole și utilitatea pe care acestea le-ar avea pentru agricultură, care ar pute fi mult mai eficient utilizate pentru dezvoltarea capacităților de producție de energie din surse regenerabile (în principal solar și eolian).

Conform prevederilor Ordinului 534/2001 privind aprobarea Normelor tehnice pentru introducerea cadastrului general, terenuri degradate și neproductive (N) sunt definite ca fiind acele terenuri degradate și cu procese excesive de degradare, care sunt lipsite practic de vegetație. Din această categorie fac parte: nisipuri zburătoare; stâncării, bolovănișuri, pietrișuri; râpe, ravene, torenți; sărături cu crustă; mocirle și smâncuri; gropile de împrumut și cariere; halde.

Totodată, conform prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, terenurile cu destinație agricolă sunt grupate astfel: terenuri agricole productive (arabil, vii, livezi, pepiniere viticole și pomicole, plantații, sere, solare etc.); terenuri cu vegetație forestieră, dacă nu fac parte din amenajările silvice, pășunile împădurite; terenuri ocupate cu construcții și instalații agro-zootehnice, amenajările piscicole și de îmbunătățiri funciare, drumuri tehnologice și de exploatare agricolă, etc.); terenuri neproductive care pot fi amenajate în cadrul perimetrelor de ameliorare și folosite pentru producția agricolă.

În patrimoniul Statului Român, prin administrarea de către Agenția Domeniilor Statului (ADS), pe suprafețele fostelor IAS-uri, există suprafețe ample de curți construcții sau suprafețe neproductive (de exemplu canale) ce nu pot fi folosite ca și componente conexe ce ar ajuta fermierii (datorită nivelului avansat de degradare), dar nici în agricultura propriu-zisă, acest teren având nevoie de câteva cicluri și investiții pentru a ajunge la o calitate a solului potrivită pentru a fi folosită în agricultură. Din acest motiv, cea mai bună utilizare a acestor suprafețe este pentru crearea de energie verde.

Luând în considerare faptul că în acest moment ADS administrează în jur de 320.000 hectare de teren de pe suprafața României, atât teren agricol cât și teren neagricol, de categorii diverse de la categoria I până la categoria a V-a de calitate a solului, s-a concluzionat că cea mai bună strategie de gestionare a terenurilor neproductive este de a asigura condițiile de reglementare legislativă și tehnice care să permită utilizarea acestora în cadrul proiectelor ce vizează capacități noi de producție de energie din surse regenerabile (în mod special eolian și solar),

totul cu scopul final de a crește totalul de energie verde generată, conform targetului stabilit de Comisia Europeană până în anul 2030.

Drept urmare se impune modificarea și completarea corespunzătoare a atribuțiilor stabilite prin *Legea nr. 268/2001* privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului în ceea ce privește concesionarea, prin atribuire directă sau licitație, după caz, a terenurilor agricole din clasa a IV-a și a V-a de calitate, a terenurilor neproductive și a terenurilor categoria de folosință curți-construcții, inclusiv canale, din domeniul public sau privat al statului pentru amplasarea / construcția de noi capacități de producere de energie din surse regenerabile (solară, eoliană, etc.).

Obiectiv

Obiectivul principal al reformei constă în crearea cadrului care să permită utilizarea terenurilor agricole încadrate ca terenuri neproductive/ degradate și / sau curți / construcții aflate în proprietatea Statului Român și în administrarea Agenției Domeniilor Statului/ Unități Administrativ-Teritoriale/alte tipuri de proprietate publică sau privată pentru ocuparea cu echipamente și instalații necesare producției de energie electrică din surse regenerabile.

Obiective specifice

Un prim obiectiv specific constă în modificarea cadrului legal pentru a permite folosirea terenurilor neproductive/ degradate/ curți construcții astfel încât acestea să poată fi utilizate pentru producția de energie din surse regenerabile.

Astfel, se are în vedere modificarea, completarea și armonizarea legislației privind funcționarea Agenției Domeniilor Statului și a atribuțiilor sale instituționale, respectiv a legislației conexe, astfel încât ADS să poată da în folosință terenurile agricole de categoria IV și V și terenurile neproductive pe care le are în administrare, terenuri ce nu ar fi pretabile pentru agricultură în mod normal, dar având în vedere caracteristicile acestor terenuri, ar putea fi folosite pentru proiecte ce ar genera energie verde pe viitor.

În ceea ce privește modificarea legislației aplicabile fondului funciar în scopul creării condițiilor legale pentru noi capacități de producere a energiei electrice din surse verzi (eolian și solar), aceste modificări legislative nu vor viza celelalte clase/categorii de terenuri agricole, ci vor fi avute în vedere, exclusiv, terenurile care nu pot fi exploatate din punct de vedere agricol.

Astfel, siguranța alimentară nu va fi periclitată, obiectivul urmărit fiind acela de a conferi o utilitate terenurilor neproductive/ degradate sau curți construcții.

Un al II-lea obiectiv al acestei reforme constă în crearea unui *Registru Unic Național de Inventariere al Terenurilor Neproductive (RUITN)* pentru cele aproximativ 320.000 hectare de teren aflate în administrare în scopul supravegherii utilizării corespunzătoare a terenurilor neproductive, inclusiv pentru producere de energie din surse regenerabile - E-SRE precum energie solară și eoliană.

Acest registru unic poate fi dezvoltat doar în complementaritate cu măsuri de asigurare a premiselor de dezvoltare a capacității administrative a Agenției Domeniilor Statului prin digitalizarea proceselor de lucru și achiziția de echipamente și consolidarea și eficientizarea energetică a clădirilor necesare derulării activității în condiții optime.

Pentru o organizare eficientă a activității de gestiune și monitorizare a utilizării terenurilor aflate în administrarea ADS care se pretează la dezvoltarea capacităților de producție de energie regenerabilă, această reformă este însoțită de o sumă destinată finanțării dotării ADS cu o platformă informatică și echipamente necesare supravegherii aeriene și terestre a terenurilor pentru a sprijini activitățile de identificare și utilizare a terenurilor în scopurile stabilite prin contractele de concesiune îndeosebi în domeniul producerii energiei regenerabile.

Un al III-lea obiectiv al acestei reforme constă în reglementarea veniturilor obținute de pe urma concesiunii terenurilor pretabile la dezvoltarea capacităților de producție de energie din surse regenerabile care se propun să rămână la dispoziția Agenției Domeniilor Statului și să fie utilizate exclusiv pentru achiziționarea în conformitate cu condițiile pieței a noi terenuri agricole ce pot face obiectul concesiunii în scopul dezvoltării de noi capacități de producție din surse regenerabile. Aceste venituri se vor colecta în cadrul *Fondului național pentru achiziția terenurilor*.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Reforma răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

Coerența cu alte măsuri

Registrul unic național al terenurilor neproductive este indispensabil, pentru a putea inventaria cu ușurință terenurile aflate în patrimoniul Statului Român prin administrarea Agenției Domeniilor Statului. Acest registru va permite accesarea informațiilor în timp real de către orice doritor/aplicant, pentru a utiliza terenurile neproductive/degradate aflate în proprietatea statului în scopul începerii de proiecte pentru producerea de energie verde.

Agenția Domeniilor Statului poate extinde acest registru de inventariere atât pe terenul aflat în proprietate publică și privată a Statului Român sub administrarea Agenției Domeniilor Statului, cât și pe terenurile proprietate publică sau privată a Unităților Administrativ Teritoriale (UAT-uri), precum și proprietatea publică sau privată a altor entități ce au în administrare terenuri ce pot fi folosite cu destinația de producere de energie verde.

Complementaritatea și evitarea dublei finanțări

Această măsură va contribui la implementare adecvată a măsurilor ce vizează producția de energie electrică din surse regenerabile ce vor fi finanțate prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă precum și prin Fondul de Modernizare, oferind în timp real o imagine clară asupra fondului funciar disponibil pentru instalarea / construcția de noi capacități de producție de energie verde concomitent cu reducerea birocrăției și simplificarea modului în care potențialii beneficiari pot intra în posesia acestor informații.

Posibilitatea de a avea în timp real o imagine de ansamblu, pentru întreg teritoriul aflat în administrarea statului, cu privire la terenurile ce pot fi folosite pentru instalarea de noi capacități

de producție din surse regenerabile asigură complementaritatea acestei reforme pe mai multe domenii de intervenție după caz.

Reforma va fi complementară cu intervențiile avute în vedere prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021 - 2027, în ceea ce privește producerea descentralizată a energiei electrice din surse regenerabile pentru consumul propriu al IMM-urilor și întreprinderilor mari, intervenții ce vor contribui la atingerea țintei din PNIESC de a avea o pondere de energie din surse regenerabile de 30,7% până în 2030.

O altă complementaritate avută în vedere este cea cu intervențiile ce vor fi finanțate prin Fondul de Modernizare și care vizează investiții în capacități noi de producere de energie din surse regenerabile (eoliană, solară, hidro, geotermală etc.) în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon și atingerea țăntelor asumate de România în cadrul Fondului de Modernizare;

Această reforma va fi complementară și cu intervențiile finanțate în cadrul Programului Operațional Tranziție Justă (POTJ) ce vizează creșterea gradului de reziliență energetică la nivel de comunitate prin operațiuni de dezvoltare a capacității de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală) pentru clădiri publice din județele vizate de POTJ.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism implementare

Mecanismul de implementare a acestei reforme presupune două direcții de acțiune.

Pentru **modificarea cadrului legal aplicabil**, va fi inițiată o propunere de act normativ care să modifice și să completeze corespunzător atribuțiile stabilite prin Legea nr. 268/2001 în ceea ce privește concesionarea terenurilor agricole din clasa a IV-a și a V-a de calitate, a terenurilor neproductive și a terenurilor din categoria de folosință curți-construcții, inclusiv canale, din domeniul public sau privat al statului, către persoane juridice de drept public sau privat în scopul producerii de energie din surse regenerabile - E-SRE precum: solară și eoliană.

Darea în folosință a terenurilor degradate pentru instalarea/ construcția de capacități de producție de energie din surse regenerabile se va face fie prin concesionare directă fie prin licitație deschisă, după caz, către unitățile administrativ-teritoriale/instituțiile publice sau după caz, de către asociații de dezvoltare intercomunitară, acestea având drept de preempțiune față de celelalte părți interesate în concesionarea acestor terenuri.

Concesionarea se va realiza având în vedere în permanență respectarea principiului de valoare adăugată pentru interesul public, în condițiile financiare aprobate de Comitetul de Privatizare Concesionare și Arendare la propunerea Agenției Domeniilor Statului.

Redevențele rezultate din exploatarea terenurilor cu destinație de producere a energiei verzi se constituie ca venituri proprii și vor fi colectate și utilizate conform condițiilor de creare a Fondului național pentru achiziția terenurilor.

Pentru a realiza **Registrul Unic de Inventariere al Terenurilor Neproductive (RUITN)**, este necesar ca Agenția Domeniilor Statului să creeze un proiect de dotare a instituției, ce ar permite

un flux continuu de date ce sunt luate din teren și introduse în mod automat într-o bază de date complexă realizată pentru Agenția Domeniilor Statului - RUITN.

Digitalizarea Agenției Domeniilor Statului este o cerință obligatorie în această fază (inclusiv arhivarea electronică a instituției), pentru a putea accesa rapid informații despre orice parcelă de teren interogată (atât situația juridică, cât și istoricul parcelei).

Hărțile vor putea fi accesate în timp real de o platformă informatică instalată pe dispozitivele Agenției Domeniilor Statului (fiind vorba de informații complexe și de mari dimensiuni, echipamentul va trebui să fie foarte performant) și, în același timp, vor fi transformate în hărți de dimensiuni mai mici ce pot fi citite de telefoane/tablete/calculatoare mai slabe ca performanță.

Crearea unei platforme de management digital al documentelor și fluxurilor administrative din instituție și a unei registraturi online vor putea eficientiza integrarea în platforma digitală a terenurilor aflate în gestiunea Agenției Domeniilor Statului.

Pentru a crea Registrul Unic de Inventariere al Terenurilor Neproductive trebuie înțeles întregul procesul de obținere, gestionare, introducere și folosire a fluxului de date din teren. În acest moment Agenția Domeniilor Statului deține 40 de reprezentanțe teritoriale aferente județelor unde Agenția Domeniilor Statului administrează teren de la primul an de funcționare al instituției.

Fiecare reprezentanță teritorială este reprezentată de angajați ai Agenției Domeniilor Statului care realizează controale în teritoriu, care cunosc terenul pe care îl gestionează, care se ocupă de nevoile locale ale partenerilor contractuali în relația cu Agenția Domeniilor Statului central. Fiecare Reprezentanță Teritorială este amplasată într-un sediu ce nu este proprietatea Agenției Domeniilor Statului, ci închiriat sau obținut în comodat de la alte autorități ale Statului Român.

Având în vedere dinamica terenului aflat în proprietatea Statului Român dat de către diverse sentințe judecătorești în ultimii 20 de ani, există în acest moment județe unde Agenția Domeniilor Statului nu mai deține în administrare suprafețe de teren. Acest lucru a făcut ca existența acestor Reprezentanțe Teritoriale în anumite județe să fie redundantă. În plus, având în vedere nevoia de adaptare la condițiile actuale, s-a concluzionat că o reorganizare a Reprezentanțelor Teritoriale în Centre Regionale (denumite în continuare CR) este soluția optimă pentru a putea gestiona în mod eficient resursele instituției, fiind necesar un număr mai mic de sedii, utilități diminuate și per total o gestionare mai bună a fluxului de informații.

Astfel, se vor organiza 7 Centre Regionale care vor prelua rolul și atribuțiile celor 40 de sedii județene în care Agenția Domeniilor Statului își desfășoară activitatea în prezent. Fiecare Centru Regional va gestiona un anumit număr de județe, angajații Agenției Domeniilor Statului putând fi permutați între Centre Regionale atunci când există această necesitate.

În acest context este necesar crearea a 7 Centre Regionale pentru Agenția Domeniilor Statului în teritoriu, complet dotate și utilizate atât din punctul de vedere al clădirilor, utilităților cât și al tehnologiei pentru a putea opera la cele mai înalte standarde. Având în vedere faptul că Registrul Unic de Inventariere al Terenurilor Neproductive se va baza pe colectarea datelor din teren ce vor fi introduse într-un sistem complex de preluare al acestor informații, este necesar ca fiecare centru de colectare al datelor să fie performant și dotat astfel încât să poată să satisfacă parametrii tehnici necesari pentru buna funcționare a RUITN.

Având în vedere faptul că unele dintre terenurile aflate în administrarea Agenției Domeniilor Statului sunt situate la înălțimi geografice mari, în locuri greu de ajuns, de traversat porțiuni mlăștinoase, totul pentru a ajunge să se opereze măsurătorile necesare și să se inventarieze

calitatea solului aflat în administrarea sa, dotarea Agenției Domeniilor Statului trebuie să vizeze îndeplinirea condiții optime pentru monitorizare a teritoriului administrat.

Beneficiar

Agenția pentru Domeniile Statului în calitate de administrator al terenurilor deținute de Statul Român.

Grupul țintă

Întreaga populație a țării și partenerii economici interesați în depunerea de proiecte ce vizează noi capacități de producere a energiei verzi, proiecte ce pot fi finanțate din surse multiple - din Politica de Coeziune prin programele operaționale naționale (PDD) sau din Fondul de Modernizare.

Ajutor de stat

Conform unei analize preliminare derulată împreună cu experții Consiliul Concurenței, *prima facie*, finanțarea acordată în cadrul acestei reforme nu intră sub incidența ajutorului de stat. [05]

Perioada de implementare

Pentru componenta de modificare a cadrului legislativ termenul estimat este trimestrul IV 2023.

Pentru componenta de registru unic, termenul estimat de finalizare este trimestrul II 2026.

Buget

Costul aferent implementării acestei reforme este de 13.500.000 euro și vizează printre altele:

- Renovare / reabilitare /consolidare /eficiență energetică (pompe de căldură) inclusiv dotarea cu mobilier a șapte cabinete sanitare veterinare aflate în proprietatea ADS și transformarea acestora în centre regionale;

- Dotarea echipei ADS care face măsurători în teritoriu cu: drone performanțe ce pot realiza măsurători ce se transmit automat într-un sistem digital realizat special pentru acest registru; stații RTK pentru fiecare dronă pentru a face conexiunea la satelit; echipamente de IT pentru fiecare echipa mobilă (tablete inteligente cu huse de protecție, telefoane mobile performanțe pt compilare audio-video și pentru citirea datelor complexe, laptopuri performanțe etc.); mașini de teren de cea mai bună calitate ce pot ajunge în zone greu accesibile (echipate cu motor hibrid) ce pot fi prevăzute cu bene de transport a dronelor și echipamentelor; ATV-uri pentru deplasare în zone greu accesibile aflate în administrarea ADS; SXS-uri pentru deplasare în zone greu accesibile aflate în administrarea ADS și cu ajutorul cărora se poate deplasa kit-ul de măsurare al ADS pe teren; echipament GPS tracker pentru fiecare autoturism pentru localizare individuală de la centrul ADS; platforme pentru deplasarea între localități a ATV-urilor și SXS-urilor;

- Website ADS - realizarea unui website performant pe o platformă ce poate oferi manipularea optimă a informațiilor complexe adunate de către noul sistem digitalizat al Registrului Unic;

- Realizarea unui sistem digitalizat (digitalizarea ADS) care să cuprindă registratură online, accesare ușoară a hărților GIS pentru vizualizarea dintr-un click a acestor terenuri. Acest sistem trebuie să conțină partea de management a documentelor care să redea traseul documentelor în instituție;

- Arhivare electronică a tuturor documentelor ADS ce se află în arhiva, astfel încât să existe un acces facil electronic la orice document din istoricul ADS și pentru a se putea vizualiza rapid istoricul fiecărui teren;
- Lucrări pentru eficiență energetică a sediului central al ADS (reabilitare termică și pompă recirculare căldură instalată);
- Achiziția de servere care să susțină noul sistem digital performant, interconectate și conectate la STS.

R2. Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice și SAE (sate autonome energetic) (alocare 1.500.000 euro)

Provocare:

Pe fondul provocării de a asigura capacitatea de reziliență a sistemului energetic românesc prin dezafectarea capacității totale de producție de energie electrică instalată pe bază de cărbune/lignit, realizarea Țintelor PNIESC privind creșterea ponderii a energiei produse din surse regenerabile în mixul energetic național necesită crearea, armonizarea și simplificarea cadrului legislativ și de reglementare pentru stimularea investițiilor private în producția de energie din surse regenerabile.

În acest scop, este necesar ca în prima etapă să se realizeze o cartografiere a prevederilor cadrului legal primar și secundar în ceea ce privește prosumatorii, înființarea comunităților de energie, operarea și întreținerea capacităților de producție a energiei din surse regenerabile dar și a rețelelor de distribuție a energiei electrice și termice, identificarea dificultăților privind compensarea cantitativă și financiară, a măsurilor de simplificare procedurală și de stimulare a investițiilor. Se vor analiza inclusiv aspectele din practica curentă privind emiterea Avizelor tehnice de racordare la rețea de către operatorii de distribuție a energiei electrice (costurile studiilor de soluții) și timpii lungi de emitere, facturile venite cu întârziere din partea acestora, soluționarea disputelor cu clienții, precum și obstacolele birocratice din spatele dobândirii calității de prosumator.

Mai multe dispoziții ale cadrului național de reglementare au fost actualizate la sfârșitul anului 2021, prin OUG nr. 143/2021. Această ordonanță a urmărit includerea în legislația națională a îndrumărilor prevăzute de Directiva (UE) 2019/944 și Regulamentul (UE) 2019/943. Aceste două acte normative ale UE oferă orientări și recomandări pentru consolidarea sectorului energetic din regiune, promovarea interconexiunilor, scăderea dependenței de combustibilii fosili, stimularea producerii de energie regenerabilă, furnizarea de cadre de guvernare pentru noile tehnologii precum stocarea și hidrogenul verde, eficientizarea proiectelor de eficiență energetică, printre multe alte aspecte. Urmând atât directiva, cât și regulamentul, guvernul României a inclus „comunitățile energetice de cetățeni” în OUG nr. 143/2021, oferind cadrul de politici pentru acești noi jucători din sectorul energetic. Cu toate acestea, ar fi necesară o mai mare specificitate pentru a promova dezvoltarea acestor comunități și pentru a le valorifica potențialul de a folosi energie regenerabilă.

Cadrul comunităților de energie ale cetățenilor oferă un prim pas către implementarea acestor comunități în România. Cu toate acestea, sunt necesare detalii suplimentare privind structura afacerii, definițiile legale și procedurile exacte pentru a crea comunitățile de energie ale cetățenilor și a le pune în funcțiune. În plus, utilizarea stimulentei și a procedurilor simplificate ar fi esențială pentru promovarea energiilor regenerabile prin comunitățile de energie ale cetățenilor. **Aspecte privind statutul juridic, apartenența, condițiile de proximitate, metrica pentru evaluarea beneficiilor și tratarea posibilelor profituri, condițiile de intrare și ieșire împreună cu consecințele aferente pentru furnizorii de energie, conexiunile și tarifele la rețea, participarea autorităților locale și integrarea generală a acestor comunități la piața de energie electrică, sunt doar câteva specificații care ar trebui prevăzute de cadrul legal.** Având în vedere rolul pe care consumatorii activi l-ar putea juca în dezvoltarea comunităților de energie ale cetățenilor, OUG nr. 143/2021 prevede că membrii comunităților de energie ale cetățenilor își mențin drepturile și obligațiile în calitate de consumatori activi, facilitând astfel agregarea acestora în comunități mai mari.

Rolul principal al definiției legale a comunităților de energie a cetățenilor este de a oferi claritate juridică pentru operaționalizarea și implementarea acestora. În acest context, **este necesară o reglementare mai detaliată, suplimentară, pentru a permite părților interesate să dezvolte comunități de energie.** În mod similar, definiția garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie oferită de OUG nr. 163/2022 a avut o abordare similară transpunerii comunităților de energie ale cetățenilor, stabilind o definiție foarte asemănătoare cu Directiva (UE) 2018/2001, lipsind însă detalii importante pentru implementarea acesteia.

Astfel, în prezent **nu există prevederi legale concrete care să indice cum se înregistrează și se obține o licență, unde să accesează informații fiabile despre subiect și cum se identifică finanțarea disponibilă (dacă există), cum cooperează operatorii de sistem cu comunitățile și care sunt tarifele de racordare relevante pentru aceste asociații.**

Comunitățile de energie ale cetățenilor ar putea juca un rol important în extinderea investițiilor în sectorul energetic, precum și în sprijinirea tranziției energetice în țară. Politici cadru și stimulente adecvate ar putea încuraja dezvoltarea acestor comunități, precum și implementarea de noi servicii de generare, stocare, distribuție și alte servicii energetice. În plus, aceste comunități ar putea, de asemenea, să încurajeze utilizarea energiei regenerabile distribuite, promovarea independenței energetice, reducerea emisiilor de carbon și a sărăciei energetice, contribuind la dezvoltarea locală. Cu toate acestea însă, comunitățile energetice ar putea crea, de asemenea, provocări rețelei electrice, necesitând capacități suplimentară de conectare, tehnologii de contorizare netă și capacități operaționale pentru a gestiona afluxul de servicii energetice. Prin urmare, politici adecvate și reglementări ale pieței ar fi esențiale pentru a profita de aceste oportunități, gestionând în același timp provocările aferente.

Analiza pentru cartografierea prevederilor legale, precum și propunerile de elaborare/ revizuire a cadrului legislativ vor viza printre altele, următoarele:

- stabilirea unor reglementări echitabile pentru prețul pe care prosumatorii îl primesc pentru energia injectată în rețea,
- extinderea pragului prosumatori pentru compensarea cantitativă,
- stabilirea unor mecanisme de avertizare inteligente pentru perioadele de dezechilibre în rețea,
- reglementarea acțiunii colective a prosumatorilor, inclusiv asigurarea unui cadru favorabil, echitabil și nediscriminatoriu pentru dezvoltarea de comunități de energie din surse regenerabile. În acest ultim sens, se poate avea în vedere stabilirea serviciilor pe care comunitățile de energie le pot oferi, a condițiilor privind operarea și întreținerea rețelelor gestionate la nivelul acestora, reglementarea relației cu operatorii de distribuție și stabilirea unor proceduri simplificate privind înregistrarea și acordarea licențelor, al unui sistem de taxare adecvat și echitabil la partajarea costurilor privind dezechilibrele în rețea.

Obiectiv

Obiectivul principal al reformei constă în revizuirea cadrul legislativ și de reglementare existent în ceea ce privește prosumatorii și comunitățile de energie, atât legislația primară, cât și secundară, în vederea încurajării dezvoltării acestor două segmente de participanți la piața de energie. Această reformă va duce la crearea unei serii de stimulente și reglementări favorizante

astfel încât numărul prosumatorilor din România să crească, raportat la populația totală a țării și, totodată, să înceapă să apară și să funcționeze în România primele comunități de energie.

Obiective specifice

Pentru realizarea obiectivului principal privind revizuirea cadrului legislativ referitor la prosumatori și comunitățile de energie, un prim obiectiv specific constă în realizarea analizei-diagnostic a actualului cadru de reglementare cu privire la prosumatori și la comunitățile de energie și identificarea de neclarități, neconcordanțe, măsuri de simplificare și aspecte care necesită reglementare secundară. De asemenea, se va asigura consultarea actorilor reprezentativi cum ar fi asociațiile profesionale, reglementatorul național în sectorul energetic, operatorii de distribuție, prosumatorii, unități administrativ teritoriale, contribuind implicit la obiectivul specific de promovare a conceptului de comunitate de energie regenerabilă și a beneficiilor la nivel local.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Reforma răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b și d) din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

(d) stimularea reducerii cererii de energie;

Coerența cu alte măsuri

Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice și SAE (sate autonome energetic) este esențială pentru stimularea procedurii de energie din surse regenerabile, reducerea sărăciei energetice și stimularea reducerii cererii de energie preluată din Sistemul Energetic Național.

Această reformă va asigura premisele pentru stimularea și implementarea adecvată a investițiilor ce vizează producția de energie electrică din surse regenerabile care vor fi finanțate și prin intermediul altor programe în afara PNRR, cum ar fi Programul Dezvoltare Durabilă, Programul de Tranziție Justă și Fondul de Modernizare în România.

Complementaritatea și evitarea dublei finanțări

Această reformă este complementară cu următoarele măsuri:

- Reforma privind *Crearea cadrului legal pentru utilizarea terenurilor neproductive/degradate proprietatea statului/UAT în scopul producției de energie verde, inclusiv crearea registrului unic național al terenurilor neproductive* (Reforma 1 din cadrul capitolului REPowerEU), care vizează crearea cadrului legal în acest scop și crearea unui registru unic de inventariere
- *Reforma pieței de energie electrică, înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile din cadrul Componentei 6 Energie*

(Reforma 1), care vizează eliminarea treptată a cărbunelui/lignitului și creșterea capacității de producere a energiei din surse regenerabile;

- Reforma *Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare, favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare* din cadrul Componentei 6 Energie (Reforma 4), care vizează elaborarea unei Strategii Naționale a Hidrogenului și un Plan de acțiune al strategiei, care va stabili calendarul pentru punerea în aplicare a măsurilor din Strategie
- Intervențiile avute în vedere prin Programul Dezvoltare Durabilă 2021 - 2027, în ceea ce privește producerea descentralizată a energiei electrice din surse regenerabile pentru consumul propriu al IMM-urilor și întreprinderilor mari, intervenții ce vor contribui la atingerea țintei din PNIESC de a avea o pondere de energie din surse regenerabile de 30,7% până în 2030;
- Intervențiile ce vor fi finanțate prin Fondul pentru Modernizare și care vizează investiții în capacități noi de producere de energie din surse regenerabile (eoliană, solară, hidro, geotermală etc.) în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon și atingerea țăintelor asumate de România în cadrul Fondului pentru Modernizare;
- Intervențiile finanțate în cadrul Programului Tranziție Justă (PTJ) ce vizează creșterea gradului de reziliență energetică la nivel de comunitate prin operațiuni de dezvoltare a capacității de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală) pentru clădiri publice din județele vizate de POTJ.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol REPowerEU, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene/ bugetul de stat.

Mecanism implementare

Pentru implementarea optimă a acestei reforme, Coordonatorul de reformă va contracta servicii de asistență tehnică prin derularea procedurilor de achiziții publice sau prin intermediul IFI. Activitățile Consultantului vor viza realizarea analizei-diagnostic a cadrului legal cu privire la prosumatori și la comunitățile de energie, derularea procesului consultativ cu actorii implicați (autorități publice, asociații profesionale, operatori rețea distribuție, etc.), promovarea propunerilor de completare și modificare a cadrului legal. Activitățile vor fi coordonate de către Coordonatorul de reformă cu sprijinul reglementatorului național în sectorul energetic.

Beneficiar

Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, Ministerul Energiei, Prosumatorii, comunitățile de energie, unitățile administrativ teritoriale.

Grupul țintă:

Întreaga populație a țării.

Ajutor de stat

Măsurile pentru realizarea reformei nu implică acordarea ajutoarelor de stat fiind modificări legislative, ce țin de prerogativa statului de reglementare în acest domeniu. Pentru realizarea

analizei - diagnostic a cadrului legal cu privire la prosumatori și la comunitățile de energie se va avea în vedere prevederilor legale în materia achizițiilor publice și/sau contractarea de servicii de asistentă tehnică cu un IFI în baza unui memorandum de înțelegere asumat la nivelul Guvernului României în conformitate cu prevederile art 25 lit. k. din OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, care prevede că statul român negociază și încheie, în condițiile legii, convenții și alte înțelegeri internaționale la nivel guvernamental.

Perioada de implementare

Termenul estimat pentru intrarea în vigoare a actelor normative de normative pentru modificare și completare a cadrului legal privind prosumatorii și comunitățile de energie este trimestrul II 2024.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Activitatea 1: Realizarea analizei - diagnostic asupra cadrului de reglementare cu privire la prosumatori și la comunitățile de energie, inclusiv derularea consultărilor publice cu actorii implicați și campania de informare la nivelul regiunilor de dezvoltare	Trim. I al anului 2024
Activitatea 2: Elaborarea și aprobarea actelor normative de modificare și completare a cadrului legal privind prosumatorii și comunitățile de energie	Trim II al anului 2024

I1. - Formarea profesională a resursei umane pentru dobândirea de competențe în domeniul energiei verzi (alocare 13.000.000 euro)

Provocare

În contextul Țintelor asumate de Uniunea Europeană de neutralitate climatică până în 2050 prin producerea energiei din surse regenerabile, România trebuie să facă față provocării de a asigura resursele umane necesare implementării investițiilor privind transformarea tehnologică a sectorului energetic național cu personal calificat care să dobândească noi competențe în concordanță cu cerințele actuale. Acest lucru se poate realiza fie prin dezvoltarea unor competențe existente (perfecționare) fie prin obținerea unor noi competențe (recalificare) în domeniul energiei verzi.

Abilitățile tehnice și profesionale ale specialiștilor din domeniul energetic din surse convenționale sunt ușor transferabile către sectorul energiei regenerabile și al distribuției de energie, iar calificarea și autorizarea în urma cursurilor de formare și reconversie le vor permite acestora să lucreze în instalarea, operarea și mentenanța proiectelor aferente surselor regenerabile.

În ultimii ani producția de energie electrică a trecut printr-o serie de schimbări majore, de la gestionarea centralizată a sistemului de producere a energiei din surse fosile convenționale amplasate în câteva regiuni ale țării la o producție la un sistem de producție distribuită a energiei, la care s-a adăugat și producția din surse regenerabile. Această situație conduce la redistribuirea actualului personal calificat care deservește capacitățile de producere a energiei electrice, (număr de aprox. 25.000 salariați), în zonele în care se dezvoltă noi capacități bazate pe tehnologii verzi.

Totodată, ținând cont de amploarea și multitudinea investițiilor care vor fi implementate în perioada următoare pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile (investițiile din Fondul de Modernizare, Componenta 6 din PNRR, programele operaționale aferente exercițiului bugetar 2021-2027: PTJ, PDD), s-a constatat că este necesară formarea unui număr de cel puțin de 2 sau 3 ori mai mare decât numărul angajaților existenți.

Perspectivile privind dezvoltarea energiei solare în următoarele decenii sunt optimiste, fiind anticipată o creștere continuă în acest sector. Această creștere va fi impulsionată în principal de consumul propriu de energie și de instalarea unui număr tot mai mare de panouri fotovoltaice pe acoperiș. Această tendință conferă Uniunii Europene un avantaj competitiv semnificativ, având un impact pozitiv asupra creșterii economice și generând oportunități de locuri de muncă. Până în anul 2020 la nivelul UE, industria fotovoltaică solară a contribuit la crearea a aproximativ 357.000 de locuri de muncă, iar estimările arată că acest număr va crește la 584.000 până în 2025 și la aproximativ 1,1 milioane până în 2030. În acord cu tendința înregistrată la nivel european și având în vedere că, potrivit statisticii naționale, până în 2022 au fost pregătiți un număr de numai 1997 de profesioniști cu calificarea de instalator sisteme fotovoltaice (COR 741103), formarea specialiștilor din domeniul tehnologiilor curate trebuie continuată în ritm accelerat.

Dinamica sectoarelor și a tehnologiilor verzi și digitale în domenii precum instalarea și mentenanța echipamentelor pentru realizarea energiei din surse regenerabile (fotovoltaice și eoliene), stocarea energiei prin baterii, autovehicule electrice, producția și distribuția hidrogenului, digitalizarea rețelelor de distribuție, precum și contorizarea inteligentă impun o

reprofesionalizare/recalificare în meserii care sunt adaptate la cele mai recente evoluții de pe piața muncii în domeniul energiei din surse regenerabile.

În prezent, în România, pe lângă școlile profesionale și licee tehnologice care oferă programe de formare în domeniul instalațiilor electrice și al energiilor regenerabile, în cazul personalului calificat în domeniul instalațiilor, mecanicii, etc, dar fara competente în energii regenerabile exista centre de formare acreditate de către Ministerul Muncii și Solidarității Sociale care prin cursuri practice și teoretice asigura o pregătire completă finalizata cu certificate de calificare sau de absolvire pentru astfel de meserii.

Obiectiv general

Măsură are drept obiectiv general calificarea și /sau recalificarea forței de muncă din domeniul energiei din surse regenerabile prin dobândirea de noi competențe, cât și atestarea/autorizarea angajaților în competențe verzi și/sau digitale. Prin această intervenție se vizează atât creșterea competitivității forței de muncă, cât și a societăților și firmelor din domeniu.

Obiectiv specific

Obiectivul specific constă în certificarea accelerată în competențe adaptate la cele mai recente evoluții de pe piața muncii în domeniul energiei din surse regenerabile prin programe de formare recunoscute la nivel național, care includ cursuri de inițiere, calificare, perfecționare sau specializare, în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență 129/2000 privind formarea profesională a adulților.

Contribuția la obiectivele REPowerEU:

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. f din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(f) sprijinirea obiectivelor prevăzute la literele (a)-(e) *printr-o recalificare accelerată a forței de muncă în direcția competențelor verzi și digitale aferente*, precum și prin sprijinirea lanțurilor valorice de materii prime și tehnologii critice legate de tranziția verde.

Coerența cu alte măsuri

Măsura este în raport de complementaritate cu Componenta 7 - Transformarea Digitală, investiția 19. Scheme dedicate perfecționării/recalificării angajaților din firme, cu Componenta 6 Energie și cu Componenta 5 - Valul renovării, investiția 3. - Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și lucrătorilor din domeniul construcțiilor prin dezvoltarea de cursuri de formare privind eficiența energetică a construcțiilor.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Măsura este complementară cu acțiunile de formare profesională derulate prin Programul Operațional Capacitate Umană (POCU) aferent perioadei 2014-2020 sau Programul Educare și Ocupare (PEO) și Programul Tranziție Justă (PTJ) aferente perioadei 2021-2027.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii

și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism implementare

În vederea îndeplinirii obiectivului menționat, măsura se va implementa cu sprijinul unor furnizori de programe de formare profesională desemnați prin procedură competitivă.

Investiția se concentrează în principal pe dezvoltarea competențelor în domeniul tehnologiilor curate care provin din utilizarea surselor de energie regenerabilă, cum ar fi energia solară, eoliană, hidro și geotermală (RES energy), sprijinind astfel procesul de tranziție către o economie neutră din punct de vedere climatic.

Investiția se va realiza în două etape.

Etapă 1:

Furnizorul/furnizorii desemnat/desemnați (inclusiv în format asociativ dintre o asociație profesională reprezentativă din domeniul energiei regenerabile și un IMM), în urma organizării unui apel de proiecte, va realiza minim următoarele activități:

a) Analiza nevoilor de formare și corelarea acestora cu ocupațiile prevăzute în [Clasificarea](#) ocupațiilor din România (COR), actualizarea, după caz, a ocupațiilor din COR în vederea adaptării la cele mai recente tendințe din piața muncii în domeniul energiei din surse regenerabile, cu avizul Ministerului Energiei, potrivit Ordinului nr. 37/83/2022 pentru aprobarea Procedurii de actualizarea Clasificării ocupațiilor din România. Maparea se va realiza la nivel regional prin utilizarea unei matrice de calificări pentru competențele verzi și se va baza pe analize și studii de piață pentru a identifica nevoile specifice.

a) Elaborarea de standarde ocupaționale pentru toate ocupațiile nou identificate și revizuirea unor standarde operaționale aprobate conform unor proceduri care nu mai sunt în vigoare. Standardele ocupaționale vor fi aprobate de către Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) cu avizul Comisiei de avizare a standardelor ocupaționale din care face parte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (în conformitate cu ORDIN comun MEN și MMJS nr. 3.712 din 21 mai 2018 privind aprobarea Metodologiei de elaborare, validare, aprobare și gestionare a standardelor ocupaționale și a modelului de standard ocupațional) și vor include definirea obiectivelor de învățare, planul de pregătire, programa de formare profesională, cadrul de evaluare (cerințele minime privind nivelul de calificare și experiență profesională), conținutul programelor de evaluare și instrumentele și materiale didactice utilizate.

b) Autorizarea programelor de către Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) (de tip inițiere, calificare, perfecționare sau specializare), conform legislației în vigoare (OG 129/2000 privind formarea profesională a adulților).

c) Selectarea grupului țintă.

Etapă 2:

Pe baza rezultatelor din etapa întâi, etapa a doua se va concretiza prin lansarea a două apeluri:

i. un apel de proiecte pentru selectarea unor furnizori de formare profesională (inclusiv furnizori care își desfășoară activitatea de pregătire în mai multe centre de pregătire profesională) distribuiți în cele 8 regiuni de dezvoltare. Aceștia vor desfășura următoarele activități:

a) Organizarea programelor de formare profesională în conformitate cu nevoile stabilite în primă etapă, care vor fi finalizate prin certificate de calificare sau de absolvire cu recunoaștere națională. Pregătirea profesională va viza atât ocupațiile nou identificate, cât și alte ocupații din domeniul tehnologiilor curate pentru care există o cerere ridicată precum: Instalator pentru sisteme Fotovoltaice Solare, Operator Surse regenerabile de Energie, Tehnician instalare turbine eoliene, Tehnician mentenanța turbine eoliene, Dispecer Centrale Eoliene și Fotovoltaice, Proiectant Parcuri Fotovoltaice, Proiectant Parcuri Eoliene etc.

b) Evaluarea profesioniștilor din domeniu în vederea obținerii certificatului de competențe profesionale prin recunoașterea competențelor obținute în procesul de muncă (experiență), conform unui nou standard ocupațional identificat în prima etapă sau a altor standarde din domeniul tehnologiilor curate, fără a participa la programele de formare.

Programele de formare profesională includ și procurarea de către furnizorii de programe a echipamentelor/utilajelor/programe software etc. necesare pregătirii teoretice și practice în vederea dezvoltării noilor competențe verzi. Se vor procura materiale didactice pentru fiecare centru de pregătire în parte.

Toți furnizorii de formare profesională vor fi autorizați pentru ocupațiile vizate în ghidul solicitantului și vor avea experiență relevantă în domeniu.

La aceste cursuri vor participa specialiști care au cunoștințe și abilități specifice din domeniul tehnic, electric, electromecanic etc., pentru a se perfecționa din domeniul tehnologiilor curate, inclusiv din cadrul APL-urilor. În aceste condiții măsura este sinergică cu Investiția 2.a - Eficienta energetica și producție de energie verde consum propriu - APL-uri din cadrul capitolului REPowerEU.

ii. un apel de proiecte pentru IMM-urile interesate să beneficieze de cursuri, bazat pe principiul primul venit, primul servit, în limita bugetului alocat. Cursurile vor fi organizate de aceiași furnizori de formare profesională, selectați pentru cele 8 regiuni.

Măsura va sprijini consolidarea nivelului de cunoștințe și competențe în domenii tehnologiilor curate prin participarea la programe de formare a angajaților din IMM-uri. Astfel, la cursurile de pregătire vor putea participa gratuit angajații IMM-urilor selectate într-un procent de 30% din totalul de participanți la curs.

Intervenția vine în completarea măsurii incluse la Investiția 2.c - IMM-uri - Producție de energie verde pentru consum propriu din cadrul capitolului REPowerEU. În vederea accesării programelor de formare pentru implementarea programului vor fi respectate criteriile de privind egalitatea de gen și de șanse potrivit principiilor Pilonului european al drepturilor sociale.

Măsura vizează formarea profesională a 9.000 de specialiști din domeniul tehnologiilor curate care utilizează energia generată din surse regenerabile sau durabile.

Beneficiar

Furnizori de programe de formare profesională, APL-uri și IMM-uri.

Grupul țintă

Specialiști din domeniul tehnologiilor curate care utilizează energia generată din surse regenerabile sau durabile, angajați ai APL-urilor și IMM-urilor.

Perioada de implementare: Reforma va fi realizată până în trimestrul II 2026.

Ajutor de stat

Beneficiarii acestor cursuri de formare profesională vor fi persoane fizice, iar furnizorii de formare care vor derula aceste cursuri de formare vor fi selectați prin procedură de achiziție publică/procedura competitivă. În această situație măsura nu intră sub incidența ajutorului de stat.

Pentru implementarea măsurii dedicate IMM-urilor se va realiza o schemă de ajutor de minimis, elaborată în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 1407/2013. Valoarea totală maximă a ajutoarelor de minimis de care poate beneficia o întreprindere unică este de 200.000 de euro pentru o perioadă de trei ani fiscali consecutivi.

Calendar de implementare

Activitate	Termen de finalizare
Etapă 1	
Lansarea apelului de proiecte pentru identificarea nevoilor:	T4 2023
Selectarea furnizorului de pregătire profesională:	T1 2024
Derularea și finalizarea nevoilor de formare (aprobarea standardelor ocupaționale și acreditarea programelor):	T3 2024
Etapă 2	
Lansarea apelului de proiecte pentru selecția furnizorilor de pregătire profesională:	T1 2025
Lansarea apelului de proiecte pentru selectarea IMM-urilor:	T1 2025
Selectarea furnizorilor de pregătire profesională:	T2 2025
Selectarea IMM-urilor	T2 2025

Activitate	Termen de finalizare
Derularea programelor de pregătire:	T3 2025 - T3 2026

Estimare costuri:

Etapă 1	
Analiza sectoriala nevoi, ocupatii existente si ocupatii noi necesare de introdus in COR, SO-uri existente etc	100 zile x 500 euro/zi = 50.000 euro
Elaborare documentatie pentru fiecare ocupatie noua conform legislatiei in vigoare (Procedura de actualizare a Clasificării ocupațiilor din România, din 11.01.2022 etc)	10 buc x 10.000 euro/buc = 100.000 euro
Elaborare SO conform legislatiei in vigoare	10 buc x 15.000 euro/buc = 150.000 euro
Revizuire SO-uri vechi	10 buc x 10.000 euro/buc = 100.000 euro
Total	400 000 euro
Etapă 2	
Cost curs de calificare nivel 1/2/3 * nr participanti - 1000 eur / cursant (pretabil la fotovoltaic) Cost curs perfectionare/specializare * nr participanti - 2500 eur / cursant (pretabil la eolian) Cost curs de initiere * nr participanti - 500 eur / cursant (fotovoltaic si/sau eolian) Cust evaluare competente * nr participanti - 1000 eur fotovoltaic / cursant - 1500 eur / cursant eolian	1400 euro per curs x 9.000 de persoane pregatite = 12.600.000 euro
Total	13.000.000 euro

Investiții

12. Creșterea eficienței energetice și a producției de energie verde

Provocări

În acord cu programul de Guvernare o nouă politică energetică națională este necesară în contextul european recent. O atenție deosebită se va acorda tranziției energetice, care va presupune stabilirea unui mix energetic intern care să țină seama de capacitățile României de dezvoltare a surselor curate, regenerabile (hidro, solară și eoliană, așa încât să se evite „sărăcia energetică” și să se valorifice oportunitățile aferente. România își propune investiții strategice în domeniul cheie al siguranței energetice care să permită crearea unor ecosisteme de producție a energiei curate.

Pe partea de ofertă, România își propune să accelereze investițiile incluse în Planul Național Integrat Energie Schimbări Climatice (PNIESC) 2021-2030, prin: (i) creșterea diversificării geografice a resurselor sale energetice, (ii) optimizarea utilizării resurselor sale locale de energie regenerabilă, (iii) dezvoltarea/modernizarea infrastructurii existente și adăugarea de capacitate de echilibrare pentru a opera sistemul cu cote crescute de energie regenerabilă variabilă.

Totodată, în conformitate cu Recomandările Specifice de Țară (2022 și 2023), România trebuie să faciliteze extinderea în continuare a producției durabile de energie prin accelerarea dezvoltării surselor regenerabile de energie, modernizarea rețelelor de transport al energiei și creșterea eficienței energetice.

Obiectiv

Investiția va urmări creșterea eficienței energetice și dezvoltarea producției de energie din surse regenerabile prin realizarea de investiții în instalarea de noi capacități de producție în corelare cu studiile de adecvanță ale Sistemului Energetic Național și PNIESC având ca sursă energia solară și hidro.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

Coerența cu alte măsuri

Măsura vine în sprijinul acțiunilor din cadrul Componentei 6 Energie prin acțiuni ce privesc facilitarea investițiilor în domeniu, eficiența energetică sau re tehnologizarea și digitalizarea sistemelor energetice.

Complementaritatea cu ale fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Activitățile investiției sunt complementare cu acțiunile sustinute de Fondul pentru Modernizare, respectiv acțiuni ce vizează producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile, stocarea energiei și modernizarea sistemelor și rețelelor energetice pentru transportul de electricitate și gaz.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul

capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism de implementare

Investiția se așteaptă să permită punerea în funcțiune la sfârșitul anului 2026 a 590 MW putere instalată de producție de energie electrică din surse regenerabile.

12.a - Producție de energie verde pentru consum propriu - APL-uri (alocare 200.000.000 euro)

Provocări

România a reușit să realizeze o serie de progrese în ultimul deceniu în ceea ce privește reducerea consumului total de energie, însă trebuie să accelereze ritmul de implementare a măsurilor. Deși consumul de energie primară a scăzut cu 8,9% între 2010 și 2016, consumul de energie finală a scăzut doar cu aproximativ 1,4%.

Sectoarele comercial, public și rezidențial au obținut în această perioadă o scădere de 7,5% a consumului de energie finală. Atingerea unor ținte viitoare mai ambițioase va reprezenta o provocare semnificativă odată cu creșterea utilizării de energie, consumul de energie ar putea crește cu 25-30% față de nivelul actual.

Directiva (UE) nr. 2018/844 de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei nr. 2012/27/UE privind eficiența energetică, este mult mai ambițioasă în privința reducerii consumului de energie decât versiunea sa anterioară. Prin Directiva nr. 2018/2002 de revizuire a EED, UE și-a majorat ținta totală privind economia de energie pentru 2030 la 32,5%, ceea ce înseamnă un nivel mai ridicat de ambiție pentru România în comparație cu eforturile necesare pentru atingerea țintei de 20% aferente anului 2020. Noua țintă face parte din așa-numitul „Pachet de energie curată” al Comisiei Europene (CE), care pune accent pe sectorul clădirilor și în special pe clădirile existente.

Directiva nr. 2010/31/UE (EPBD) privind performanța energetică a clădirilor stabilește condițiile cadru generale potrivit cărora fiecare stat membru, inclusiv România, trebuie să acționeze. Aceste condiții- cadru stabilesc cerințele minime și acordă o atenție deosebită pregătirii unui set de măsuri concrete - cu valori de referință stabilite pentru anii 2030, 2040 și 2050, a căror îndeplinire va fi monitorizată.

În derularea activităților de administrare a unității teritoriale de care sunt responsabili Autoritățile publice locale trebuie să asigure pe lângă eficiența energetică și acoperirea consumurilor proprii, din care se remarcă în principal consumurile energetice destinate iluminatului public.

Obiectiv

Obiectivul urmărit este de a stimula utilizarea energiei din surse regenerabile la nivelul autorităților publice locale prin finanțarea investițiilor în sectorul de energie curată, asigurându-se astfel contribuția la obiectivele stabilite prin Pactul Ecologic European, precum și la obiectivele RePowerEu.

Se dorește ca la finalul implementării acestei investiții cel puțin 150 MW să fie economisiți la nivelul instituțiilor/ autorităților publice locale prin instalarea de capacități de producție de energie din surse regenerabile - solară.

Proiectele finanțate în cadrul acestei investiții vor contribui la reducerea emisiilor de carbon prin înlocuirea surselor clasice de producere a energiei electrice (cărbune, gaz natural) și prin creșterea ponderii energiei regenerabile în totalul consumului de energie primară, ca rezultat al investițiilor de creștere a puterii instalate de producere a energiei electrice din surse regenerabile (solară).

Obiectiv specific

În cadrul acestui obiectiv specific vor fi finanțate proiecte care au ca obiectiv implementarea investițiilor destinate realizării capacităților de producție a energiei electrice din surse regenerabile de energie (energie solară) pentru consum propriu la nivelul autorităților publice locale, în conformitate cu prevederile legale naționale în vigoare.

Obiectivele specifice ale acestei investiții vizează:

- reducerea emisiilor de carbon în atmosferă generate de sectorul energetic prin înlocuirea unei părți din cantitatea de combustibili fosili consumați în fiecare an - cărbune, gaz natural;
- o economie mai eficientă din punctul de vedere al utilizării surselor, mai ecologică și mai competitivă, conducând la dezvoltarea durabilă, care se bazează, printre altele, pe un nivel înalt de protecție și pe îmbunătățirea calității mediului;
- creșterea producției de energie din surse regenerabile;
- creșterea ponderii energiei regenerabile în totalul consumului de energie primară, ca rezultat al investițiilor de creștere a puterii instalate de producere a energiei electrice din surse regenerabile.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

Coerența cu alte măsuri

Proiectele de producție de energie electrică din surse regenerabile ce vor fi finanțate în cadrul acestei investiții vor avea un impact pozitiv în ceea ce privește:

- creșterea ponderii energiei regenerabile în totalul consumului de energie primară, ca rezultat al investițiilor de creștere a puterii instalate de producere a energiei electrice din surse regenerabile (solară);
- atingerea obiectivului privind neutralitatea climatică, prevăzut în Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de stabilire a cadrului pentru atingerea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 ("Legea europeană a climei"), referitor la asigurarea, până cel târziu în 2050 a unui echilibru la nivelul Uniunii între emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră care sunt reglementate în dreptul Uniunii, astfel încât să se ajungă la zero emisii nete până la acea dată;
- atingerea obiectivelor Uniunii Europene privind producția de energie din surse regenerabile prevăzute în Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;

- decongestionarea Sistemului Energetic Național prin utilizarea de noi capacități de producție a energiei electrice descentralizate;
- punerea în aplicare a inițiativei emblematice Accelerarea (Power-up) din Strategia anuală pentru 2021 privind creșterea durabilă, care are ca obiectiv dezvoltarea și utilizarea surselor regenerabile de energie.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Activitățile investiției se află în sinergie cu *Programul-cheie 1: Surse regenerabile de energie și stocarea energiei - Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei electrice produsă din surse regenerabile pentru autoconsum* finanțat prin Fondul pentru Modernizare, respectiv cu *Axa Prioritară 11: Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile, Obiectivul Specific 11.2: Utilizarea energiei din surse regenerabile la nivelul autorităților publice locale* din POIM.

Totodată, investiția 2.a se află în complementaritate cu investiția I1.b - Axa 2 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice din componenta C5 - Valul Renovării din Planul Național de Redresare și Reziliență.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism de implementare

Vor fi finanțate proiectele care propun ca acțiuni investiții în echipamente, utilaje dotări specifice necesare pentru obținerea de energie din surse regenerabile, destinată consumului propriu. Este avută în vedere finanțarea doar a capacităților de producție energetică din sursă solară (panouri fotovoltaice), prin lansarea unui apel de proiecte competitiv cu termen limită de depunere.

Vor fi acceptate la finanțare atât proiectele care vizează construcția de parcuri fotovoltaice ce vor fi situate pe teren aflat în proprietatea APL-urilor, cât și proiecte ce vizează montarea de panouri solare pe acoperișurile clădirilor aparținând APL-urilor.

Prin consum propriu se înțelege consumul aferent clădirilor publice deținute și ocupate de autoritățile și instituțiile publice locale, precum și consumul aferent sectorului de iluminat public, aflat în directă administrare a unităților administrativ- teritoriale.

Acolo unde proiectul prevede mai multe puncte de consum, în analiza energetică soluția trebuie adaptată pentru fiecare în parte, iar racordarea la rețeaua electrică se va realiza la fiecare punct de consum. De asemenea, se vor evidenția indicatorii și costurile pentru fiecare punct de consum. Capacitatea de producție a energiei electrice se va urmări să fie conectată într-un singur punct.

În cazul proiectelor care propun realizarea de noi capacități energetice de producere a energiei electrice din sursa solară, capacitatea maximă va fi dimensionată strict la necesarul de consum ce reiese din analiza energetică.

Pentru iluminat public se acceptă capacități de producție pentru unul sau mai multe posturi trafo cu condiția ca acestea să aibă capacitatea maximă dimensionată la necesarul de consum. De asemenea, se va avea în vedere ca bara de alimentare să fie în proprietatea solicitantului.

Realizarea de capacități de producție ce depășesc necesarul de consum stabilit conform analizei energetice implică ajutor de stat și nu sunt eligibile.

Nu vor fi finanțate acele proiecte care vizează stocarea de energie.

Beneficiari

Unități administrativ-teritoriale (UAT), definite prin OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare; Sub Unitățile Administrativ-teritoriale, Asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Grup țintă:

Întreaga populație.

Ajutor de stat

Ținând cont că beneficiarul (unitățile administrativ-teritoriale, inclusiv formele legale de asociere în cadrul unor comunități de energie) nu desfășoară în principiu activități comerciale, precum și faptul că producția de energie regenerabilă (solară) este destinată în proporție de 100% autoconsumului UAT-urilor, există premise ca proiectele pilot să nu distorsioneze concurența și în consecință să nu intre sub incidența ajutorului de stat, însă acest aspect va fi clarificat cu Consiliul Concurenței.

În caz contrar, se are în vedere instituirea unei scheme de ajutor de stat în temeiul Regulamentului (UE) nr. 651/2014 cu completările și modificările ulterioare.

Buget

Bugetul dedicat acestei investiții este de aproximativ 200.000.000 mil. euro, Pentru proiectele vizând realizarea capacităților de producție a energiei electrice din surse regenerabile de energie - solar (panouri fotovoltaice) pentru consum propriu, ajutorul financiar nerambursabil se acordă în lei sub forma rambursării cheltuielilor efectuate.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Activitatea 1 - Lansare apel competitiv	Trim. II al anului 2024
Activitatea 2 - Semnarea contractelor de finanțare	Trim. III al anului 2024

Activitate	Termen finalizare
Activitatea 3 - Punerea în funcțiune a capacităților noi de producere de energie electrică din surse regenerabile - solar	Trim. I al anului 2026

Perioadă de realizare: Investiția va fi realizată până în trimestrul I al anului 2026.

Investiția 2.b - IMM-uri - Eficiență energetică în clădiri industriale (alocare 145.903.220 euro)

În urmărirea dezvoltării durabile și a tranziției energetice, investițiile în eficiența energetică au devenit primordiale, iar România recunoaște importanța măsurilor în această direcție, în special în industrii pentru care România prezintă potențial. Nevoia investițională în sectorul IMM este în continuare importantă, în special în contextul provocărilor aduse de criza energetică. În acest sens se prezintă oportunitatea lansării unui nou apel de proiecte care să se bazeze pe experiențele și cele mai bune practici dobândite din inițiativele anterioare, în special în legătură cu Investiția 5 din cadrul Componentei 6 - Energie, vizând simultan și bunele practici din cadrul Politicii de Coeziune. Acest apel de proiecte va juca un rol crucial în revizuirea condițiilor de participare printr-un mecanism mai dinamic, cu o capacitate de implementare crescută cu scopul promovării eficienței energetice în industriile vizate.

Apelul propus de proiecte oferă o oportunitate de revizuire a condițiilor de participare, ținând cont de experiența și perspectivele dobândite prin implementarea apelurilor anterioare. Noua propunere este diferită de abordarea anterioară vizând următoarele:

- **Focus:** *Noua schemă de investiții vizează în mod specific îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile industriale, cu accent pe întreprinderile mici și mijlocii. Măsurile anterioare au vizat adăugarea capacității de energie la infrastructură existentă, fie din resurse regenerabile sau centrale de cogenerare de înaltă eficiență și încălzire centralizată .*
- **Domeniul de aplicare:** *Comparativ cu investițiile incluse în PNRR, care presupuneau instalarea și conectarea unei noi infrastructuri de energie, noua schemă se concentrează pe implementarea măsurilor de economisire a energiei în clădirile industriale existente, prin sprijinirea IMM-urilor în implementarea măsurilor de eficiență energetică, incluzând măsuri precum îmbunătățirea izolației, optimizarea sistemelor de încălzire și răcire, instalarea de iluminat eficient din punct de vedere energetic sau implementarea sistemelor inteligente de management al energiei.*
- **Abordarea economisirii energiei și eficienței energetice:** *Comparativ cu investiția anterioară, noua propunere pune accent pe reducerea consumului de energie, creșterea autoconsumului și a generării de căldură/energie prin măsuri de eficiență energetică. În mod concret, prin economiile de energie în clădirile industriale schema vizează optimizarea utilizării energiei pentru a duce beneficii semnificative pentru mediu și costuri micșorate pentru proprietarii clădirilor industriale.*

În general, noua schemă de investiții pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor industriale este diferită de investițiile existente prin prisma capacităților de energie regenerabilă în ceea ce privește obiectivele, focalizarea, beneficiarii, alocarea resurselor și abordarea economisirii energiei. Propunerea de investiții recunoaște potențialul de economisire a energiei în cadrul infrastructurii existente și oferă sprijin direcționat IMM-urilor din sectorul industrial, recunoscând nevoile și provocările specifice ale acestora în materie de eficiență energetică.

Prin revizuirea criteriilor de participare existente, ne putem asigura că noul apel abordează orice deficiențe și se aliniază mai bine la nevoile și noile provocări apărute în ultimii 2 ani în contextul geopolitic, marcat de o perioadă a crizelor suprapuse.

Valorificarea experienței acumulate din apelurile anterioare va permite identificarea proiectelor de succes și reproducerea măsurilor de eficiență energetică în toate industriile. Lecțiile învățate

din proiectele anterioare vor ghida implementarea conform unor strategii eficiente pentru evitarea blocajelor și o execuție în termenele stabilite de PNRR. Simultan, politica de coeziune joacă un rol semnificativ în sprijinirea inițiativelor de eficiență energetică din diferite sectoare, folosind aceeași metodă de bune practici vedem oportun creerea unui nou ghid pentru a rafina apelul de proiecte pentru a maximiza impactul posibililor aplicanți. Folosirea celor mai bune practici identificate în cadrul politicii de coeziune va contribui la elaborarea unor condiții cuprinzătoare și direcționate care să răspundă nevoilor specifice ale industriilor în cauză.

Urgența tranziției energetice necesită acțiuni rapide în promovarea măsurilor de eficiență energetică în sectoarele industriale cheie din România. Lansând un nou apel de proiecte care se bazează pe experiențele trecute și cele mai bune practici dobândite ajută și accelerează progresul către un viitor durabil și cresc șansele României către un viitor mai verde și mai prosper.

Provocări

În urmărirea promovării dezvoltării economice durabile și a eficienței energetice, este imperativ să se recunoască rolul esențial pe care îl joacă întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) în stimularea inovației și a creșterii.

Fiind coloana vertebrală a economiilor naționale, IMM-urile formează un sector divers și vibrant care contribuie în mod semnificativ la crearea de locuri de muncă, antreprenariat și dezvoltarea locală. Cu toate acestea, IMM-urile se confruntă adesea cu provocări distincte, cum ar fi resurse financiare limitate, lipsa accesului la capital și capacitatea limitată de implementare a măsurilor de eficiență energetică. Dedicând o schemă de investiții special adaptată IMM-urilor, putem aborda aceste bariere direct, deblocându-le potențialul de a deveni lideri în practicile durabile și alimentând o economie circulară, rezistentă, rezilientă și eficientă din punct de vedere energetic.

În plus, sprijinirea IMM-urilor în eforturile lor de eficiență energetică va aduce multiple beneficii, inclusiv o competitivitate îmbunătățită, costuri de operare reduse, acces îmbunătățit la piață și o reducere semnificativă a emisiilor de carbon.

Provocări principale:

1. **Resurse financiare limitate:** Implementarea măsurilor de eficiență energetică necesită adesea investiții inițiale, analize de nevoi și timp pentru testare/implementare, care pot reprezenta bariere semnificative pentru proprietarii de clădiri industriale, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri). Accesul limitat la opțiunile de finanțare și percepția că proiectele de eficiență energetică au perioade lungi de amortizare pot descuraja investițiile. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare care să ofere un capital accesibil este esențială pentru a depăși această provocare.
2. **Complexitatea auditurilor energetice și implementării proiectelor:** Efectuarea de audituri energetice cuprinzătoare și identificarea măsurilor adecvate de eficiență energetică poate fi complexă și consumatoare de timp. Mulți proprietari de clădiri industriale nu au expertiza și resursele necesare pentru a efectua audituri amănunțite sau pentru a implementa eficient proiecte de economisire a energiei în același timp când lucrează la creșterea proprii afaceri. Simplificarea procesului de audit și furnizarea de asistență tehnică pentru a ghida proprietarii prin implementarea proiectului este crucială pentru a asigura rezultate de succes.
3. **Lipsa de conștientizare și înțelegere:** Una dintre provocările majore este lipsa de conștientizare a proprietarilor și operatorilor de clădiri industriale cu privire la

potențialele beneficii ale eficienței energetice. Este posibil ca mulți să nu înțeleagă pe deplin avantajele financiare și de mediu care pot fi obținute prin măsuri de economisire a energiei. Educarea părților interesate cu privire la importanța eficienței energetice și la potențialele economii de costuri este crucială în luarea unei decizii.

4. **Monitorizarea și verificarea economiilor de energie:** După implementarea măsurilor de eficiență energetică, este esențial să se monitorizeze și să se verifice cu exactitate economiile reale de energie realizate. Acest lucru necesită instalarea de sisteme de măsurare a energiei și practici solide de gestionare a datelor. Stabilirea unor mecanisme fiabile de monitorizare și verificare este necesară pentru a construi încrederea în schema de investiții.
5. **Provocări tehnice și opțiuni de modernizare:** clădirile industriale au adesea sisteme energetice complexe, echipamente specializate și cerințe operaționale unice. Identificarea opțiunilor de modernizare adecvate care se aliniază nevoilor specifice ale industriei poate fi o provocare. Adaptarea soluțiilor de eficiență energetică la caracteristicile unice ale fiecărui sector industrial și furnizarea de expertiză tehnică de specialitate va fi esențială pentru a depăși această provocare.

Obiectiv general:

Investiția are ca scop îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile industriale, vizând în mod specific IMM-urile, prin implementarea unor măsuri precum reducerea consumului de energie, creșterea autoconsumului de energie și căldură.

Obiective specifice:

1. **Promovarea auditurilor energetice:** Încurajarea IMM-urilor din sectorul industrial să efectueze audituri energetice pentru a identifica domeniile potențiale pentru îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile lor.
2. **Implementarea de tehnologii eficiente din punct de vedere energetic:** sprijinirea IMM-urilor în implementarea de tehnologii și soluții eficiente din punct de vedere energetic, cum ar fi sisteme de iluminat eficiente din punct de vedere energetic, sisteme HVAC, izolație și control al clădirilor inteligente, precum și măsuri în generarea de energie electrică, precum energia eoliană, solară, hidro, geotermală, biomasă, sau biogaz).
3. **Conformitatea cu Orientările tehnice DNSH și sistemele de comercializare a cotelor de emisii:** Asigurarea că proiectele de eficiență energetică desfășurate de IMM-uri se aliniază cu cerințele subliniate în Orientările tehnice DNSH (2021/C58/01) și respectă sistemele de comercializare a cotelor de emisii, cum ar fi UE de comercializare a certificatelor de emisii. .
4. **Facilitarea accesului la finanțare:** Stabirea de mecanisme de sprijin financiar sau parteneriate cu instituțiile financiare pentru a oferi opțiuni de finanțare accesibile IMM-urilor interesate să implementeze măsuri de eficiență energetică în clădirile lor industriale, asigurând în același timp conformitatea cu orientările relevante.
5. **Încurajarea colaborării și a împărtășirii cunoștințelor:** răspândirea oportunităților de creare de rețele între IMM-uri, experți din industrie și profesioniști în eficiența energetică pentru a face schimb de bune practici, povești de succes și lecții învățate legate de gestionarea eficientă a emisiilor de GES și conformitate.
6. **Monitorizarea și evaluarea performanței energetice:** dezvoltarea unui cadru de monitorizare și evaluare pentru a urmări performanța energetică a clădirilor industriale după implementarea măsurilor de eficiență energetică, oferind feedback și îndrumări IMM-urilor pentru îmbunătățirea continuă și gestionarea eficientă a emisiilor de GES.

Aceste obiective integrate urmăresc să abordeze provocările privind reducerea eficiență a emisiilor de GES și conformarea cu liniile directe și sistemele de comercializare a emisiilor, concentrându-se totodată pe eficiența energetică a clădirilor industriale pentru IMM-uri. Prin combinarea măsurilor pentru eficiența energetică, managementul emisiilor de GES, conformitate, sprijin financiar, creșterea gradului de conștientizare și schimbul de cunoștințe, investiția susține realizarea de economii semnificative de energie, emisii reduse și dezvoltarea durabilă.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b și d din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

(d) stimularea reducerii cererii de energie;

Coerența cu alte măsuri

Investiția 2.b - IMM-uri - Eficiență energetică clădiri industriale se află în raport de complementaritate cu *Investiția 2.c - IMM-uri - Producție de energie verde pentru consum propriu*, *Investiția 2.d - IMM-uri - Eficiență energetică pentru echipamente cu consum mare de energie* și *Investiția 5 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile (Top up 11 - C6)* din prezentul capitol. Suplimentar, investiția 2.b susține măsurile din cadrul Componentei - 6 Energie din PNRR, în special *Investiția 5 Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial*, *Investiția 3 Dezvoltarea de capacități de producție pe gaz, flexibile și de înaltă eficiență, pentru cogenerarea de energie electrică și termică (CHP) în sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări adânci*, dar și *Investiția 1 Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile*.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Schema de investiții prezentată este complementară intervențiilor conturate în Programul de Dezvoltare Durabilă (PDD), care oferă oportunități de promovare a eficienței energetice și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră. Programul vine în completarea sprijinului pentru proiecte axate pe eficiența energetică în sectorul industrial, inclusiv producția descentralizată de energie regenerabilă pentru autoconsum de către IMM-uri și întreprinderile mari.

În plus, investiția are în vedere simultan Planul Național Strategic (PNS), care va oferi sprijin pentru investițiile în eficiență energetică în microîntreprinderi din sectorul rural non-agricol și unitățile de procesare. Mai mult, programul va facilita investițiile în eficiență energetică în microîntreprinderi, IMM-uri și întreprinderi mari din sectoarele agricole și agroalimentare, prin Programul pentru Acvacultură și Pescuit (PAP).

Această abordare cuprinzătoare urmărește să stimuleze eficiența energetică și inițiativele de energie regenerabilă într-o varietate de sectoare cu importanță de strategică în economia României, imputernicind întreprinderile de toate dimensiunile să contribuie la un viitor mai durabil și mai eficient din punct de vedere energetic.

Totodată, activitățile de investiții prezentate în această propunere prezintă sinergii și complementarități cu diverse programe și fonduri, inclusiv Programul Operațional Infrastructură

Mare (POIM) 2014-2020, Axa prioritară 6 - Promovarea energiei curate și a eficienței energetice pentru o economie cu emisii reduse de carbon.

Într-o manieră similară se are în vedere Programul Operațional Tranziție Justă sprijină acțiuni pentru promovarea energiei verzi și a mobilității durabile. De asemenea, se au în vedere investițiile aferente Fondului de Modernizare din România, care se concentrează pe modernizarea și îmbunătățirea sistemelor energetice, îmbunătățirea eficienței energetice și tranziția către neutralitatea climatică, sprijinind proiectele de investiții în noi capacități de producere a energiei regenerabile (cum ar fi eolian, solar, hidro, geotermal, biomasă sau biogaz).

În plus, Granturile SEE și Norvegiei oferă finanțare pentru proiecte legate de energia regenerabilă și de îmbunătățirea eficienței energetice. Prin alinierea la aceste programe și fonduri, inițiativa de investiții poate mobiliza resurse și expertiză pentru a accelera tranziția către un viitor durabil și cu emisii scăzute de carbon.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene/bugetul de stat.

Mecanism de implementare

În vederea îndeplinirii obiectivelor mai sus menționate, investiția se va implementa prin intermediul instituirii unei scheme de ajutor de stat.

Administratorul schemei de ajutor de stat va fi Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE). În realizarea Ghidurilor pentru selecția și lansarea apeluri pot fi consultate și alte instituții având competențe în domeniul eficienței energetice și IMM-urilor (ex. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Energiei, ANRE și/sau Ministerul Antreprenoriatului și Turismului etc.), alături de structura de implementare (MIPE).

Etapele schemei de ajutor de stat ce va fi nou instituită va fi constituită dintr-o etapă de eligibilitate, în baza căreia IMM-urile vor avea oportunitatea de a depune proiecte, respectând un set de criterii, printre ele numărându-se veniturile anuale, perioada de funcționare, nivelul de ambiție al proiectului și condiția de realizare a unui audit energetic înainte și după realizare lucrărilor.

Următoarea etapă se va concentra pe procesul examinării cererilor, se vor număra printre altele datele și documentele legale ale solicitanților, consumul de energie și sursa de energie/încălzire. În urma analizei descrierilor proiectelor, solicitanții vor beneficia de finanțare în baza criteriului “primul venit, primul servit” pentru asigurarea implementării investiției în termenele stabilite de PNRR.

Odată ce cererea este aprobată, un audit energetic va fi efectuat de către auditori energetici certificați pentru a identifica zonele de îmbunătățiri potențiale ale eficienței energetice. Auditul are rolul și de a confirma renovările propuse de proprietarul clădirii industriale, totodată, posibile ajustări ale cererii inițiale ale solicitantului pot avea loc astfel încât nivelul de eficiență energetică să fie maximizat, ținând cont de constrângerile bugetului.

Pe baza constatărilor auditului, compania va trimite o propunere de actualizare detaliată, inclusiv costuri, economii de energie proiectate și termene. În acest sens, după evaluare, o sumă de grant va fi aprobată.

IMM-urile a căror planuri au fost aprobate continuă cu renovările și îmbunătățirile propuse folosind firme specializate în acest sens, posibile condiții privind eligibilitatea acestora să fie introduse în pașii ulteriori investiției. Odată ce lucrările sunt finalizate, va fi efectuat un al doilea audit energetic pentru a verifica modificările și a constata implementarea acestora.

Etapă finală este reprezentată de rambursare, după verificarea cu succes, IMM-ul va primi grantul ca restituirea costurilor îmbunătățirilor. În cele din urmă, prin eșantion, vor fi efectuate monitorizări pentru a verifica și confirma eficacitatea susținută a lucrărilor efectuate pentru îmbunătățirea nivelului de eficiență a clădirilor, dar și pentru a oferi asistență suplimentară necesară IMM-urilor, în cazul în care acestea au nevoie.

Pentru realizarea îmbunătățirilor se vor avea în vedere indicatori precum: capacitate operațională suplimentară instalată de producere a energiei din surse regenerabile, reducerea gazelor cu efect de seră, scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră (echivalent tone de CO₂/an), clasa energetică înainte și după realizarea lucrărilor.

În cazul în care bugetul schemei de ajutor de stat nu se consumă integral după primul apel, MIPE va organiza o nouă procedură de ofertare pentru suma rămasă neutilizată.

Modernizările/renovări eligibile se referă la: anvelopări ale clădirilor cu scopul de termoizolare și hidroizolare atât la nivelul acoperișului, ferestrelor cât și al pereților, înlocuirea sistemelor de iluminat cu altele mai eficiente din punct de vedere energetic (de exemplu, upgrade LED-uri), sisteme HVAC de înaltă eficiență. Se vor avea în vedere, în plan secund, în funcție de tipul acestora, și sisteme de management al energiei.

Beneficiarul direct este reprezentat de sectorul firmelor de instalatori care se vor ocupa de renovări și îmbunătățiri ale clădirilor industriale.

Grup țintă:

IMM, întreprinderile active în sectorul de producție din industria prelucrătoare, industria alimentară, industria chimică și alte industrii cu impact asupra balanței comerciale a României.

Ajutor de stat:

Investiția va respecta legislația europeană și națională privind regulile ajutorului de stat.

Ministerul responsabil de investiție are în vedere acordarea ajutoarelor în baza unei scheme de ajutor de stat exceptată de la notificare conform prevederilor Regulamentului (UE) nr. 651/2014 cu modificările și completările ulterioare.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Lansare procedură de ofertare (runda I)	Trim. I al anului 2024
Semnarea contractelor	Trim II al anului 2024

Activitate	Termen finalizare
Finalizarea renovărilor/ îmbunătățirilor Rambursarea în urma verificării dosarelor solicitanților *Posibilitatea lansării unui nou apel în cazul în care bugetul nu a fost epuizat	Trim I al anului 2025
*Lansare procedură de ofertare (runda II)	Trim II al anului 2024
*Semnarea contractelor (runda II)	Trim III al anului 2024
*Finalizarea renovărilor/ îmbunătățirilor *Rambursarea în urma verificării dosarelor solicitanților	Trim II al anului 2026

Perioadă de realizare:

Implementarea investițiilor prevăzute în cadrul acestei investiții se va finaliza până la 30 iunie 2026.

Investiția 2.c - IMM-uri - Producție de energie verde pentru consum propriu (alocare 400.000.000 euro)

Provocări

Eficiența energetică și producția de energie verde reprezintă un element cheie în obiectivul UE de a deveni neutri din punct de vedere al emisiilor de dioxid de carbon până în 2050. Această aspirație se reflectă în inițiativele Comisiei Europene, precum Pactul verde european și pachetul legislativ "Pregătiți pentru 55". Îmbunătățirea eficienței energetice implică optimizarea utilizării resurselor de energie pentru a obține rezultate comparabile sau chiar mai bune, cu un consum de energie redus. Este vorba despre minimizarea consumului de energie necesar pentru atingerea unor rezultate similare sau superioare, utilizând aceeași cantitate de resurse energetice.

Creșterea costurilor cu energia poate duce la creșterea costurilor de producție și distribuție pentru afaceri, afectând competitivitatea și rentabilitatea acestora pe termen lung. Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) sunt în mod particular vulnerabile din cauza resurselor limitate și a marjelor de operare strânse. Reducerea pierderilor de energie poate fi o modalitate rapidă pentru IMM-uri de a-și reduce costurile².

Conform unui studiu³ realizat la nivelul a 11 țări printre care România, Polonia, Slovenia, Italia, Grecia, Germania, etc., în scopul analizei situației curente și a obstacolelor existente în ceea ce privește promovarea auditului energetic/gestiunii energetice și implementării măsurilor de eficiență energetică în rândul IMM-urilor, a fost constatat că multe IMM-uri nu dispun de bugetul necesar pentru investiții în eficiență energetică. Finanțarea proprie este cea mai comună soluție utilizată în acest demers. De asemenea, a fost observată o lipsă de conștientizare cu privire la oportunitățile de finanțare existente la nivel local sau european, inclusiv granturi, împrumuturi, scheme de sprijin naționale, etc. Pe scurt, în conformitate cu rezultatele studiului, cele mai comune obstacole pentru investițiile în îmbunătățirea eficienței energetice în rândul IMM-urilor sunt legate de motive economice, lipsa resurselor de timp și conștientizarea scăzută a beneficiilor multiple. Astfel, în acest context, se remarcă necesitatea sprijinirii IMM-urilor în acest sens, și, în mod particular, prin intermediul investiției prezente.

De asemenea, există o nevoie tot mai mare de a produce energie verde pentru consumul propriu, în special în cazul IMM-urilor. Trecerea la surse de energie regenerabilă este esențială pentru a reduce dependența de sursele tradiționale de energie. Producția de energie verde permite IMM-urilor să devină mai independente energetic și să-și asigure aprovizionarea cu energie în mod durabil și ecologic. În plus, producția de energie verde contribuie la protejarea mediului înconjurător și la combaterea schimbărilor climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Mai mult decât atât, producția de energie verde pentru consum propriu permite IMM-urilor să devină mai sustenabile. Prin urmare, este esențială dezvoltarea și promovarea producției de energie verde pentru consum propriu în rândul IMM-urilor, pentru a crea o economie mai durabilă și un viitor mai verde, mai ales în contextul în care și consumul final de energie la nivelul industriei înregistrează creșteri. De exemplu, la nivelul sectorului industrial, inclusiv construcțiilor, consumul final de energie a înregistrat o creștere în anul 2021. Potrivit Anuarului Statistic al României (*Institutul Național de Statistică, 2022*), acest consum a ajuns la 6.849 mii tone echivalent petrol, comparativ cu 6.424 mii tone echivalent petrol înregistrate în anul 2020. Aceste cifre reflectă o creștere semnificativă a nevoilor energetice ale industriei și în speță a

² International Financial Corporation. World Bank Group. Energy Efficiency for SMEs.

³ Energy Efficiency Solutions for Small and Medium-Sized Enterprises, 2021, elaborat în cadrul proiectului SMEPower Efficiency, finanțat de EU Horizon 2020.

sectorului construcțiilor în România în ultima perioadă, și implicit inclusiv la nivelul IMM-urilor din acest domeniu. Mai mult decât atât, consumul industriei (inclusiv în construcții), a ocupat o poziție de frunte în ceea ce privește ponderea în totalul consumului final de energie înregistrat la nivel național în anul 2021. Potrivit datelor Institutului Național de Statistică⁴, acest consum a reprezentat 27,1%, alături de consumul populației care a însumat 34,5%, și consumul în transporturi care a înregistrat 27,5%. Aceste cifre indică faptul că industria (inclusiv construcțiile) reprezintă un sector important în consumul total de energie din România.

Astfel, în România, IMM-urile se confruntă cu o serie de provocări în domeniul energetic. Costurile energetice ridicate înregistrate în ultima perioadă în contextul geopolitic, pot avea un impact semnificativ asupra profitabilității și competitivității IMM-urilor, în special pentru cele care consumă cantități mari de energie sau care se află în sectoare intensive în energie, cum ar fi industria alimentară, prelucrătoare și de construcții.

IMM-urile care desfășoară activități în industria alimentară, prelucrătoare și de construcții pot avea un consum de energie crescut din mai multe motive printre care pot fi amintite:

- Derularea de procese complexe și utilizarea unor tehnologii intensive: în industria alimentară și prelucrătoare, producția poate implica procese complexe și tehnologii intensive care necesită un consum ridicat de energie. De exemplu, prelucrarea alimentelor, procesarea materialelor și fabricarea produselor necesită echipamente și mașini care consumă energie în mod constant;
- Necesitatea derulării unei activități permanente: IMM-urile, în special cele care activează în industria alimentară, derulează activități care se bazează pe funcționarea continuă a echipamentelor și pe utilizarea neîntreruptă a energiei. Procesele de producție, procesare și ambalare a alimentelor necesită echipamente și mașini care trebuie să funcționeze în mod constant pentru a asigura eficiența și calitatea produselor;
- Necesitatea controlului temperaturii și iluminatului: industria prelucrătoare și alimentară pot necesita condiții specifice de temperatură și iluminat pentru a asigura calitatea produselor și siguranța procesului. Prin urmare, aceste cerințe pot duce la utilizarea sistemelor de climatizare, ventilare, iluminat și refrigerare care implică consum de energie considerabil;
- Utilizarea echipamentelor și utilajelor grele: în industria construcțiilor, utilizarea echipamentelor și utilajelor grele, cum ar fi utilaje de construcții, excavatoare sau utilaje de ridicat, necesită cantități semnificative de energie pentru a funcționa eficient;
- Prezintă un caracter energointensiv datorat necesităților lor energetice specifice: în anumite cazuri, industria alimentară, prelucrătoare și de construcții pot fi expuse la cerințe energetice specifice. De exemplu, în producția alimentară, procesele de sterilizare, pasteurizare sau congelare pot necesita utilizarea energiei termice la temperaturi ridicate. De asemenea, complexitatea și diversitatea operațiunilor derulate în cadrul acestor sectoare contribuie la creșterea consumului de energie și la caracterul lor energointensiv.

Obiectiv

Obiectivul principal al investiției constă în sprijinirea IMM-urilor în vederea producției de energie verde pentru consum propriu, în scopul reducerii dependenței de energia din SEN.

⁴ Balanța Energetică și Structura Utilajului Energetic în anul 2021, Institutul Național de Statistică, publicat în noiembrie 2022.

Obiective specifice

Obiectivele specifice ale investiției 2.c vizând producția de energie verde pentru consum propriu în cazul IMM-urilor fac referire la:

Obiectiv specific 1: Reducerea dependenței de rețea - prin dezvoltarea propriei capacități de producție de energie verde spre a fi utilizată pentru consum propriu, IMM-urile pot reduce dependența de Sistemul Energetic Național (SEN) în orele de vârf, când cererea de energie este maximă. Astfel, investiția contribuie la reducerea riscului de indisponibilitate a energiei în perioadele critice.

Obiectiv specific 2: Contribuție la echilibrarea sistemului energetic și a supraconsumului în special în orele de vârf - capacitatea de a genera și consuma energie verde în orele de vârf poate fi benefică și pentru sistemul energetic în ansamblu. Prin evitarea supraconsumului, IMM-urile pot ajuta la echilibrarea cererii și ofertei de energie pe piața energetică, reducând presiunea asupra infrastructurii și minimizând necesitatea importului de energie în perioadele de vârf.

Capacitatea minimă instalată în urma finanțărilor acordate va fi de 300 MW (în panouri fotovoltaice)

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Investiția răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) *stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;*

(d) stimularea reducerii cererii de energie.

Coerența cu alte măsuri

Investiția 2.c - IMM-uri - Producție de energie verde pentru consum propriu se află în raport de complementaritate cu *Investiția 2.b - IMM-uri - Eficiență energetică clădiri industriale*, *Investiția 2.d - IMM-uri - Eficiență energetică pentru echipamente cu consum mare de energie* și *Investiția 5 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile (Top up I1 - C6)* din prezentul capitol. Suplimentar, investiția 2 c vine în sprijinul acțiunilor din cadrul Componentei - 6 Energie din PNRR, în special *Investiția 5 Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial*, *Investiția 3 Dezvoltarea de capacități de producție pe gaz, flexibile și de înaltă eficiență, pentru cogenerarea de energie electrică și termică (CHP) în sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări adânci*, dar și *Investiția 1 Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile*.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Activitățile aferente investiției prezintă sinergii și complementarități cu:

- Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020, Axa Prioritară 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon;
- Programul Operațional Tranziție Justă, care sprijină și acțiuni pentru promovarea energiei verzi și mobilitate nepoluantă;

- Fondul pentru modernizare (FM) în România care se preocupă de modernizarea și eficientizarea sistemelor energetice, îmbunătățirea eficienței energetice și tranziția spre neutralitate climatică în 10 State Membre UE cu venituri reduse, inclusiv România și în mod specific cu proiectele de investiții în capacități noi de producere a energiei electrice din surse regenerabile (energie eoliană, solară, hidro, geotermală, biomasă sau biogaz) sprijinite prin intermediul acestui fond;
- Programul Operațional de Dezvoltare Durabilă, Prioritate 1 - Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și a soluțiilor de stocare;
- Granturi SEE și Norvegiene, care finanțează și proiecte din domeniul energie regenerabilă și îmbunătățirea eficienței energetice;
- Fondul pentru inovare, care vizează și implementarea de tehnologii, produse și procese inovatoare, cu emisii reduse de carbon.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism de implementare:

În vederea îndeplinirii obiectivelor mai sus menționate, investiția se va implementa prin intermediul instituirii unei scheme de ajutor de stat.

Administratorul schemei de ajutor de stat va fi Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. Printre elementele caracteristice schemei de ajutor de stat ce va fi nou instituită, pot fi precizate următoarele:

Acțiuni și activități finanțabile:

În cadrul schemei de ajutor de stat vor putea fi finanțate proiecte care au ca obiectiv realizarea capacităților noi de producere energie electrică din surse solare în scopul utilizării lor pentru consum propriu. În sensul schemei de ajutor de stat ce va fi instituită, realizarea de capacități noi de producție a energiei electrice din surse regenerabile - solară în scopul utilizării pentru consum propriu vizează crearea de instalații noi de producție, acolo unde nu au existat până în prezent.

În cadrul schemei de ajutor de stat, nu vor fi considerate eligibile proiectele care nu au prevăzut un autoconsum de minimum 70% din energia electrică produsă prin capacitatea nou instalată.

Printre activitățile finanțabile în cadrul schemei se vor număra:

- Achiziționarea de instalații/echipamente pentru construirea de capacități noi de producție a energiei electrice din surse regenerabile de energie solară pentru consum propriu;
- Construcții care fac obiectul proiectului de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie solară utilizată pentru consum propriu - în mod specific drumuri de acces, împrejmuiri.

- **Tipuri de solicitanți eligibili:**

Întreprinderile mici și mijlocii constituite conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004

privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare.

- **Buget:**

Bugetul total estimat al schemei va fi de 400.000.000 eur, distribuit astfel:

- 300.000.000 euro pentru *Întreprinderile mici și mijlocii constituite conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare* care la momentul depunerii proiectelor au înscris în actul de înființare activitatea privind (i) industria construcțiilor; (ii) industria prelucrătoare; (iii) industria alimentară.
- 100.000.000 euro pentru *Întreprinderile mici și mijlocii constituite conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare*, altele decât cele de la punctul de mai sus.

- **Condiții specifice ale schemei:**

- Finanțarea în cadrul schemei se va acorda pe bază de procedură de ofertare competitivă;
- La momentul depunerii ofertelor IMM-urile trebuie să aibă înscrisă în actul de înființare, între altele, activitatea privind producerea de energie electrică, corespunzătoare diviziunii 35: "Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat", clasa CAEN 3511 - Producția de energie electrică;
- Sprijinul financiar din cadrul schemei se va acorda solicitanților eligibili în conformitate cu regulile ajutorului de stat în baza prevederilor art. 41 - *Ajutoarele pentru investiții destinate promovării producției de energie din resurse regenerabile*, din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 *de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat*. De asemenea, schema va fi exceptată de la notificarea ajutorului de stat iar prevederile acesteia vor fi supuse aprobării Consiliului Concurenței;
- Ajutorul nu se va acorda unei întreprinderi mici și mijlocii care se află în dificultate;
- Pentru același beneficiar și aceleași cheltuieli eligibile, ajutorul de stat acordat nu se poate cumula cu niciun alt ajutor de stat acordat.

Beneficiari

Întreprinderile mici și mijlocii constituite conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare.

Grup țintă:

Întreprinderile mici și mijlocii constituite conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004

privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările și întreaga populație a țării care beneficiază de serviciile/produsele IMM-urilor beneficiare.

Ajutor de stat

Investiția va respecta legislația europeană și națională privind regulile ajutorului de stat. Ministerul responsabil de investiție are în vedere acordarea ajutoarelor în baza unei scheme de ajutor de stat exceptată de la notificare conform prevederilor Regulamentului (UE) nr. 651/2014 cu modificările și completările ulterioare.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Lansare procedură de ofertare competitivă	Trim. IV al anului 2023
Evaluarea ofertelor depuse	Trim. I al anului 2024
Acordarea ajutoarelor de stat (semnare contracte de finanțare)	Trim. II al anului 2024
Implementare investiții	Trim. IV al anului 2025
Punerea în funcțiune a capacităților nou create pentru consum propriu	Trim. II al anului 2026

Perioadă de realizare:

Punerea în funcțiune a investițiilor va fi realizată până cel târziu în trimestrul II 2026.

Investiția 2.d - IMM-uri - Eficiență energetică pentru echipamente cu consum mare de energie (alocare 200.000.000 euro)

Provocări investiție

Progresul lent spre eficiență energetică, creșterea dependenței de importuri, diversificarea limitată, prețurile ridicate și volatile la energie, creșterea cererii mondiale de energie, schimbările climatice, decarbonizarea, sunt doar câteva dintre provocările actuale cu care se confruntă Uniunea Europeană (UE) în domeniul energiei. Îmbunătățirea eficienței energetice prin reducerea consumului și a risipei de energie este din ce în ce mai importantă pentru UE și reprezintă o prioritate strategică pentru uniunea energetică. În acest sens, pentru a obține o piață energetică integrată și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie și durabilitatea sectorului energetic, UE promovează principiul “eficiență energetică pe primul loc”, alături de obiectivul de reducere a consumului de energie cu cel puțin 32,5% până în 2030 din cadrul pachetului “Energie curată pentru toți europenii”.

În contextul geopolitic actual, corelat cu deficitul de energie electrică la nivel european, inclusiv a celui înregistrat în Ucraina și Republica Moldova, Uniunea a accentuat nevoia majoră de reducere a dependenței de combustibilii fosili ruși înainte de 2030, prin accelerarea economiilor de energie și promovarea investițiilor în sectorul de energie curată și eficiență energetică.

Totodată, în conformitate cu Raportul de Țară 2023 în ceea ce privește tranziția ecologică a României sunt necesare acțiuni în mai multe direcții, precum sursele regenerabile, transportul durabil și calitatea aerului și adaptarea la climă, iar provocări rămân în continuare și în decarbonizare și eficiență energetică.

În acest context, IMM-urile se confruntă și ele cu diferite provocări, precum prețurile la energie extrem de volatile, lipsa cunoștințelor necesare, finanțarea și personalul dedicat pentru a identifica oportunitățile de eficiență energetică și pentru a implementa îmbunătățiri, iar pentru a-și asigura competitivitatea este esențial să facă economii în reducerea consumului de energie.

Astfel, un rol important îl au măsurile dedicate întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), acestea constituind 99% dintre întreprinderile din UE și 90% din totalul firmelor existente în România, fiind motorul economiei, atât la nivelul țării noastre, cât și la nivelul Uniunii Europene. În România, IMM-urile activează în special în următoarele domenii de activitate: 37% comerț, 11% activități profesionale, științifice și tehnice, 10% construcții, 10% industria prelucrătoare, 7% transporturi, iar 5% hoteluri și restaurante.

Economii de energie semnificative pot fi realizate prin măsuri simple, cum ar fi modernizarea sau înlocuirea echipamentelor vechi cu tehnologii noi și integrarea obiectivelor de economisire a energiei în strategiile de performanță pe termen lung. Mai mult, investițiile nu ar trebui să se concentreze doar pe economiile de energie, ci și pe îmbunătățirea eficienței și a productivității.

De asemenea, potrivit unui sondaj realizat în cadrul proiectului SEmPower Efficiency⁵, care a implicat IMM-uri din diverse sectoare de activitate din țări precum Cipru, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Polonia, România, Slovenia, Spania și Marea Britanie, inclusiv din domenii precum construcții, producție, industria alimentară, servicii, produse chimice, ospitalitate, comerț, industrie grea, educație, energie și industria auto, s-a constatat că principală motivație

⁵ Energy Efficiency Solutions for Small and Medium-Sized Enterprises, 2021, elaborat în cadrul proiectului SEmPower Efficiency, finanțat de EU Horizon 2020.

pentru implementarea acțiunilor de eficiență energetică este reducerea costurilor, urmată de contribuția la combaterea schimbărilor climatice.

Conform rezultatelor sondajului, în implementarea măsurilor de eficiență energetică, cele mai comune acțiuni se concentrează pe sistemele tehnice, precum iluminatul, ventilația, încălzirea, răcirea și automatizarea, caracterizate de un risc redus și un timp scurt de recuperare a investiției, astfel, evitând riscurile pentru linia de producție sau calitatea produselor. Cu toate acestea, mai puțin de 50% dintre companiile chestionate utilizează un sistem complet de monitorizare a consumului de energie, majoritatea bazându-se pe facturile de energie și contoarele de energie, în timp ce doar câteva companii integrează compararea datelor reale de consum cu obiectivele stabilite.

Măsura urmărește creșterea eficienței energetice la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii prin acțiuni orientate spre măsuri de eficiență energetică și reducerea consumului prin înlocuirea echipamentelor cu consum mare de energie cu unele eficiente energetic.

În România, în funcție de domeniul de activitate, există IMM-uri care utilizează diferite echipamente cu consum mare de energie, cum ar fi mașini și utilaje industriale, echipamente de refrigerare, sisteme de climatizare, echipamente IT, iar în general aceste echipamente pot fi considerate învechite dacă sunt depășite din punct de vedere tehnologic sau dacă nu respectă standardele actuale de eficiență energetică. De asemenea, stadiul acestor echipamente poate varia în funcție de industrie, resursele disponibile pentru investiții în modernizare, lipsa de conștientizare în ceea ce privește alinierea la standardele de eficiență energetică, precum și impactul avut asupra mediului.

În acest sens, este recomandat ca IMM-urile, în special cele care consumă o cantitate ridicată de energie, precum cele care activează în industria comerțului, construcțiilor și industria prelucrătoare să evalueze periodic echipamentele lor cu consum mare de energie și să ia în considerare modernizarea/înlocuirea acestora pentru a beneficia de reducerea costurilor operaționale și de alte avantaje asociate eficienței energetice precum: (i) *îmbunătățirea performanței și a productivității* (echipamentele noi și mai eficiente pot oferi performanțe superioare, pot duce la îmbunătățirea proceselor de producție și a productivității generale a afacerii, permițând IMM-urilor să-și crească eficiența și să obțină rezultate mai bune); (ii) *respectarea reglementărilor și standardelor* (înlocuirea echipamentelor vechi cu cele noi și eficiente energetic poate ajuta afacerile să respecte reglementările și standardele privind eficiența energetică); (iii) *o imagine și reputație mai bună* (adoptarea măsurilor de eficiență energetică de către întreprinderi demonstrează angajamentul unei afaceri față de responsabilitatea socială și mediu, astfel, IMM-urile care investesc în echipamente noi și eficiente energetic pot construi o imagine și o reputație mai bună în fața clienților, partenerilor de afaceri și comunității în general); (iv) *reducerea impactului asupra mediului* (utilizarea echipamentelor eficiente energetic reduce consumul de energie, reducând emisiile de gaze cu efect de seră și impactul asupra mediului și contribuind la sustenabilitatea și protecția mediului).

Toate aceste beneficii menționate mai sus arată că înlocuirea echipamentelor vechi cu cele noi și mai eficiente energetic poate avea un impact pozitiv semnificativ asupra mediului de afaceri și poate contribui la creșterea durabilă și eficientă a IMM-urilor. Totodată, îmbunătățirea eficienței energetice prin înlocuirea echipamentelor vechi și ineficiente cu unele noi și mai eficiente energetic implică o serie de măsuri și acțiuni menite să reducă consumul de energie și să optimizeze utilizarea resurselor disponibile.

În plus, investiția în eficiență energetică pentru echipamentele cu consum mare de energie la nivelul IMM-urilor are un impact semnificativ atât asupra tranziției verzi, cât și asupra tranziției digitale. În acest sens, impactul asupra obiectivelor ecologice constă în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, conservarea resurselor naturale și promovarea sustenabilității. În același timp, impactul asupra obiectivelor digitale se reflectă în utilizarea tehnologiilor inteligente prin intermediul cărora se monitorizează consumul de energie în timp real, creșterea productivității și a performanței echipamentelor prin optimizarea proceselor și reducerea timpilor de nefuncționare, precum și faptul că tehnologiile digitale permit analiza și colectarea datelor despre consumul de energie și performanța echipamentelor cu ajutorul cărora se pot identifica noi modele, tendințe și oportunități de îmbunătățire a eficienței energetice.

Obiectivul general

Sprijinirea mediului de afaceri cu scopul de a crește eficiența energetică prin reducerea consumului de energie la nivelul IMM-urilor în calitate de beneficiari prin stimularea investițiilor în achiziționarea de noi echipamente, utilaje și aparatură eficiente energetic.

Obiectiv specific

Investiția va urmări creșterea eficienței energetice prin realizarea de investiții care conduc la:

- Reducerea consumului de energie de către IMM-uri;
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a implementării investiției;
- Dezvoltarea unor sisteme de monitorizare a consumului de energie;
- Un consum de energie mai redus și eficient din punct de vedere al utilizării surselor (echipamentelor, utilajelor etc) cu impact pozitiv asupra calității mediului.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Investiția răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) *stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;*

Coerența cu alte măsuri

Măsura este în raport de complementaritate cu **Componenta 6 Energie, Investiția I5 - Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial**, precum și cu *Investiția 2.b - IMM-uri - Eficiență energetică clădiri industriale*, *Investiția 2.c - IMM-uri - Producție de energie verde pentru consum propriu* și *Investiția 2.e - Întreprinderi mari - Eficiență energetică echipamente cu consumuri energetice mari* din cadrul **Componentei 16 RePowerEU**, prin acțiuni ce privesc facilitarea investițiilor adresate mediului de afaceri în scopul îmbunătățirii eficienței energetice.

Complementaritatea cu ale fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Activitățile investiției sunt complementare cu intervențiile susținute prin intermediul mai multor programe de finanțare disponibile adresate IMM-urilor care vizează îmbunătățirea eficienței energetice, precum:

- Cu intervențiile avute în vedere prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020 (POIM): Axa Prioritară 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon (6.2 Reducerea consumului de energie la nivelul consumatorilor industriali), Axa Prioritară 10 - Protejarea sănătății populației în contextul crizei sanitare cauzate de COVID-19, creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie (10.2 Creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie în vederea pregătirii unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiei) și Axa Prioritară 11 - Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile la nivelul întreprinderilor;
- Cu intervențiile finanțate prin Programul Operațional Regional (POR) care vizează investiții pentru sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, care include măsuri de eficiență energetică și utilizarea surselor de energie regenerabilă. IMM-urile pot accesa fonduri în cadrul acestui program pentru investiții în proiecte de eficiență energetică;
- Cu intervențiile avute în vedere prin Programul Operațional Competitivitate 2014-2020 (POC) ce vizează consolidarea poziției pe piață a IMM-urilor afectate de pandemia COVID-19 prin sprijinirea capacității acestora de a crește pe piețele regionale, naționale și internaționale și de a se angaja în procesele de inovare;
- Fondul pentru inovare, care vizează și implementarea de tehnologii, produse și procese inovatoare, cu emisii reduse de carbon.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene/bugetul de stat.

Mecanism implementare

În vederea îndeplinirii obiectivului de reducere a consumului de energie la nivelul IMM-urilor prin înlocuirea echipamentelor vechi cu consum mare de energie cu unele noi eficiente energetic, investiția se va implementa prin intermediul instituirii unei scheme de ajutor de stat a cărui responsabil va fi Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene.

În cadrul schemei de ajutor de stat vor fi incluse următoarele **acțiuni și activități**:

Pentru realizarea obiectivelor specifice vor fi finanțate proiecte care au ca obiectiv sprijinirea următoarelor categorii de investiții:

- Investiții în achiziționarea de echipamente, utilaje, dotări specifice care fac parte din procesul de producție/servicii din activitatea economică de bază a întreprinderii în scopul schimbării echipamentelor vechi cu consum mare de energie cu echipamente eficiente energetic (în prezent, există o gamă largă de echipamente și aparate cu consum redus de energie, precum echipamentele de iluminat LED, echipamentele de refrigerare și aer condiționat cu clasă energetică superioară, sistemele de încălzire și răcire eficiente, mașini și utilaje cu randament ridicat);
- Investiții în sisteme dedicate modernizării, monitorizării și eficientizării consumului de energie la nivelul IMM-urilor prin instalarea unor sisteme inteligente de monitorizare și control (utilizarea sistemelor de monitorizare și control poate ajuta la gestionarea și optimizarea consumului de energie în timp real; aceste sisteme pot furniza informații

despre consumul de energie și pot identifica eventualele probleme sau ineficiențe pentru a permite intervenții rapide și corective);

- Investiții care vizează optimizarea utilizării echipamentelor (dezvoltarea și promovarea practicilor de utilizare eficientă a echipamentelor, programarea adecvată a echipamentelor pentru a funcționa numai în timpul orelor de lucru cu scopul de a reduce consumul de energie în perioadele de inactivitate);

Un alt element specific schemei de ajutor îl reprezintă categoriile de **cheltuieli eligibile** aferente investițiilor menționate mai sus. În acest context, intervențiile eligibile în conformitate cu prevederile art. 9 din OUG 112/2022, sunt:

- Achiziționarea și implementarea unui sistem de monitorizare a consumului de energie la nivelul IMM-urilor, inclusiv echipamentele și instalațiile necesare realizării sistemului cu scopul de a reduce pierderile de energie;
- Achiziționarea de echipamente, utilaje și aparatură nouă necesare investițiilor în eficiență energetică;
- Achiziția, modernizarea, reabilitarea de echipamente, utilaje, tehnologii, dotări independente care fac parte din activitatea de producție/servicii și care contribuie la reducerea consumului de energie și, respectiv, la reducerea emisiilor GES.

Pentru IMM-uri, în scopul obținerii de economii de energie, principalele echipamente pentru eficiență energetică sunt motoarele, transformatoarele, compresoarele de aer, pompe, instalații, echipamente, sisteme de ventilație, sisteme de încălzire, răcire, boilere, arzătoare, schimbătoare de căldură, convertoare de frecvență, baterii de condensatoare, sisteme integrate de management al consumului de energie.

Selecția echipamentelor se va realiza în baza unei analize energetice realizată de către un expert autorizat, iar clasa energetică pentru echipamentele noi achiziționate va fi un criteriu obligatoriu. Astfel, echipamentul ce se înlocuiește va fi obligatoriu superior celui existent și trebuie să se încadreze într-o clasă înaltă de eficiență energetică, cel puțin clasa A acolo unde se utilizează sistemul de certificare/etichetare energetică. De asemenea, în cadrul analizei energetice realizată de către un expert autorizat este necesar să se menționeze indicatorii specifici energetici inițiali și indicatorii previzionați care vor reprezenta ținta minimă de îndeplinit de către beneficiari la sfârșitul perioadei de implementare a proiectului.

La nivelul întreprinderilor mici și mijlocii, implementarea investiției se preconizează că determină o scădere a consumului energetic cu minim 10% față de indicatorii energetici specifici inițiali, pe bază de analiză energetică.

Beneficiari

Beneficiarii sunt IMM-urile, legal constituite și înregistrate la ONRC în România, conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare și definite la art. 2 lit. i), cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 651/2014 în contextul acordării ajutorului de stat.

Grupul țintă

IMM-urile și angajații acestora, dar și populația care beneficiază de serviciile/produsele acestora.

Ajutor de stat

Investiția va respecta legislația europeană și națională privind regulile ajutorului de stat.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Lansare apel de proiect competitiv	Trim. IV al anului 2023
Evaluarea ofertelor depuse	Trim II al anului 2024
Acordarea ajutoarelor de stat (semnare contracte de finanțare)	Trim III al anului 2024
Implementarea investiției	Trim II al anului 2025
Punerea în funcțiune a echipamentelor/utilajelor noi achiziționate	Trim I al anului 2026

Perioada de implementare

Investiția va fi realizată până în trimestrul I, 2026.

Investiția 2.e - Întreprinderi mari - Eficiență energetică echipamente cu consumuri energetice mari (alocare 200.000.000 euro)

Provocări:

Eficiența energetică constituie centrul tuturor strategiilor internaționale destinate dezvoltării inteligente și durabile și în același timp o tranziție către o economie eficientă.

În prezent, piețele internaționale de energie se caracterizează prin dinamism, iar progresul tehnologic poate genera efecte neprevăzute în aceste piețe. Politicile ambițioase din domeniul energiei și schimbările climatice la nivel european, concentrate pe reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea surselor regenerabile de energie și încurajarea adoptării „energiilor curate”, vor avea un impact semnificativ asupra comportamentului investițional în domeniul energetic și tiparele de consum energetic. În acest sens, prioritățile din sectorul energetic se concentrează pe corectarea disfuncționalităților și decalajelor față de standardele medii din Uniunea Europeană. Aceste priorități includ decarbonizarea și electrificarea treptată a consumului final de energie în toate sectoarele economiei, inclusiv în mediul rezidențial, înlocuirea infrastructurii tehnologice depășite, abordarea integrată a politicilor energetice cu obligația de respectare a mediului și cu efortul de limitare a consecințelor schimbărilor climatice.

Pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 50% până în 2050⁶ este necesară implementarea schimbărilor tehnologice în producția, distribuția și consumul de energie în toate sectoarele economice și promovarea eficienței energetice, aceasta din urmă fiind un element fundamental pentru un viitor energetic durabil.

Cererea de energie este în continuă creștere la nivel global și numai prin eficientizarea și promovarea energiei regenerabile se poate face față nevoilor actuale și ale generațiilor viitoare. Sectorul energetic contribuie în mod esențial la dezvoltarea României prin influența profundă asupra competitivității economiei, a calității vieții și a mediului. Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Abordările utilizate pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră diferă de la un sector la altul. Din punct de vedere al sectoarelor, la nivel național, în trecut, consumul cel mai mare de energie a revenit sectorului industrial. Emisiile din industrie sunt influențate în mod direct de măsurile privind eficiența energetică și de standardele de calitate a aerului. De exemplu, întreprinderile mari au obligația de a efectua audituri energetice, cel puțin o dată la patru ani, pentru a identifica modalități de reducere a consumului lor de energie⁷.

În concluzie, pentru o dezvoltare economică durabilă și implicit îmbunătățirea calității vieții sunt necesare investiții majore și constante pentru eficientizarea energetică în toate sectoarele și accesul la servicii energetice moderne.

În contextul Țintelor asumate de Uniunea Europeană cu privire la neutralitate climatică până în 2050, România își propune să accelereze investițiile adresate mediului de afaceri la nivelul

⁶ Studiu privind eficiența energetică la nivelul Polului de creștere - [PDF Document] (vdocumente.com).

⁷ Articolul 8 din Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică (JO L 315, 14.11.2012, p. 1).

întreprinderilor mari prin promovarea unor acțiuni orientate spre măsuri de eficiență energetică și reducerea consumului.

În situația actuală, caracterizată prin accentul pus pe optimizarea utilizării surselor de energie cu un consum redus, întreprinderile mari vor fi nevoite să se alinieze la obiectivele de mediu și climă stabilite de Pactul Verde European și să își asume o responsabilitate socială extinsă în ceea ce privește impactul lor asupra mediului. Îmbunătățirea eficienței energetice și adoptarea unor practici mai sustenabile de către întreprinderile mari, nu numai că vor contribui la reducerea impactului asupra mediului, la utilizarea sustenabilă a resurselor, dar pot aduce și beneficii semnificative în ceea ce privește economiile de costuri, creșterea competitivității și dezvoltarea unei imagini favorabile pe piață. În acest sens, nevoia de creștere a eficienței energetice în cazul întreprinderilor mari din România este esențială pentru reducerea costurilor, conformarea cu reglementările legale, promovarea responsabilității sociale și sustenabilității, precum și protecția mediului.

De asemenea, ca urmare a situației geopolitice actuale, întreprinderile mari din România, în special cele care utilizează echipamente cu consumuri energetice mari au fost profund afectate, acestea fiind nevoite să se confrunte cu fluctuații semnificative ale prețurilor la energie, perturbări în aprovizionarea cu energie și cu o necesitate crescută de diversificare a surselor de energie. Astfel, printre întreprinderile mari afectate de situația actuală și care înregistrează un consum ridicat de energie se numără cele care au ca domeniu de activitate industria metalurgică, industria energetică, industria cimentului, industria sticlei și industria alimentară. Echipamentele utilizate în industriile mai sus menționate pot fi considerate echipamente cu consum mare de energie din varii motive, precum:

- Procese energetice intensive: aceste industrii implică operațiuni care necesită cantități semnificative de energie pentru a funcționa. De exemplu, în industria manufacturieră pot fi implicate mașini de prelucrare, motoare, compresoare, care necesită o putere considerabilă pentru a realiza operațiunile de producție. În industria cimentului, fabricarea cimentului implică procese de calcinare și de măcinare care necesită temperaturi ridicate și consum energetic semnificativ. În industria sticlei, topirea și modelarea sticlei necesită temperaturi extrem de înalte și cantități mari de energie termică. Industria alimentară poate implica echipamente de prelucrare, refrigerare și încălzire care consumă energie în cantități semnificative;
- Complexitatea tehnică: de exemplu, echipamentele de prelucrare din industria manufacturieră pot implica motoare de mare putere, care necesită consum de energie ridicat. Echipamentele din industria sticlei pot fi proiectate pentru a menține temperaturi înalte pentru topirea sticlei, ceea ce implică un consum energetic semnificativ;
- Eficiența energetică relativ scăzută: uneori, echipamentele utilizate în aceste industrii pot avea eficiență energetică relativ scăzută, ceea ce înseamnă că transformă o cantitate mai mică din energia consumată în energie utilă. Acest lucru poate fi rezultatul tehnologiilor învechite sau a lipsei de investiții în modernizare și îmbunătățirea eficienței energetice.

Întreprinderile mari care utilizează echipamente cu consumuri energetice mari sunt adesea supuse unor cerințe menite să încurajeze și să promoveze utilizarea eficientă, reducând astfel consumul și costurile energetice și contribuind la protejarea mediului înconjurător. Printre aspectele cheie care contribuie la creșterea eficienței energetice în cazul întreprinderilor mari

care utilizează echipamente cu consumuri ridicate de energie se numără: (i) auditurile energetice regulate prin intermediul cărora se analizează consumul de energie al echipamentelor și se oferă recomandări pentru îmbunătățirea eficienței energetice; (ii) respectarea standardelor și certificărilor specifice în domeniul eficienței energetice, precum ISO 50001; (iii) investiții în tehnologii eficiente din punct de vedere energetic, cum ar fi motoare, compresoare, instalații sau sisteme de cogenerare; (iv) monitorizarea și raportarea periodică a consumului de energie.

Măsura prezintă oportunități semnificative de a contribui atât la tranziția digitală, cât și la tranziția verde. Această investiție nu numai că susține ambele aspecte, dar și aduce beneficii semnificative în cele două domenii, reprezentând o strategie inteligentă și responsabilă pentru mediul de afaceri, cu un impact pozitiv asupra eficienței operaționale, competitivității pe termen lung și asupra mediului.

În ceea ce privește tranziția digitală, investiția în eficiența energetică vizează utilizarea tehnologiilor digitale avansate. Aceste tehnologii digitale îmbunătățesc eficiența operațională, optimizează utilizarea resurselor și contribuie la creșterea productivității. Referitor la tranziția verde, investiția în eficiența energetică pentru echipamentele cu consum mare de energie contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, măsura contribuind astfel la obiectivele de sustenabilitate și de protecție a mediului înconjurător.

Obiectivul general

Obiectivul general al investiției constă în sprijinirea întreprinderilor mari, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice prin reducerea consumului de energie prin stimularea investițiilor care vizează achiziționarea de noi echipamente, utilaje și aparatură eficiente energetic.

Obiectiv specific

Investiția va urmări creșterea eficienței energetice la nivelul întreprinderilor mari prin implementarea unor măsuri care contribuie la:

- Reducerea consumului de energie de către întreprinderile mari în calitate de beneficiari;
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a implementării investiției;
- Dezvoltarea unor sisteme de monitorizare a consumului de energie;
- Un consum de energie mai redus și eficient din punct de vedere al utilizării echipamentelor/utilajelor cu impact pozitiv asupra calității mediului.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Investiția răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) *stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, **decarbonizarea industriei**, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;*

Coerența cu alte măsuri

Investiția 2.e se află în sinergie cu *Reforma 5 - Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și*

de creștere a rezilienței și cu Investiția 15 - Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial din cadrul Componentei 6 Energie.

De asemenea, măsura vine în sprijinul acțiunilor aferente *Investiției 2.b - IMM-uri - Eficiență energetică clădiri industriale, Investiției 2.c - IMM-uri - Producție de energie verde pentru consum propriu și Investiției 2.d - IMM-uri - Eficiență energetică pentru echipamente cu consum mare de energie* din prezentul capitol prin acțiuni ce vizează facilitarea investițiilor adresate mediului de afaceri în scopul îmbunătățirii eficienței energetice.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Investiția este complementară cu intervențiile din cadrul următoarelor programe de finanțare:

- Cu intervențiile avute în vedere prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020 (POIM): Axa Prioritară 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon (6.2 Reducerea consumului de energie la nivelul consumatorilor industriali), Axa Prioritară 10 - Protejarea sănătății populației în contextul crizei sanitare cauzate de COVID-19, creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie (10.2 Creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie în vederea pregătirii unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiei) și Axa Prioritară 11 - Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile la nivelul întreprinderilor;
- Cu intervențiile avute în vedere prin Programul Operațional Competitivitate 2014-2020 (POC) ce vine în sprijinul întreprinderilor mari prin implementarea unor proiecte de dezvoltare și modernizare, inclusiv în domeniul eficienței energetice. Prin POC, se pot obține fonduri pentru achiziționarea de echipamente și tehnologii eficiente din punct de vedere energetic;
- Cu intervențiile aferente Fondului pentru inovare, care vizează și implementarea de tehnologii, produse și procese inovatoare, cu emisii reduse de carbon.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene/bugetul de stat.

Mecanism implementare

Investiția se va implementa prin intermediul constituirii unei scheme de ajutor de stat a cărui administrator va fi Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene.

Printre elementele specifice schemei de ajutor de stat se numără următoarele:

- **Tipul apelului de proiect:**

Apelul de proiect lansat va fi un apel de proiect competitiv cu termen limită de depunere.

- **Acțiuni și activități finanțabile:**

Proiectele finanțate în cadrul schemei de ajutor de stat vor viza proiectele care au ca obiectiv creșterea eficienței energetice prin reducerea consumului de energie la nivelul întreprinderilor mari.

Activitățile finanțabile au ca obiectiv sprijinirea următoarelor categorii de investiții:

- Investiții în achiziționarea de sisteme de izolare termică pentru cuptoare, instalații de răcire și alte echipamente termice (o gestionare eficientă a căldurii și a frigului poate contribui la reducerea pierderilor de energie);
- Investiții în achiziționarea/instalarea unor sisteme de iluminat eficiente energetic, cum ar fi LED-urile în clădiri și în spațiile de producție, montarea unor senzori de prezență sau senzori de lumină naturală pentru a regla automat nivelul de iluminare și pentru a reduce consumul de energie în zonele cu utilizare redusă;
- Investiții care vizează optimizarea proceselor de producție (implementarea unor tehnologii și soluții avansate, precum controlul automatizat al proceselor care contribuie la reducerea consumului de energie și îmbunătățirea eficienței energetice);
- Investiții în sisteme de recuperare a căldurii și a energiei din procesele de producție, cum ar fi sisteme de cogenerare sau de recuperare a căldurii reziduale;
- Investiții în achiziționarea/instalarea unor sisteme inteligente de monitorizare și control al consumului de energie pentru a identifica și gestiona eficient consumul în timp real.

Pentru investițiile mai sus menționate sunt sprijinite următoarele categorii de acțiuni:

- Achiziționarea și implementarea unui sistem inteligent de monitorizare a consumului de energie la nivelul întreprinderilor mari, inclusiv echipamentele și instalațiile aferente realizării sistemului cu scopul de a reduce pierderile de energie;
- Achiziționarea de echipamente, utilaje și aparatură nouă necesare investițiilor în eficiență energetică;
- Achiziția, modernizarea, reabilitarea de echipamente, utilaje, tehnologii, dotări independente care fac parte din activitatea de producție/servicii și care contribuie la reducerea consumului de energie și, respectiv, la reducerea emisiilor GES.

Principalele echipamente pentru eficiență energetică specifice întreprinderilor mari care contribuie la obținerea de economii de energie sunt motoarele, transformatoarele, compresoarele de aer, pompe, instalații, echipamente, sisteme de ventilație, sisteme de încălzire, răcire, boilere, arzătoare, schimbătoare de căldură, convertoare de frecvență, baterii de condensatoare, sisteme integrate de management al consumului de energie.

Selecția echipamentelor se va realiza în baza unei analize energetice realizată de către un expert autorizat, iar clasa energetică pentru echipamentele noi achiziționate va reprezenta un criteriu obligatoriu. Astfel, echipamentul ce se înlocuiește va fi obligatoriu superior celui existent și trebuie să se încadreze într-o clasă înaltă de eficiență energetică, cel puțin clasa A acolo unde se utilizează sistemul de certificare/etichetare energetică. De asemenea, în cadrul analizei energetice realizată de către un expert autorizat este necesar să se menționeze indicatorii specifici energetici inițiali și indicatorii previzionați care vor reprezenta ținta minimă de îndeplinit de către beneficiari la sfârșitul perioadei de implementare a proiectului.

Investiția va duce la o scădere a consumului energetic cu minim 10% față de indicatorii energetici specifici inițiali, pe bază de analiză energetică.

Beneficiari

Întreprinderile mari constituite conform prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau conform Legii 346/2004 privind

stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare.

Grupul țintă

Întreprinderile mari și angajații lor, dar și populația care beneficiază de serviciile/produsele acestora.

Ajutor de stat

Investiția va respecta legislația europeană și națională privind regulile ajutorului de stat.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Lansare apel de proiect competitiv	Trim. IV al anului 2023
Evaluarea ofertelor depuse	Trim II al anului 2024
Acordarea ajutoarelor de stat (semnare contracte de finanțare)	Trim III al anului 2024
Implementarea investiției	Trim II al anului 2025
Punerea în funcțiune a echipamentelor/utilajelor noi achiziționate	Trim I al anului 2026

Perioada de implementare

Investiția va fi implementată până în trimestrul I, 2026.

Investiția 2.f - Realizarea amenajării hidroenergetice Pașcani (alocare 32.000.000 euro)

Provocări

România are un potențial hidroenergetic major evidențiat și în istoricul utilizării acestei tehnologii. Prima hidrocentrală de pe teritoriul României a fost construită în anul 1884 și avea o capacitate instalată de 0,1 MW utilizată pentru iluminatul drumului de acces, dependențelor și Palatului Peleş. În 1930 a fost inaugurată hidrocentrala Dobroești de pe râul Ialomița în apropierea Bucureștiului, prima hidrocentrală cu o putere instalată de peste 10 MW de pe teritoriul României. Potențialul hidroenergetic a continuat să fie exploatat prin investițiile din perioada 1950 - 1990 care au condus într-un final ca energia produsă din sursă hidro să reprezintă o cotă importantă din totalul energiei produse de România, în perioada 2018-2022 acoperind în medie 28% din consumul total de energie electrică la nivel național.

Conform experților, potențialul economic amenajabil al României este de 28 - 32 TWh/an (9.100 - 10.300 MW capacitate instalată), iar potențialul exploatabil raportat la capacitățile deja construite / în proces de construire este de : 24 - 26 TWh/an (7.000 - 8.200 MW). În prezent, gradul de utilizare a potențialului exploatabil este de aproximativ 73%. Prin prisma potențialului tehnic amenajabil neutilizat, România mai poate valorifica încă circa 10-12 TWh/an, respectiv o putere instalată de aproximativ 2.500-3.000 MW.

Energia hidroelectrică are a patra cea mai mică amprentă de carbon dintre toate tipurile de energie. Pentru fiecare kWh produs, energia hidroelectrică emite 24 de grame de dioxid de carbon (CO₂) pe durata ciclului de viață.

În prezent, energia hidroelectrică este cea mai utilizată sursă de energie regenerabilă la nivel planetar, reprezentând aproape jumătate din totalul producției de energie electrică cu emisii reduse de dioxid de carbon la nivel mondial. Atractivitatea sa se datorează mai multor factori. Timp de zeci de ani, a fost cea mai competitivă din punct de vedere al costurilor, iar multe centrale hidroelectrice își pot crește sau diminua producția de energie electrică mult mai rapid decât centralele nucleare, pe cărbune și pe gaz natural. Și, în timp ce producția eoliană și solară poate fluctua semnificativ, energia hidroelectrică poate fi produsă în mod sigur cu ajutorul bazinelor rezervor, ceea ce o face un bun complement pentru celelalte surse de energie regenerabilă mai variabile.

Cu toate aceste realizări hidroenergia a căpătat în ultima perioadă o reputație negativă în rândul activiștilor de mediu, inclusiv în România datorită costurilor percepute de mediu și sociale. Astfel, elementele principale criticate sunt efectele asupra cursului de apă și impactul afectării acestuia asupra calității apei pe întreg cursul său, precum și impactul asupra biodiversității, impactul asupra emisiilor de CO₂ și CH₄, dar și impactul social asupra așezărilor umane afectate de strămutări în cazul noilor bazine create.

Susținătorii acestor investiții pe cealaltă parte argumentează că o analiză atentă a modalității de construcție și operare a facilităților hidroenergetice este în măsură să minimizeze impactul asupra mediului, iar beneficiile aduse în viața economică a societății, în special în sectoarele agricol, irigații; alimentarea cu apă potabilă; transport și navigație; controlul inundațiilor; servicii strategice de stocare a apei; recreere și turism; acvacultură; și producerea de energie electrică cu emisii 0 aduc valoare suplimentară netă în societate.

De altfel, raportul Hydropower Special Market, Analysis and forecast to 2030 elaborat de Agenția Internațională de Energie - Ed. revizuită, 2021 precizează că atingerea unor emisii nete zero până în 2050 la nivel mondial necesită o creștere uriașă a ambițiilor în materie de energie hidroelectrică pentru a stabiliza încălzirea globală la doar +1,5 °C. În acest sens Guvernele ar trebui să își sporească drastic ambițiile în materie de energie hidroelectrică. De fapt, extinderea capacității hidroenergetice globale până în 2030 ar trebui să fie cu 45% mai mare decât în scenariul accelerat propus de Agenție, și în acest sens ar fi necesară o abordare politică mult mai puternică și cuprinzătoare.

Totodată, la nivelul UE opiniile încep să tindă spre asigurarea unui compromis în utilizarea hidroenergiei. Astfel, conform Institutului de mediu din Stockholm în propunerile pentru următoarea agendă în domeniul apelor la nivelul UE, decidenții ar trebui să „regândească ecuația” optimă pentru a lua în considerare nu numai securitatea energetică, ci și beneficiile și compromisurile legate de climă, ecosistem și sociale. Aceste considerații ar trebui să se concentreze pe energia hidroelectrică și pe modul în care aceasta se potrivește cu alte surse de energie regenerabilă, precum și pe modul în care utilizarea apei va influența aceste decizii”.

Prin urmare, provocarea majoră a României este să asigure dezvoltarea sectorului hidroenergetic luând în considerare compromisurile legate de ecosisteme, climă și efectele sociale astfel încât să asigure realizarea obiectivelor politicii de dezvoltare sustenabilă de la nivelul național și al UE.

Prețurile la energie în Europa au crescut accentuat în ultimii doi ani, ceea ce a dus la îngrijorări serioase privind sustenabilitatea financiară a furnizării de energie (în special gaze) către consumatori, în special către gospodăriile vulnerabile și către întreprinderile care încă se redresează după impactul pandemiei de Covid-19. Această situație a fost exacerbată după invazia Rusiei în Ucraina și îngrijorările care au urmat cu privire la continuitatea exporturilor de energie din Rusia către Europa. România nu face excepție de la tendința de creștere a prețurilor la energie în UE.

Cu toate că capacitatea instalată este de aproximativ 18,6 GW, iar puterea medie livrată în sistem este în jur de 7 GW, în ultimii cinci ani, România a trecut de la statutul de exportator net de energie electrică la cel de importator net.

Inversarea fluxului de energie electrică din regiune ca urmare a distrugerii infrastructurii de electricitate a Ucrainei și a sincronizării rețelelor de electricitate ale Moldovei și Ucrainei cu rețeaua de electricitate a UE a crescut fragilitatea rețelei de electricitate a României.

Distrugerea masivă a infrastructurii energetice a Ucrainei din octombrie 2022 a oprit exporturile de energie electrică ale Ucrainei, a inversat fluxurile regionale și a crescut semnificativ riscul de evenimente în rețea și de o pană de curent mai amplă. Două evenimente majore în luna noiembrie au declanșat alarmele în România, ultima dintre acestea provocând o pană de curent în Moldova, care avea potențialul să afecteze întregul sistem de electricitate al UE prin România.

Mai mult, situația actuală de dependență a Moldovei de importurile de energie din România a crescut cererea de electricitate dinspre Moldova din octombrie 2022, punând o presiune suplimentară asupra sistemului energetic și asupra prețurilor la energie în România. România trebuie să își consolideze rețeaua electrică pentru a face față provocărilor actuale și pentru a răspunde rapid unor evenimente de rețea (mai probabile).

Actuala criză energetică prezintă o mare oportunitate de a revizui și a accelera eliminarea treptată structurală a tuturor combustibililor fosili, nu doar a combustibililor importați din Rusia. Implementarea de energie din surse regenerabile și eliminarea treptată a tehnologiilor mai poluante ar trebui accelerată, nu doar în sectorul electricității, ci și în sectorul energiei termice și în industrie.

Obiectiv

Obiectivul acestei investiții este de a realiza etapa finală de dezvoltare a amenajării hidroenergetice Pașcani de pe râul Siret pentru producerea de energie electrică din surse regenerabile la o capacitate instalată de 10 MW și cu o producție de energie în anul hidrologic mediu de 25,3 GWh/an.

Obiectiv specific

Capacitatea instalată de 10 MW și energia anuală medie produsă de 25,3 GWh nu sunt spectaculoase, dar un obiectiv secundar al acestui proiect este reprezentat de demonstrarea faptului că un proiect de hidroenergie poate fi realizat în condițiile exigențelor curente în materia legislației naționale și europene a analizei afectării semnificative a obiectivelor socio-climatice și de mediu.

Astfel un exemplu de succes ar putea determina un *modus operandi* ce poate fi urmat în dezvoltarea altor investiții similare cu impact pe cele două coordonate referitoare la *asigurarea independenței energetice pe termen mediu și lung* în condițiile crizei mondiale de energie generată de contextul socio-politic actual, și prin *reducerea emisiilor GES*, contribuind astfel la demersul României în atingerea obiectivelor propuse privind decarbonizarea.

Implementarea acestei investiții va contribui pe de-o parte la asigurarea continuității și siguranței alimentării cu energie electrică ceea ce se va traduce printr-o funcționare sigură și stabilă a Sistemului Energetic Național, acesta fiind capabil să facă față unor situații ce duc la o creștere bruscă a necesarului energetic.

Procesul de exploatare a AHE Pașcani se va face prin asigurarea monitorizării permanente a efectelor operării centralei hidroelectrice asupra ecosistemelor din aria proiectului, concomitent cu realizarea unui management durabil al resursei de apă și asigurarea protecției riveranilor împotriva inundațiilor în cazul viiturilor.

Totodată, prin finalizarea acestei centrale hidroelectrice se va realiza o reducere a amprente de carbon cu 21.500 tone/an, se va asigura resursa de apă pentru irigarea unei suprafețe de 46.000 ha în județele Iași și Neamț, inclusiv asigurarea unui debit de 1 mc/s apă industrială pentru alimentarea zonală Fălticeni, Târgu Frumos și alte obiective din bazinul hidrografic Bahlui, județul Iași. Prin tranzitarea în bazinul Bahlui a debitului de 4,4 mc/s rezultat din restituțiile unităților industriale din municipiul Suceava se va asigura sursa de apă pentru încă 30.000 ha irigate în județul Iași.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Prin implementarea acestei investiții vor fi sprijinite obiectivele REPowerEU așa cum sunt acestea definite de art. 21 c, pct. 3, lit.b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU și anume: *creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile și sprijinirea stocării energiei electrice, accelerarea integrării surselor regenerabile de energie.*

Întărirea Sistemului Energetic Național prin dezvoltarea de noi capacități de producție energetică din surse regenerabile, concomitent cu măsuri de asigurare a siguranței alimentării și de creștere a eficienței energetice implică modificări inclusiv asupra mixului energetic național și ale pieței de energie cu impact asupra consumatorilor finali.

Coerența cu alte măsuri

Capacitatea de producție de energie electrică din sursă regenerabilă (hidro) ce va fi finanțată în cadrul acestei investiții va avea un impact pozitiv în ceea ce privește:

- reducerea emisiilor de carbon în atmosferă generate de sectorul energetic prin înlocuirea unei părți din cantitatea de combustibili fosili consumați în fiecare an - cărbune, gaz natural;
- atingerea obiectivelor Uniunii Europene privind producția de energie din surse regenerabile prevăzute în Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;
- atingerea obiectivelor din Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021- 2030, aprobat prin H.G. nr. 1.076/2021 privind ponderea globală de energie din surse regenerabile în consumul final brut de energie;
- creșterea producției de energie din surse regenerabile contribuind la obiectivele Pactului verde european ca strategie de creștere sustenabilă a Europei și combaterea schimbărilor climatice în concordanță cu angajamentele Uniunii de a pune în aplicare Acordul de la Paris și obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU;
- creșterea ponderii energiei regenerabile în totalul consumului de energie primară, ca rezultat al investițiilor de creștere a puterii instalate de producere a energiei din surse regenerabile de energie - hidro;
- atingerea obiectivului privind neutralitatea climatică, prevăzut în Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de stabilire a cadrului pentru atingerea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 ("Legea europeană a climei"), referitor la asigurarea, până cel târziu în 2050 a unui echilibru la nivelul Uniunii între emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră care sunt reglementate în dreptul Uniunii, astfel încât să se ajungă la zero emisii nete până la acea dată;

Complementaritatea și evitarea dublei finanțări

Activitățile investiției sunt complementare cu acțiunile susținute de Fondul pentru Modernizare, respectiv acțiuni ce vizează producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile precum și cu I1 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile (3000 MW energie eoliană și solară) a Componentei 6 Energie din PNRR.

Totodată, investiția 1.c se află în sinergie cu investiția 2.g și 2.h a capitolului REPowerEU, investiții a căror implementare va permite instalarea unei capacități totale de 130 MW aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism implementare

Investiția are ca scop realizarea etapei finale a dezvoltării Amenajării Hidroenergetice Pașcani de pe râul Siret.

Astfel pentru acumularea Pașcani se vor finanța următoarele lucrări: completare Dig Mal Drept și realizarea Dig Mal Stâng cu o lungime de 2.540 m; consolidare versanți.

Pentru barajul Pașcani sunt avute în vedere execuția podului de acces peste baraj, precum și echiparea barajului cu echipamente hidromecanice, respectiv 4 stavile segment cu clapetă 16 x(11+3) prevăzute și cu mecanisme de acționare și echiparea prizelor energetice cu instalații de ridicat.

Pentru centrala hidroelectrică se vor finanța lucrările de echipare a acesteia cu instalații electrice, mecanice, instalație SCADA, instalații de ridicat la nivel aval și în zona de epuismențe.

Se vor finanța inclusiv lucrările de racordare a acestor capacități noi la Sistemul Energetic Național.

Implementarea acestei investiții se va realiza printr-o schemă de ajutor de stat exceptată pentru S.C Hidroelectrica S.A. pentru finalizarea construcției și darea în folosință a amenajării hidroenergetice de la Pașcani de pe cursul râului Siret cu o putere instalată de 10 MW și o producție anuală de energie verde de 25,3 GWh/an.

Toate criteriile de selecție a proiectelor pentru apelurile menționate mai sus vor fi în concordanță cu principiile din ghidul tehnic DNSH (2021/C58/01).

În etapa de execuție a lucrărilor de construire/montaj, constructorilor le vor fi impuse condiții astfel încât să se excludă orice posibilitate de apariție a unor efecte negative asupra factorilor de mediu și, în special, asupra apei, solului și subsolului, aerului.

În ceea ce privește echipamentele/instalațiile utilizate în noi capacități pentru producția de electricitate din surse regenerabile (hidro), se va evalua disponibilitatea și, acolo unde este posibil, se vor utiliza echipamente și componente cu durabilitate și reciclabilitate ridicate, care pot fi demontate și pregătite pentru reciclare în mod facil.

Gestionarea deșeurilor rezultate se va realiza în linie cu obiectivele de reducere a cantităților de deșeuri generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, respectiv în linie cu obiectivele din cadrul general de gestionare a deșeurilor la nivel național - *Planul național de gestionare a deșeurilor* (elaborat în baza art. 28 al *Directivei 2008/98/EC privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, cu modificările ulterioare și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017*).

Pe parcursul etapei de execuție, se vor lua măsurile necesare astfel încât deșeurile rezultate, precum și materialele necesare pentru construire/ montaj, să fie corect depozitate pentru a se evita infiltrațiile în stratul acvifer sau în apele de suprafață, urmare a antrenării acestora de către apele pluviale sau de către vânt.

Se va realiza o *evaluarea adecvată de mediu*, în conformitate cu prevederile *Directivei 92/43/CEE a Consiliului privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică*, iar pe baza concluziilor acestei evaluări adecvate vor fi implementate măsurile necesare de atenuare a efectelor investițiilor asupra acestui obiectiv de mediu.

În perioada de finalizare a construcțiilor/montaj a capacităților/instalațiilor, se estimează că emisiile de poluanți atmosferici vor fi generate ca urmare a realizării lucrărilor propriu-zise de construire/ montaj.

Cu toate acestea, se estimează că poluarea aerului în timpul perioadei de execuție a lucrărilor nu depășește limitele maxime permise, este temporară (în timpul executării lucrărilor), intermitentă (în funcție de programul de lucru și de graficul lucrărilor), nu este concentrată doar în frontul de lucru (unele surse sunt mobile), nefiind de natură să afecteze semnificativ acest obiectiv de mediu.

Pe parcursul etapei de execuție, se vor lua măsurile necesare astfel încât deșeurile rezultate, precum și materialele necesare pentru construire/ montaj, să fie corect depozitate pentru a se evita infiltrațiile în stratul acvifer sau în apele de suprafață, urmare a antrenării acestora de către apele pluviale sau de către vânt.

Având în vedere cele de mai sus, se apreciază că măsura nu va avea un impact semnificativ asupra acestui obiectiv de mediu, luând în considerare atât efectele directe, cât și pe cele primare indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor.

Beneficiari

S.C. Hidroelectrica S.A.

Grup țintă

Grupul țintă vizat de proiect este reprezentat în principal de consumatorii de energie electrică din aria proiectului, dar și de cetățenii României în general prin acces la energie curată. De asemenea, un alt grup țintă este vizat de utilizatorii sistemului hidroameliorativ prin acces eficient și sustenabil la resursele de apă.

Calendarul de implementare

Implementarea investiției se va finaliza până la 31 august 2026.

Ajutor de stat

Măsura se va supune regulilor de ajutor de stat ad-hoc, cu încadrarea acesteia în Regulamentul de exceptare - GBER (art.41) cu încadrarea în pragul de 30 milioane eur.

Acordarea ajutorului de stat ad-hoc va include ca si criteriu de obligatoriu faptul că amenajarea hidroenergetică să nu prejudicieze în mod semnificativ mediul, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind taxonomia (UE) (2020/852).

Buget

Bugetul pentru acest proiect s-a determinat în urma elaborării studiului de fezabilitate pentru actualizarea indicatorilor tehnico-economici, evaluarea lucrărilor s-a făcut cu prețuri 2022.

Valoarea investiției propusă RepowerEU, calculată în prețuri la data de 30.04.2022, este de aproximativ 64 mil. Euro, într-o variantă optimizată producând o cantitate de energie de 25.3 GWh/an, pe o durată de exploatare de 30 ani;

Din totalul de 64.000.000 euro necesari pentru finalizarea amenajării hidroenergetice Pașcani prin RePowerEU se vor finanța cu ajutor de stat 30.000.000 euro urmând ca restul de 34.000.000 euro urmând să fie asigurați de S.C. Hidroelectrica S.A din surse proprii.

Investiția 2g - Decarbonizarea sectorului agricol prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii pe canalul Giurgiu - Răsmirești (alocare 100.000.000 euro);

Provocare reformă/investiție

În structura consumului energetic în sectoarele economice ale României (INS, 2021), sectorul agriculturii este al treilea cel mai mare consumator după sectorul transporturilor și cel industrial. Totodată din punct de vedere al importanței strategice sectorul agroalimentar al României este foarte important inclusiv la nivelul Uniunii Europene, Conform Planului Strategic aprobat de către Comisia Europeană România este unul dintre cei mai mari producători de cereale din UE și cel mai mare producător de semințe de floarea-soarelui, miere și prune. Suprafața din România utilizată pentru agricultură constituie aproape 13,5 milioane de hectare (57% din suprafața totală a țării), iar 23% din forța de muncă din România este angajată în agricultură, ceea ce reprezintă cea mai mare procent de persoane angajate în agricultură din UE.

Direcțiile de politică principale pe care România le va aplica în domeniul agriculturii vizează creșterea randamentelor producțiilor naționale prin focalizarea finanțărilor specifice spre consolidarea fermelor, re tehnologizare, digitalizare și creșterea cunoștințelor în domeniu. De asemenea, se va accentua presiunea din partea fermierilor pentru asigurarea resurselor de irigații pentru zonele agricole expuse riscului de secetă.

Amenajările de irigații în România sunt compuse în 3 categorii: 1 - Canalele principale de irigații administrate de către ANIF, 2 - Canalele secundare de irigații administrate de Asocierile de fermieri și 3 - Instalațiile terțiare de irigații administrate de fermieri individuali.

Consumurile energetice cele mai importante sunt realizate pe canalele de irigații principale aflate în proprietatea Statului Român și în administrarea ANIF, infrastructuri construite și dotate în principal în perioada 1965 - 1990. Amenajările hidroameliorative construite în perioada comunistă au avut ca principală deficiență consumul mare de energie electrică datorat câtorva factori importanți 1 - diferențele de nivel necesare pompării, 2 - neasigurarea impermeabilizării corespunzătoare, 3 - operarea ineficientă prin fluxuri de umplere/golire dese, 4 - agregate cu consumuri energetice foarte mari.

Majoritatea amenajărilor hidroameliorative au ca sursă de proveniență a apei fluviul Dunărea care asigură în principiu debite suficiente de apă. Cu toate acestea o provocare principală este reprezentată de schimbările climatice și efectele asupra disponibilității resurselor de apă, chiar dacă sursa de apă este reprezentată de principalul fluviu din Europa (Rusia neinclusă). Astfel o provocare principală o constituie asigurarea capacității de irigare a sistemelor hidroameliorative din România prin diminuarea în volume absolute a apei introdusă în aceste sisteme.

Prin urmare provocarea principală a sistemelor de amenajări hidroameliorative din România este aceea de a-și reduce semnificativ consumul de energie electrică, în condiții de eficiență economică și asigurând reducerea impactului asupra volumelor de apă utilizate pentru irigații.

Pe timpul exploatării suprafeței amenajate pentru irigații s-a constatat că datorită exploatării îndelungate, stațiile de pompare prevăzute a fi reabilite nu mai asigură debitele proiectate, agregatele de pompare sunt uzate, cu instalații degradate în mare parte, care nu mai corespund cerințelor actuale, iar canalele și-au pierdut capacitatea de transport, cu impermeabilizări degradate și în consecință cu pierderi de apă din ce în ce mai mari, fiind necesară o eficientizare energetică și de economisire a apei.

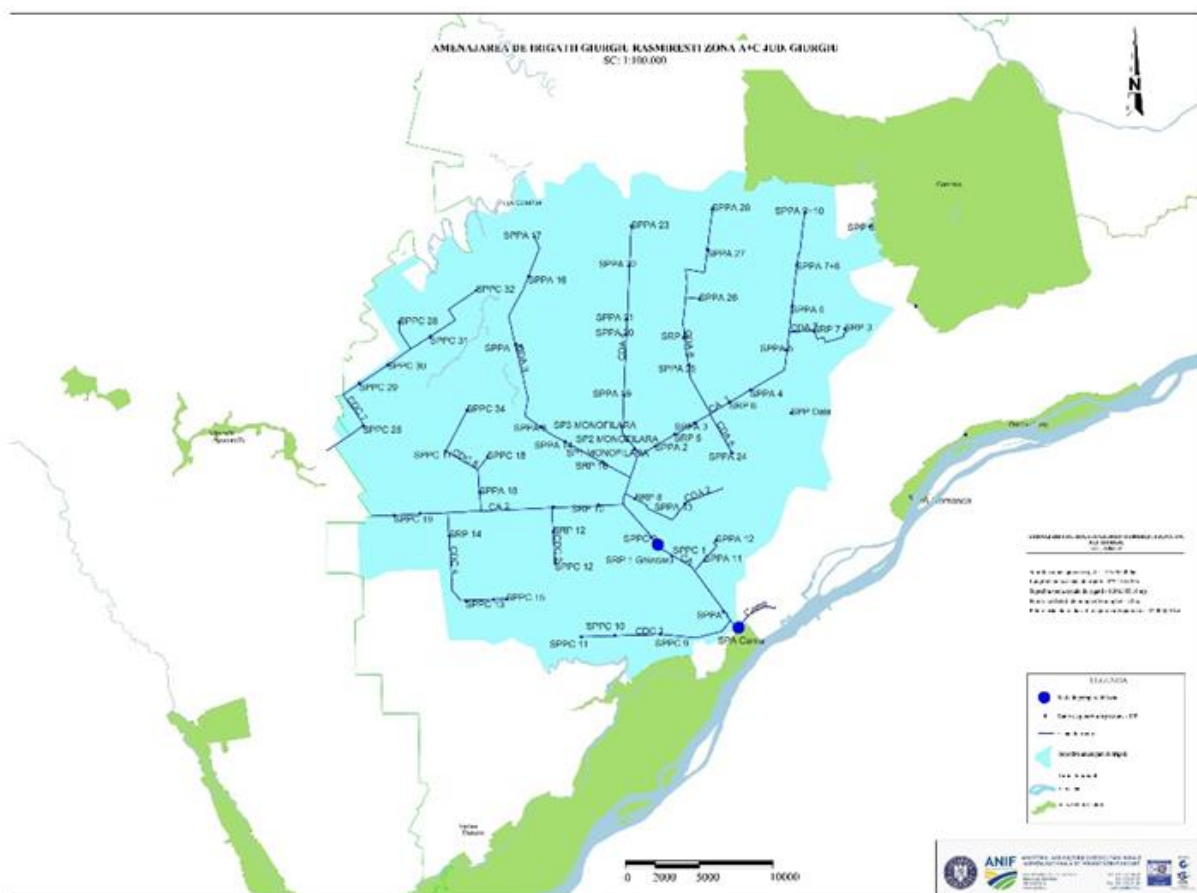
Sistemele de irigații sunt un exemplu clasic de monopol natural deoarece dublarea sau triplarea acestor rețele, numai din dorința de a exista întreprinderi concurente, ar fi irațională din punct de vedere economic, întrucât pe de o parte, ar necesita o dublare sau triplare a volumului de investiții, iar pe de altă parte, între aceste întreprinderi s-ar putea realiza înțelegeri pentru fixarea prețurilor și, în fond, problema restaurării concurenței tot nu s-ar rezolva.

Obiectiv general

Obiectivul general al investiției vizează realizarea unui proiect ca model de urmat pentru reducerea consumului de energie electrică determinat de activitatea managementului apei pe canalele principale de irigații ale unei amenajări hidroameliorative, printr-un pachet integrat de măsuri ce adresează eliminarea pierderilor de apă prin infiltrație, modernizarea agregatelor de pompare în scopul reducerii consumului de energie electrică și prin automatizarea / digitalizarea sistemului de distribuție a apei către stațiile secundare pentru reducerea consumurilor de apă. Eliminarea / reducerea pierderilor de apă are drept consecință scăderea consumului de energie necesar reîntregirii volumelor de apă pierdute.

Obiectiv specific

Sistemul hidroameliorativ vizat este complexul hidroameliorativ Giurgiu - Râsmirești situat aproape de București în sudul Câmpiei Române pe o arie ce este cuprinsă atât în zona administrativă Giurgiu, cât și în zona administrativă Teleorman.

Obiectivul specific principal este reprezentat de reducerea consumului de energie electrică până la sfârșitul anului 2026 în amenajarea hidroameliorativă Giurgiu - Râsmirești comparat cu consumul proiectat să fie anual cu minim 37.400 MWh/ an.

Reducerea consumului de energie electrică se va realiza printr-un set de submăsuri astfel: impermeabilizare (submăsura i) se reduce necesitatea de a furniza cantități mari de apă pentru a compensa pierderile de apă în sol, prin infiltrații, înainte ca aceasta să ajungă la culturi, acest lucru duce la o gestionare mai eficientă a resurselor de apă, ceea ce implică o reducere a cererii de apă și, implicit, o reducere a energiei necesare pentru a pompa apa. Randamentul pe rețeaua de canale crește de la 75% cât este în situația actuală până la 92% astfel se înregistrează o cantitate necesară de apă pompată, mai mică cu până la 18%.

În situația fără proiect volumul de apă necesar la punctul de captare este de 307.027,69 mii m³ iar cu grant 250.294,32 mii m³.

Prin înlocuirea echipamentelor de pompare (submăsura ii), uzate fizic și moral, randamentul pomparei crește de la 62% cât este în situația actuală până la 83% astfel se înregistrează o cantitate de energie consumată, mai mică cu până la 39,1%.

În situația fără proiect, depinzând de impermeabilizarea canalelor, energia electrică necesară pentru pompare apă este de 95.634,174 MWh/an iar cu grant 58.234,154 MWh/an.

Prin automatizarea/digitalizarea sistemului de distribuție a apei la stații (submăsura iii) se elimină alimentarea inutilă a canalelor unde nu sunt solicitări de apă de la fermieri prin închiderea/deschiderea automată, de la distanță a stăvilarelor. Astfel, soluția propusă vizează reducerea la minim a operațiunilor de pompare și determină reducerea semnificativă a costurilor cu energia electrică.

Un obiectiv specific secundar este reprezentat de crearea unui model de lucru pentru alte amenajări hidroameliorative similare, care să conducă la nivelul ANIF la creșterea eficienței utilizării apei, creșterea eficienței energetice și un mod de operare dedicat sustenabilității activității sinergie excelentă cu sistemele de producție a energiei solare instalate pe canalele de irigații.

Contribuția la obiectivele REPowerEU:

Măsura, prin efectele asupra reducerii consumului de energie electrică răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

Investiția se încadrează în obiectivele programului RepowerEU deoarece conduce la consumuri mai mici de energie electrică, prin reducerea volumului de apă pompată.

Coerența cu alte măsuri (finanțate din PNRR):

Investiția 2g se află în sinergie cu investiția 2h referitoare la instalarea unei capacități totale de 130 MW aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructura sistemelor hidroameliorative aflate în administrarea ANIF.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări:

Activitățile investiției sunt complementare cu acțiunile susținute de Fondul pentru Modernizare, respectiv acțiuni ce vizează producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile,

stocarea energiei și modernizarea sistemelor și rețelelor energetice pentru transportul de electricitate și gaz.

Investițiile în canalele principale de irigații sunt sprijinite de către bugetul de stat, prin urmare nu există un risc de suprapunere cu alte finanțări din fonduri europene. Însă în corelare cu obiectivul specific secundar, investiția își propune să creeze un mecanism prin care ANIF să fie în măsură să-și asigure sustenabilitatea acestui tip de investiții pe viitor inclusiv pe baza veniturilor obținute din concesionarea suprafeței infrastructurii canalelor principale pentru producerea de energie regenerabilă.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în cazul în care acest tip de investiție va fi cuprins în alte programe cu finanțare europeană, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism de implementare

Investiții se va realiza prin implementarea următoarelor submăsurilor: (i) impermeabilizarea canalelor principale și (ii) modernizarea stațiilor de pompare aferente și (iii) automatizarea sistemului de distribuție al apei.

Activități prevăzute în cadrul submăsurilor:

(i) (ii) Modernizarea stațiilor de pompare și impermeabilizarea canalelor principale

Modernizarea stațiilor de pompare și dotarea cu echipament tehnologic de bază cu consum mai mic cu 35% ce vizează 2 locații, și anume stațiile de pompare de bază (SPA Cama) și stațiile de repompare (SRP Ghizdaru):

În ceea ce privește SPA Cama prin proiect sunt vizate următoarele activități:

- Reabilitarea corpurilor plutitoare U1, U2, U3 prin andocare, transportate după caz în ateliere navale, constând în următoarele lucrări:
 - o Reabilitare instalații electrice
 - o Montarea unui sistem de supraveghere și automatizare
 - o Procurarea și montarea unui sistem automat de înregistrare a nivelului apei, nivel ce va fi transmis automat în stație pentru oprirea agregatelor de pompare, după caz;
 - o Reabilitarea funcționării în regim automatizat U1, U2, U3, U4;
 - o Modernizare comunicație între automatul programabil (calculator) mal și pupitrul de comandă aflat pe unitatea plutitoare - U1, U2, U3, U4;
 - o Procurarea și montarea unui sistem de supraveghere video cu control la distanță.
 - o Lucrări de reabilitare structură, suprastructură și instalații aferente spațiului etc;

În ceea ce privește stația de repompare SRP Ghizdaru:

- Se vor înlocui pompele tehnologice tip 52V-11 - 7 buc cu următoarele caracteristici: Hp=71 m, Qagr=5,75 mc/sec, P=5000 kW, N=333 rot/min, Un= 10 kV

- Se vor înlocui motoarele electrice tip VDS 325/49-18, 5000 KW - 7 buc.
- Reabilitare și verificare ISCIR pod rulant acționat electric - 38/8 tf. și palan electric 5 tf.
- Reabilitare instalații electrice
- Sistem de supraveghere și automatizare
- Se prevede procurarea și montarea unui sistem automat de înregistrare a nivelului minim și a nivelului maxim al apei din bazinul de aspirație, nivel ce va fi transmis automat în camera de comanda pentru pornirea și oprirea pompelor; Stația va fi prevăzută cu instalație de măsurare/contorizare debit

În ceea ce privește impermeabilizarea canalelor de aducțiune și distribuție se vor realiza lucrări de refacere a secțiunii de curgere pe toată lungimea canalului pentru eliminarea pierderilor de apă prin infiltrații și încadrarea în randamente conform HG 793/2016; recalibrare a secțiunii canalului pe toată lungimea canalului, prin decolmatări și defrișări; impermeabilizare/refacere a pereului degradat prin turnarea de beton, reabilitarea podețelor; reabilitarea vanelor prin înlocuirea elementelor distruse și garniturilor de etanșare, inclusiv a instalațiilor de manevra, unde este cazul; reabilitarea deversoarelor/sifoanelor/prin reparații locale a elementelor distruse, unde este cazul.

iii. Automatizarea sistemului de distribuție al apei

Automatizarea sistemului de distribuție al apei se va realiza prin montarea de stăvilare automate cu mișcare de rotație, stăvilare automate cu mișcare pe verticală, echipamente de monitorizare automată a nivelului apei, sistem de acționare și de comunicație la distanță alimentat cu energie solară. Modernizarea prin automatizare reprezintă tendința generală la nivel global, urmare a nevoii de creștere a eficienței în utilizarea apei, precum și datorită disponibilității în scădere a resurselor de apă.

Eficiența actuală estimată a sistemelor de irigații din România este de aproximativ 40% conform unui raport emis în 2018 de Banca Mondială. Prin implementarea soluției propuse eficiența în utilizarea resurselor de apă poate crește până la cel puțin 80%, din prima etapă. Prin creșterea eficienței în utilizarea apei soluția propusă determină reducerea semnificativă a operațiunilor de pompare, adică o reducere cu minim 20-30% a costurilor cu energia electrică necesară pomparei.

Beneficiari

Beneficiarul direct este Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare (ANIF).

ANIF este instituție publică finanțată din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat, în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare exploatează, administrează, întreține și repară amenajările de îmbunătățiri funciare din domeniul public sau privat al statului, declarate de utilitate publică (potrivit criteriilor stabilite prin Normele metodologice de aplicare a Legii îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.872/2005, cu modificările ulterioare).

Grupul țintă vizat de proiect este reprezentat în principal de utilizatorii sistemului hidro-ameliorativ prin acces eficient și sustenabil la resursele de apă. În sinergie cu investiția 2h sunt vizați și producătorii și consumatorii de energie regenerabilă.

Ajutor de stat:

Partea de eficiență energetică reprezintă monopol natural (infrastructură de irigații nu se confruntă cu concurență directă și nu poate fi reprodusă din punct de vedere economic) și monopol legal (din punct de vedere juridic ANIF este singura entitate abilitată să întreprindă acest tip de investiție, nicio altă entitate neputând exploata o rețea alternativă). Prin urmare prezenta investiție nu presupune ajutor de stat.

Calendar de implementare:

	Acțiune	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
Modernizarea stațiilor de pompare și impermeabilizarea canalelor principale	Lansare licitație lucrări	Trim III 2023	ANIF
	Semnare contract lucrări	Trim I 2024	ANIF
	Finalizare Implementare	Trim. II 2026	ANIF
Automatizarea sistemului de distribuție al apei	Finalizare documentație licitație/aprobare indicatori	Trim III 2023	ANIF
	Lansare licitație lucrări	Trim III 2023	ANIF
	Semnare contract lucrări	Trim I 2024	ANIF
	Finalizare Implementare	Trim II 2026	ANIF

Perioadă de realizare: Implementarea investiției se va finaliza până la 31 august 2026.

Investiția 2.h - Schemă de ofertare pentru instalarea unei capacități totale de 130MW aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructura sistemului hidroameliorativ aflat în administrarea ANIF - canalul Giurgiu - Răzmirești (alocare 100.000.000 euro)

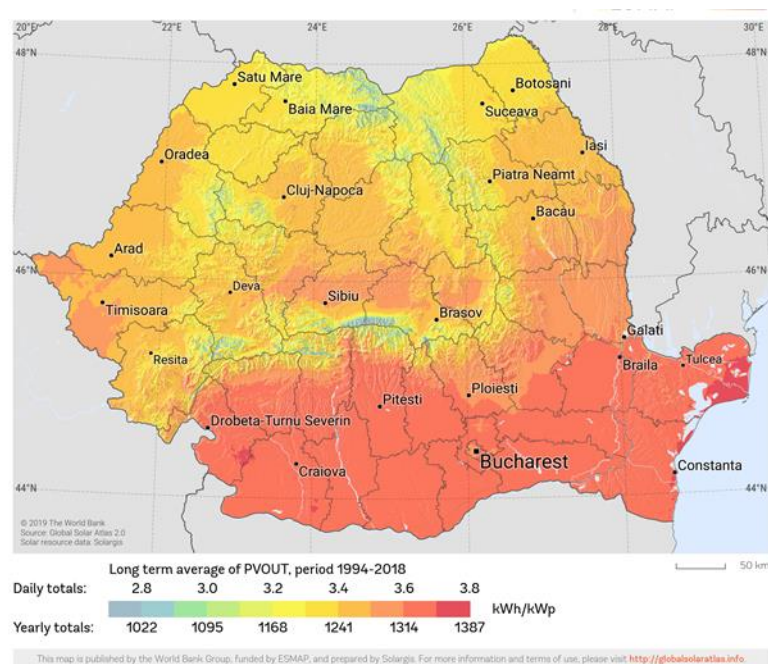
Provocări investiție

Sistemul hidroameliorativ **Giurgiu - Răzmirești** (județul Giurgiu și Teleorman) deservește o suprafață totală de 105,667 ha. Sistemul hidroameliorativ este racordat energetic la rețeaua națională de furnizare a energiei electrice, reprezentând în anumite momente consumator important energetic. Nu există surse alternative de producere a energiei necesare prin alte tehnologii regenerabile (fotovoltaic, eolian sau hidraulic). Sistemul hidroameliorativ cuprinde o lungime totală a canalelor principale de 175 km, cu o suprafață totală pe care se pot amplasa panouri fotovoltaice flotante de 130 ha.

Amenajările de irigații în România sunt compuse în 3 categorii: 1 - Canalele principale de irigații administrate de către ANIF, 2 - Canalele secundare de irigații administrate de Asocierile de fermieri și 3 - Instalațiile terțiare de irigații administrate de fermieri individuali.

Având în vedere contextul actual de creștere a costurilor aferente energiei, se impune dezvoltarea de mecanisme/sisteme alternative de producere a energiei, fapt pentru care se propune creșterea cotei de energie regenerabilă și a reducerii amprente de carbon.

De aceea, o provocare principală a tranziției energetice către producția de energie regenerabilă solară în România o constituie lipsa disponibilității terenurilor pentru instalarea de centrale solare de putere mare. După cum se poate vedea și din hărțile de mai jos principalele zone pretabile la dezvoltarea eficientă a centralelor solare sunt de asemenea pretabile derulării activităților agricole fapt ce le pune în concurență din punct de vedere al disponibilității, cu agricultura fiind întotdeauna preferată.

Potențialul de energie electrică fotovoltaică 2020 - (Analiza Băncii Mondiale, Sursa: Global Solar Atlas 2.0, Date despre resurse solare: Solargis)

Amenajări hidroameliorative- (MIPE 2022)

Reforma 1 a prezentului capitol este ținută pentru a ajuta la tratarea acestei provocări, însă și suprafețele aferente canalelor principale din amenajările hidroameliorative pretabile la amplasarea soluțiilor fotovoltaice flotabile pot trata problema indisponibilității suprafețelor pentru dezvoltarea centralelor fotovoltaice.

Aceste canale prin caracteristicile lor geometrice precum și prin poziția lor geografică pot deveni suportul unor instalații fotovoltaice care să asigure o producție consistentă de energie verde pe toată perioada anului, inclusiv în acea perioadă a anului când sistemele de irigații sunt folosite.

În plus, acoperirea canalelor are și alte beneficii precum prevenirea creșterii algelor care creează blocaje, a evaporării apei, contribuind totodată și la răcirea panourilor crescând astfel și eficiența acestora.

Obiectivul general

Obiectivul general al acestei investiții îl reprezintă dezvoltarea capacității de producere a energiei regenerabile din sursă fotovoltaică la nivel național și decarbonizarea industriei prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii și echipamentelor utilizate în sistemul hidroameliorativ.

Obiectiv specific:

Investiția prevede finanțarea prin procedură de ofertare de proiecte DBO (design - build - operate) a unei capacități totale de 130 MW aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructură complexului hidroameliorativ complexul hidroameliorativ Giurgiu - Răsmirești, județul Giurgiu și Teleorman.

Investiția se așteaptă să permită punerea în funcțiune la sfârșitul anului 2026 a 130 MW putere instalată de producție de energie electrică din sursă fotovoltaică.

În sinergie cu investiția 2g această măsură are ca obiectiv specific secundar crearea unui model de lucru pentru alte amenajări hidroameliorative similare, care să conducă la nivelul ANIF la

crearea unui *Fond dedicat investițiilor în recondiționarea și eficientizarea amenajărilor hidroameliorative* pe baza veniturilor obținute din redevența aferentă utilizării suprafețelor din administrarea ANIF pentru sistemele de producție a energiei solare instalate pe canalele de irigații.

Complementaritate

Investiția 1h se află în sinergie cu investiția 2g referitoare la decarbonizarea sectorului agricol prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii și echipamentelor sistemelor hidroameliorative.

Măsura vine în sprijinul acțiunilor din cadrul Componentei 6 Energie prin acțiuni ce privesc facilitarea investițiilor în domeniu, eficiența energetică sau rețehnologizarea și digitalizarea sistemelor energetice.

Complementaritate cu alte surse de finanțare

Activitățile investiției sunt complementare cu acțiunile susținute de **Fondul pentru Modernizare**, respectiv acțiuni ce vizează producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile, stocarea energiei și modernizarea sistemelor și rețelelor energetice pentru transportul de electricitate și gaz.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism de implementare

ANIF va administra o schemă de ajutor de stat pentru instalarea unei capacități totale de 130 MW aferentă producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructura sistemelor hidroameliorative aflate în administrarea sa.

ANIF va organiza o schemă de ofertare pentru implementarea investiției în mai multe loturi la un maxim de ajutor de stat de 30 mil. Euro/lot. Energia electrică produsă prin instalarea sistemului fotovoltaic va fi consumată în condițiile pieței. Prin urmare beneficiarul acestor cantități de energie produse nu va fi obligatoriu ANIF.

ANIF, în calitate de administrator al canalelor principale de irigații va primi în schimbul concesiunii suprafețelor pentru producția de energie regenerabilă o redevență, calculată conform evaluărilor realizate în condițiile legii. În conformitate cu cele precizate la investiția 2g aceste venituri ar trebui să rămână la dispoziția ANIF într-un fond dedicat modernizării ulterioare a altor amenajări hidroameliorative în scopul producerii de energie verde și în acest mod să sprijine dezvoltarea unui sistem sustenabil de modernizare a amenajărilor hidroameliorative.

Beneficiari

Beneficiarul direct este Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare (ANIF).

ANIF este instituție publică finanțată din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat, în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare exploatează, administrează, întreține și repară amenajările de

îmbunătățiri funciare din domeniul public sau privat al statului, declarate de utilitate publică (potrivit criteriilor stabilite prin Normele metodologice de aplicare a Legii îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.872/2005, cu modificările ulterioare).

Grupul țintă vizat de proiect este reprezentat în principal de consumatorii de energie electrică din aria proiectului, dar și de cetățenii României în general prin acces la energie curată. De asemenea, un alt grup țintă este reprezentat de utilizatorii sistemului hidro-ameliorativ prin acces eficient și sustenabil la resursele de apă.

Ajutor de stat

Măsura se va supune regulilor de ajutor de stat cu încadrarea acesteia în prevederile Regulamentului GBER (art. 41).

Calendar de implementare

Activitate		Termen finalizare
Instalare sistem fotovoltaic	Finalizare documentație schemă de ofertare	Trim IV 2023
	Lansare schemă de ofertare	Trim I 2024
	Semnare contracte finanțare	Trim II 2024
	Finalizare Implementare	Trim II 2026

Perioadă de realizare

Investiția va fi realizată până în trimestrul II, 2026.

13. Utilizarea clădirilor rezidențiale pentru accelerarea implementării energiei din surse regenerabile - Acordarea de vouchere pentru stimularea instalării panourilor fotovoltaice și a sistemelor de stocare a energiei aferente pentru clădirile rezidențiale aparținând persoanelor fizice (alocare 400.000.000 euro)

Provocări

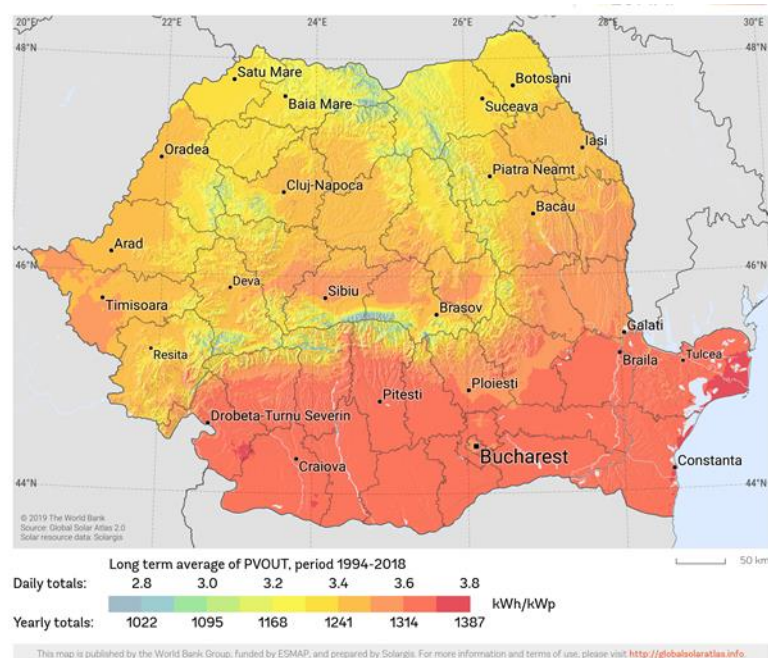
În conformitate obiectivele asumate prin Pactul Verde European (European Green Deal), România trebuie să își concentreze eforturile comune pentru a contribui la obiectivul de zero emisii de gaze cu efect de seră până în 2050. Acest aspect conduce la necesitatea încheierii capacităților de producție pe bază de combustibili fosili și transferarea producției de energie către sursele regenerabile verzi. De altfel la nivelul lunii iunie 2023 România a închis deja grupuri energetice pe bază de cărbune cu o capacitate de 2025 MW, iar un grup energetic de 330 MW a fost pus în conservare (mothballed).

Conform Eurostat, la nivelul anului 2021 22% din energia electrică consumată în UE a provenit din surse regenerabile, România situându-se un pic peste această medie la un procent de 23,6% însă sub ceea ce țările nordice ca Suedia (peste 60%), Norvegia (peste 70%) sau Islanda (peste 80%) realizează. România arată o evoluție în scădere a ponderii energiei regenerabile în total consum național în 2021 comparativ cu 2015. De reținut că împreună cu energia din surse hidro producția de energie regenerabilă în România depășește 40%.

În plan național, conform obiectivelor PNIESC, ponderea producției de energie electrică din surse regenerabile (hidroenergie, energia solară, eoliană și biomasă) din România în procent de 42,15% în anul 2022 este în concordanță cu ponderea producției de energie electrică la nivel european de 38,60% în anul 2022. Astfel, în conformitate cu măsurile prevăzute în cadrul Strategiei Naționale de Renovare pe termen lung se preconizează o creștere a consumului de energie din capacități solare pe acoperiș cu 2,5 TWh până în anul 2030, reprezentând 46,3% din creșterea totală prevăzută la nivelul anului 2030 de producție a energiei electrice din capacități solare.

Creșterea prețurilor la energia electrică începând cu anul 2022 a triplat pe piața românească cererea de echipamente și produse fotovoltaice. La acest aspect contribuie și prezența în România a zonelor geografice cu o capacitate fotovoltaică ridicată. Principalele regiuni reprezentative pentru țara noastră sunt: Regiunea de dezvoltare Nord-Est, Regiunea de dezvoltare Sud-Est, Regiunea de dezvoltare București-Ilfov și Regiunea de dezvoltare Munteniei. Hotspot-uri actuale pentru panourile solare din România sunt distribuite astfel:

- **Zona roșie** (1,387 kWh/mp/an) cuprinde - Oltenia, Muntenia, Dobrogea și sudului Moldovei;
- **Zona galbenă** (1,168-1,241 kWh/mp/an) cuprinde - regiunile carpatice și subcarpatice ale Munteniei, toată Transilvania, zona de mijloc și nord a Moldovei, Banat;
- **Zona albastră** (1,095-1,168 kWh/mp/an) - regiunile montane.

Potențialul de energie electrică fotovoltaică 2020 - (Analiza Băncii Mondiale, Sursa: Global Solar Atlas 2.0, Date despre resurse solare: Solargis)

Energia solară are un impact pozitiv asupra mediului. În România, în baza recomandărilor Comisiei Europene, corelat cu țintele incluse în strategiile energetice actuale, din consumul final brut de energie electrică din surse regenerabile, procentul de energie solară va trebui să crească de la 7,65%, în 2020, la aproximativ 20% până în anul 2030. Deși inițial energia solară este mai scumpă, pe termen lung devine mult mai ieftină, iar, în condițiile în care durata de viață a panourilor poate fi extinsă până la 35 de ani, investiția se amortizează în timp.

În contextul țărilor asumate privind creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale mono și multifamiliale, România își propune încurajarea prosumatorilor casnici, în complementaritate cu investițiile în domeniul industrial și agricol, concomitent cu creșterea capacității rețelelor de distribuție și a contoarelor inteligente. În acest sens, atenția se îndreaptă către dotarea cu panouri fotovoltaice a clădirilor rezidențiale pentru sporirea eficienței acestora din punct de vedere energetic.

În România începând cu anul 2010, dar cu întreruperi a fost derulat programul Casa Verde care avea ca obiectiv printre altele sprijinirea populației pentru instalarea panourilor fotovoltaice pe acoperișuri. Programul este gestionat de Administrația Fondului de Mediu aflată în subordinea Ministerului Mediului Apelor și Pădurilor și în implementarea lui s-au remarcat multe critici privind sistemul birocratic și netransparent al acordării finanțărilor.

România intenționează să creeze o competiție în domeniul acordării finanțărilor pentru instalarea panourilor fotovoltaice pe acoperișurile clădirilor rezidențiale în scopul obținerii celor mai eficiente, transparente și corecte metode de acordare a finanțării.

Obiective

Obiectivul general este de a reduce consumul de energie prin creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, accelerând implementarea producției de energie din surse regenerabile.

Obiectivul specific al investiției îl reprezintă crearea unui cupon (voucher) care să stimuleze montarea unui sistem fotovoltaic cu capacitate netă de minim 3 kW/locuință pe acoperișurile clădirilor rezidențiale aparținând persoanelor fizice. Rezultatul așteptat fiind astfel de peste 80.000 de rezidenți unici sprijiniți pentru producerea în momente de vârf a unei energii solare cumulate de 240 MW/h.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) *stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;*

Coerența cu alte măsuri

Măsura este în raport de complementaritate cu Componenta 5 - Valul Renovării, care prevede îmbunătățirea fondului construit printr-o abordare integrată a eficienței energetice și a tranziției verzi și inteligente, Componenta 6 - Energie, mai ales cu reformele și investițiile care vizează susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulat pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile (R1), noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile (I1), lanț industrial de producție și/sau asamblare și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare), precum și noi capacități de stocare a energiei electrice (I4). De asemenea, măsura este complementară Reformei nr.2 din cadrul acestui capitol referitoare la îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice, investiția 2h din cadrul prezentului capitol, dar care sa adresează agenților economici - producători de energie electrică solară și investiția 7 din cadrul prezentului capitol care vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, cu aplecare asupra grupurilor vulnerabile.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Măsura este complementară cu acțiunile coordonate de către Administrația Fondului de Mediu (AFM), care gestionează o schemă de finanțare pentru finanțarea achiziționării și instalării sistemelor de panouri fotovoltaice care folosesc sursele de energie regenerabilă, nepoluante, în vederea producerii energiei electrice și utilizării acestora de către consumatorii racordați la rețeaua națională de distribuție a energiei electrice. Având în vedere riscul de dublă finanțare cu acest program prin schema de finanțare REPowerEU nu se vor permite finanțări ale beneficiarilor care au fost selectați sau au primit deja finanțare prin programul AFM și în acest scop se va încheia un protocol între coordonatorul de investiție Repower și AFM pentru detectarea și evitarea posibilelor situații de dublă finanțare.

Măsura este complementară cu intervențiile preconizate prin alte programe, precum Programul Dezvoltare Durabilă (PDD) și Fondul de Modernizare, care susțin preponderent proiecte dezvoltate de producători de energie electrică, cu injecție în rețeaua națională de transport/rețeaua de distribuție investițiile, dar și cu obiectivul specific al Programului Operațional Tranziție Justă (PTJ), prin care sunt finanțate nevoile de dezvoltare din sectorul energie curată prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și eficiență energetică și energie

din surse regenerabile pentru sprijinirea teritoriilor celor mai afectate de tranziția către neutralitatea climatică și evitarea adâncirii disparităților regionale. În particular în cadrul PTJ sunt prevăzute susținerea instalării sistemelor PV și pentru persoanele fizice din aria sa de eligibilitate (cele 6 județe Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați), dar pentru persoanele afectate de închiderile industriilor poluante. În mod similar, pentru detectarea și evitarea posibilelor situații de dublă finanțare coordonatorul investiției va încheia protocoale cu autoritățile de management a acestor programe.

Adițional, în ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va urmări în cadrul acordului de finanțare încheiat cu coordonatorul de reforme și/sau investiții introducerea obligațiilor în ceea ce privește prevenirea și detectare timpurie a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism implementare:

Mecanismul de implementare a sistemului de voucher (cupon) pentru instalarea de PV pe acoperișurile caselor aparținând persoanelor fizice se dorește a fi un mecanism suplă, obiectiv și mai puțin birocratic decât alte mecanisme utilizate până în acest moment.

Rolul principal în mecanismul de voucher (cupon) îl au beneficiarii, persoane fizice, care au intenția de a își instala PV pe acoperișurile caselor pe care le au în proprietate, însă mecanismul vizează accesarea voucherului în anumite condiții care asigură finanțatorul că proiectul va fi realizat în intervalul avut la dispoziție în cadrul țintei cuprinse în componenta REPowerEU a PNRR. Aceste condiții se referă la existența unui contract aferent montajului panourilor fotovoltaice pe acoperișul imobilului aflat în proprietatea persoanei fizice semnat cu un instalator care să prevadă montarea a unei instalații PV cu o putere de minim 3 kW net.

Acordarea voucherelor se realizează de către Coordonatorul de reforme/investiții aferent capitolului RepowerEU stabilit la nivelul MIPE.

Beneficiarii de vouchere vor fi aleși în baza unei selecții a cererilor de vouchere realizată printr-un apel pe platforma digitală <https://proiecte.pnrr.gov.ro/> având în vedere un proces complet automatizat și securizat împotriva programelor de tip "bot" folosind abordarea primul venit - primul servit.

Documentele obligatorii a fi incluse la solicitarea de voucher vor incluse în platformă în format digital.

După selecție, beneficiarii au obligația comunicării în format fizic conform cu originalul a documentelor pentru a se confirma acordarea de voucher. Confirmarea de voucher va reprezenta un acord de adeziune a beneficiarului la condițiile de acordare a voucher-ului (document ce va îndeplini rolul de contract de finanțare).

După selecție și confirmarea voucherului beneficiarul împreună cu instalatorul contractat trebuie să realizeze proiectul cu instalarea unui sistem PV cu o putere de minim 3 kW net.

La finalizarea proiectului (minim 3 kW net capacitate instalată) beneficiarul va transmite documentele de finalizare a instalării certificate de firma de instalare PV, împreună cu factura de plată și cu dovada obținerii avizului tehnic de racordare (ATR) la coordonatorul de reforme/investiții, care în termen de 5 zile lucrătoare va vira contravaloarea voucherului în contul aferent firmei de instalare a PV.

Contravaloarea voucherului va fi stabilită la valoarea de 25.000 lei pentru o instalație cu o putere 3 kW net.

Valoarea cuponului (voucherului) de 25.000 lei a fost calculată plecând de la următoarele ipoteze de lucru:

a) Calcul de capacitate

- Un sistem fotovoltaic este compus din următoarele componente: panouri fotovoltaice, invertor, smart meter, dongle, cabluri electrice, prinderi, sistem de fixare a panourilor solare. Cu excepția ultimelor două componente, toate celelalte sunt consumatoare de energie sau au pierderi (cablurile electrice) ceea ce înseamnă că nu contribuie la puterea netă a sistemului,
- Majoritatea panourilor de bună calitate au un raport putere instalată / energie produsă în condiții ideale de 0,82 și drept urmare, pentru ca un sistem fotovoltaic să producă 3 kW/h net este nevoie ca puterea instalată să fie de minim 3,6 kW.

(*Notă: În cazul panourilor de o calitate mai slabă producția garantată de către producător este mai mică iar pierderile (consumurile sistemului) sunt mai mari. Din experiența acumulată în ultima perioadă pe piața românească de PV prin programul Casa verde derulat de AFM - care prevede instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice cu o putere minimă de 3 kW fără alte repere - s-a putut constata faptul că s-au instalat sisteme fotovoltaice cu o putere foarte apropiată de 3kw. Astfel, producțiile maxime ale sistemelor fotovoltaice se situează în jurul valorilor de 2,4-2,5 kw/h net. ($3\text{kw} \times 0.82 = 2,46\text{kw}$))

Introducerea mecanismului de implementare al investiției din cadrul Capitolului RepowerEU descris mai sus garantează montarea unui sistem capabil să producă 3 kW/h net.

b) Valoarea finanțării

Pentru stabilirea valorii cuponului (voucherului) de 25.000 lei au fost luate în considerare următoarele aspecte:

i) Prețul/kw instalat al unui sistem fotovoltaic cu performanțe superioare

Prețul mediu de piață românească al unui sistem fotovoltaic este de aproximativ 7.000,00 lei/kw. Prețul a fost calculat luând în considerare ofertele existente pe piață la nivelul lunii Mai 2023 precum și cheltuielile conexe privind instalarea, punerea în funcțiune și întocmirea dosarului de prosumator. Prețul propus pentru un sistem de 3,6 kw este de 25.000,00 lei, corespondent unui preț pe Kw de $25.000 / 3,6 \text{ Kw} = 6.944,44 \text{ lei/Kw}$. Prin comparație, standardul de preț stabilit de către AFM în programul „Casa Verde” a fost stabilit la 22.000,00 lei pentru un sistem de 3kw (7.333,33 lei/kw).

ii) Fluctuațiile de preț ale pieței

Nu au fost luate în considerare fluctuații ale prețului. Considerăm că publicitatea agresivă făcută programelor ce finanțează instalarea de panouri fotovoltaice au pregătit furnizorii pentru acoperirea necesarului estimat al pieței pe perioada de implementare.

Beneficiari:

Beneficiarii direcți sunt persoanele fizice, proprietare ale locuințelor rezidențiale și numai pentru proprietatea principală (i.e. adresa oficială de reședință conform actului de identitate sau declarată prin declarație notarială). Accesul la finanțare este în mod egal asigurat tuturor

categoriilor sociale. Beneficiarii indirecti sunt întreprinderile din piața de producere a bateriilor și a panourilor fotovoltaice, precum și din piața de stocare a energiei electrice.

Grupul țintă: Persoane fizice proprietari ai clădirilor rezidențiale.

Ajutor de stat:

Această investitie se va implementa printr-un program de investiții care va viza un mecanism rapid de acordare a sprijinului financiar pentru stimularea dotării clădirilor rezidențiale cu panouri fotovoltaice și cu sisteme de stocare a energiei aferente.

Întrucât beneficiarii investițiilor privind creșterea eficienței energetice sunt doar persoane fizice, măsura nu intră sub incidența ajutorului de stat.

Perioada de implementare:

Perioada de formulare a Ghidului solicitantului, publicitatea măsurii și pregătirea apelului de proiecte: Octombrie 2023- Decembrie 2023.

Derularea apelului de proiecte, inclusiv contractarea proiectelor: Ianuarie 2024 - Aprilie 2024

Implementarea investiției: Mai 2024 - Iunie 2025.

Investiția 4. Sate Autonome Energetice (alocare 200.000.000 euro)

Măsura de investiții constă în implementarea unor acțiuni pilot de producție și distribuție de energie termică și electrică în cogenerare din resurse regenerabile, pentru furnizarea de servicii energetice publice esențiale în șapte arii de intervenție din mediul rural, afectate de sărăcia energetică din regiunile Vest, Nord-Vest, Nord-Est, Sud-Est, Sud, Sud-Vest, Centru și București-Ilfov.

Sursele regenerabile avute în vedere sunt energia fotovoltaică, geotermală și biomasa sustenabilă cu respectarea condițiilor din Regulamentul Delegat nr. 2139/2021 al Comisiei din 4 iunie 2021 de completare a Regulamentului (UE) nr. 2020/852.

Valoarea maximă a finanțării acordate per proiect este de 25 milioane de euro (incluzând și măsurile de eficiență energetică la nivelul gospodăriilor). Agentul termic din sursă regenerabilă va fi distribuit centralizat prin sisteme eficiente din punct de vedere energetic. Capacitățile de producție și distribuție vor fi dimensionate adecvat pentru a răspunde cererii demonstrate în aria de intervenție, care va fi limitată din punct de vedere geografic și care va cuprinde între aproximativ 500 și 5.000 de locuitori. Astfel, impactul intervențiilor va fi unul local, beneficiarii direcți ai proiectelor reprezentând un grup relativ mic de locuitori. De asemenea, pentru centralele de cogenerare pe biomasă, se va accepta doar bioamasa de proveniență locală și cu încadrarea în prevederile Regulamentului Delegat nr. 2139/2021.

Provocări vizate:

România face parte din grupul de State Membre pentru care sărăcia energetică rămâne o provocare deosebită. Raportat la populația cu venituri sub 60% din venitul disponibil pe adult-echivalent, un procent de 18,2% nu își poate încălzi adecvat locuințele⁸. Această provocare este recunoscută în cadrul PNRR prin componenta 5. Valul Renovării și componenta 6. Energie, care adresează însă, cu precădere, manifestările sărăciei energetice în mediul urban.

Conform Observatorului Român al Sărăciei Energetice (ORSE), un proiect inițiat de un centru de cercetare al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, zonele rurale sunt însă cele mai expuse riscului de sărăcie energetică din cauza oportunităților economice reduse, a preponderenței locuințelor individuale ineficiente energetic, aflate în proprietatea privată a unor cetățeni săraci, și a accesului limitat la resurse energetice diversificate⁹. Zonele rurale din România, în care rata riscului de sărăcie este de aproape cinci ori mai mare decât în orașe¹⁰, sunt, în același timp, și zonele în care se întrevăd cele mai mari provocări în ceea ce privește dezvoltarea comunităților de energie.

În contextul actualizării Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC), România va răspunde cerințelor de identificare a numărului de gospodării afectate de sărăcia energetică, în special în mediul rural, dar, luând în considerare criza prețurilor record ale energiei exacerbate de agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei, o măsură de

⁸ SWD on Energy Poverty (2020) 960 final.

⁹ Observatorul Român al Sărăciei Energetice, August 2022, <https://saracie-energetica.ro/saracia-energetica-ia-amploare-in-romania/>.

¹⁰ Raportul de țară din 2020 privind România.

intervenție este necesară chiar înainte de includerea în PNIESC a unui obiectiv național cuantificat de reducere a numărului de gospodării afectate.

Obiective:

Obiectivul general vizează creșterea gradului de acces al populației din mediul rural, afectate de sărăcie energetică, la servicii energetice esențiale (încălzire, iluminare, alimentare cu energie electrică) pe bază de resurse regenerabile de energie produse local.

Obiectivul specific urmărește creșterea estimată cu până la 50 MW a capacităților instalate de producere a energiei din surse fotovoltaice, geotermale și biomasă și evitarea estimată a 48 000 (echivalent tone de CO₂) emisii de gaze cu efect de seră.

În secundar investiția vizează schimbarea abordării individualiste către o abordare cooperatistă a membrilor comunităților rurale pentru crearea unei autonomii energetice prin utilizarea resurselor locale de energie solară, geotermală și/sau biomasă ecologică pentru acoperirea necesarului de energie electrică și termică a comunității.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b și c din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

(c) combaterea sărăciei energetice;

Coerența cu alte măsuri (finanțate din PNRR):

Reforma 2 din cadrul prezentei componente vizează îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori, comunități energetice și sate autonome energetic.

Reforma 2 are o incidență directă asupra investiției deoarece va facilita integrarea unităților administrativ teritoriale rurale care produc energie regenerabilă pentru servicii publice esențiale în cadrul comunităților de energie, precum și eliminarea blocajelor administrative care generează dificultăți în ceea ce privește dezvoltarea acestor comunități în zonele rurale.

Măsura este complementară și cu următoarele măsuri de reformă și investiții:

Componenta 6. Energie:

Reforma 6. Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire - răcire

Reforma va asigura durabilitatea și trasabilitatea biomasei pentru a preveni orice impact negativ al utilizării bioenergiei asupra biodiversității și pădurilor și pentru a diversifica mix-ul energetic pentru încălzire și răcire, utilizând alte materii prime decât biomasa forestieră.

Componenta 10. Fondul Local

Reforma 3. Crearea unui cadru de politică pentru o transformare rurală durabilă: instituirea de consorții administrative în zonele rurale funcționale

Obiectivul reformei este de a le permite persoanelor care locuiesc în zone rurale, inclusiv celor din comunități marginale/periferice, să aibă acces sporit la servicii publice de calitate. Reforma vizează integrarea furnizării de politici și servicii la nivelul unităților administrative teritoriale rurale, pentru a spori bunăstarea în zonele mai puțin dense. Astfel, reforma va consolida cadrul de reglementare existent pentru furnizarea de servicii energetice regenerabile la nivelul unităților administrative teritoriale rurale.

Componenta 5. Valul Renovării

Investiția 1. Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent

Obiectivul investiției 1 este creșterea ratei de renovare energetică a clădirilor multifamiliale și a clădirilor publice din România. Investiția vizează mediul urban fiind complementară prezentei investiții care vizează gospodăriile individuale din zonele rurale afectate de sărăcie energetică.

Componenta 6. Energie:

Investiția 3: Dezvoltarea unei producții combinate de energie termică și energie electrică (CHP) pe gaz flexibile și de înaltă eficiență în sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări adânci

Obiectivul investiției 3 este de a contribui la abordarea provocărilor cu care se confruntă România în tranziția de la sursele de energie pe bază de cărbune și lignit. În special, investiția va asigura furnizarea de energie termică consumatorilor în contextul eliminării treptate a producției de energie electrică și termică pe bază de cărbune. Investiția 3 vizează sectorul încălzirii centralizate din mediul urban și nu se suprapune ca tip de intervenție cu prezenta investiție.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Măsura de investiții este în raport de complementaritate cu Programul Dezvoltare Durabilă 2021 - 2027 care sprijină continuarea proiectelor din POIM 2014-2020 de creare de noi mici capacități sau de modernizare a capacităților existente de producție a energiei electrice / termice din biomasă / biogaz și în capacități noi sau în modernizarea capacităților de producție a energiei termice din apă geotermală. Aceste proiecte sunt implementate cu precădere în urbanul mic și, în marea lor majoritate, vizează exclusive consumul propriu al energiei produse pentru realizarea unor servicii publice cum este iluminatul sau încălzirea clădirilor publice fără distribuirea energiei către populație. Totodată, în cadrul POIM 2014-2020 au fost finanțate și un număr de proiecte care distribuie energia termică produsă din aceleași surse regenerabile către populație dintr-o zonă limitată având un impact cu totul local. Aceste proiecte au fost finanțate sub schema de ajutor de stat notificată Comisiei sub numărul 55433 (2020/N) Romania- RES District heating projects. Prezenta măsură de investiții nu va sprijini dezvoltarea sau extinderea capacităților finanțate din POIM 2014-2020 și continuate, după caz, din Programul Dezvoltare Durabilă.

Programul Tranziție Justă 2021 - 2027 intervine exclusiv în județele Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați pentru a sprijini crearea de prosumatori la nivel de locuințe individuale sau multifamiliale, precum și pentru creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin

investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc, fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va monitoriza, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, revizuirea protocoalele încheiate între coordonatorii de reforme și/sau investiții și gestionarii surselor de finanțare complementare sus-menționate în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a acelorași costuri din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism implementare

Ținând cont de Recomandarea (UE) 2020/1563 A COMISIEI din 14 octombrie 2020 privind sărăcia energetică, proiectele vor viza arii de intervenție din mediul rural (în fiecare regiune, o arie acoperind între aproximativ 500 și 5000 de locuitori, însemnând aproximativ între 200 și 2000 de gospodării), afectate de sărăcia energetică din cadrul Regiunilor de dezvoltare Vest, Nord-Vest, Nord-Est, Sud-Est, Sud, Sud-Vest, Centru și București-Ilfov.

Investiția implică instalații, echipamente și infrastructuri pentru:

- ❖ Cogenerarea de energie termică de capacitate mică pentru încălzire și de energie electrică, din energie solară;
- ❖ Cogenerarea de energie termică de capacitate mică pentru încălzire și de energie electrică, din energie geotermală;
- ❖ Cogenerarea de energie termică de capacitate mică pentru încălzire și de energie electrică, din biomasă;
- ❖ Distribuția energiei electrice și termice din sursă regenerabilă într-o zonă restrânsă, pentru autoconsum în cadrul comunității locale;
- ❖ Intervenții asupra gospodăriilor individuale rurale care necesită renovare în vederea creșterii eficienței energetice.

Proiectele pilot de investiții vor fi pregătite, promovate la finanțare (depuse) și implementate de către unitățile administrativ teritoriale, individual sau în parteneriat (comunități de energie). Operarea și întreținerea infrastructurii se va asigura prin serviciu propriu înființat de unitatea administrativ teritorială sau prin delegarea serviciului către un operator economic licențiat.

Ministerul responsabil de investiție va organiza apelul de proiecte pilot cu alocări egale dedicate celor 8 regiuni de dezvoltare ale României (200.000.000 euro/ 8 regiuni = 25.000.000 euro/regiune). În cazul în care pentru o anumită regiune de dezvoltare nu se va depune proiectul pilot în termenul limită prevăzut în cadrul apelului de proiecte, în scopul angajării integrale a bugetului acestei investiții și al implementării proiectelor în termenul limită prevăzut (august 2026), ministerul responsabil de investiție poate realoca bugetul către alte regiuni de dezvoltare.

Beneficiar

Unitățile Administrativ Teritoriale rurale (inclusiv formele legale de asociere în cadrul unor comunități de energie) din ariile de intervenție delimitate la nivelul regiunilor eligibile.

Grupul țintă

Populația afectată de sărăcia energetică din unitățile administrative teritoriale situate în cele 7 arii de intervenție.

Ajutor de stat:

Ținând cont că beneficiarul (unitățile administrativ teritoriale, inclusiv formele legale de asociere în cadrul unor comunități de energie) nu desfășoară în principiu activități comerciale, precum și faptul că producția de energie regenerabilă (electricitate și termie) și distribuția ei printr-un sistem public local este destinat în proporție de 100% autoconsumului comunității locale din mediul rural, există premise ca proiectele pilot să nu distorsioneze concurența și în consecință să nu intre sub incidența ajutorului de stat, însă acest aspect va fi clarificat cu Consiliul Concurenței. În caz contrar, se are în vedere instituirea unei scheme de ajutor de stat în temeiul Regulamentului (UE) nr. 651/2014 cu completările și modificările ulterioare.

Perioada de implementare: Investiția se va finaliza până în august 2026.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Activitatea 1: Finalizarea documentelor programatice și lansarea procedurilor de selecție a proiectelor pilot	Trim. I 2024
Activitatea 2: Semnarea contractelor de finanțare	Trim. II 2024
Activitatea 3: Punerea în funcțiune a investițiilor	August 2026

15. Transfer I1-C6 PNRR - Capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile (alocare 460.000.000 euro)

Provocări investiție

Stimularea investițiilor în producția de electricitate din surse regenerabile este necesară pentru a depăși actualul blocaj din sistem și stagnarea procentului de energie electrică din surse regenerabile (capacități instalate). Totodată, operatorii operatori critici din SEN au, în prezent, consumuri proprii tehnologice ridicate, datorită stării de degradare a echipamentelor și ar putea, prin investiții ținute să își asigure parte din consumurile proprii de energie electrică din surse regenerabile. Nu în ultimul rând, până la intrarea în vigoare a schemei de tip contracte pentru diferență pentru a încuraja creșterea producției de energie electrică din surse regenerabile, dată fiind bancabilitatea momentan scăzută a unor astfel de proiecte, este nevoie de o schemă de finanțare competitivă, dedicată, pentru diversificarea concurențială a actorilor din piață.

Obiective

Obiectivul general îl reprezintă instalarea de noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile de energie solară și eoliană, printr-o procedură de ofertare competitivă. Proiectele trebuie să respecte prevederile din Ghidul tehnic „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/ C58/ 01).

Obiectivul **specific** constă în stimularea competitivă, la cele mai mici costuri, a producției de energie din surse regenerabile de energie solară și eoliană, printr-o procedură de ofertare competitivă deschisă atât pentru IMM-uri, cât și pentru investitorii mari care va conduce la o capacitate instalată de aproximativ 950 MW (fotovoltaic și/sau eolian), care va genera cca 1700 GWh/a, reprezentând aproximativ 3 % din consumul anual (~ 55 TWh). În total, se estimează că o capacitate totală de 3.000 MW de producere a energiei electrice din surse regenerabile (eolian și solar) va fi instalată și conectată la rețea până la 30 iunie 2026, pe baza tuturor fondurilor disponibile (schemă de ofertare competitivă susținută din capitolul REPowerEU, Fondul de Modernizare, introducerea noilor instrumente de piață (PPA, CfD) etc.) și a unor condiții legislative îmbunătățite.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b și c din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

(c) combaterea sărăciei energetice;

Coerența cu alte măsuri:

Investiția este complementară cu următoarele măsuri:

- *Reforma 1. Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru*

investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile din cadrul Componentei 6 Energie a PNRR, în ceea ce privește reglementarea răspunsului la cerere pe piața de echilibrare, simplificarea procedurilor de acordare a licențelor/autorizațiilor pentru investițiile în energia din surse regenerabile, promovarea contractelor de achiziție de energie electrică din surse regenerabile;

- *Reforma 2. Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice și SAE (sate autonome energetice)*, din cadrul capitolului REPowerEU referitoare la cadrul legal pentru stimularea prosumatorilor și a comunităților de energie;
- Intervențiile avute în vedere prin Programul Dezvoltare Durabilă 2021 - 2027, în ceea ce privește producerea descentralizată a energiei electrice din surse regenerabile pentru consumul propriu al IMM-urilor și întreprinderilor mari, intervenții ce vor contribui la atingerea țintei din PNIESC de a avea o pondere de energie din surse regenerabile de 30,7% până în 2030;
- Intervențiile care vor fi finanțate prin Fondul pentru Modernizare și vizează capacități noi de producere a energiei din surse regenerabile (eoliană, solară, hidro, geotermală etc.) în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon;
- Intervențiile finanțate în cadrul Programului Tranziție Justă (PTJ) care vizează creșterea gradului de reziliență energetică la nivel de comunitate prin operațiuni de dezvoltare a capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală) pentru clădiri publice din județele vizate de POTJ.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Măsura este în raport de complementaritate cu obiectivele de politică incluse în cadrul Programului Dezvoltare Durabilă, a Programul Tranziție Justă respectiv a Fondului pentru modernizare în România (programele cheie definite în OUG nr. 60/2022).

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene/ bugetul de stat.

Mecanism implementare

Măsura urmărește acordarea granturilor de investiții pentru instalarea de noi capacități de producție a energiei electrice din surse regenerabile de energie solară și eoliană, contribuind la țintele asumate în PNIESC privind decarbonarea sistemului energetic prin creșterea ponderii energiei regenerabile în mixul energetic, stimularea autoconsumului și a stocării energiei.

Această măsură de investiții împreună cu condițiile de acordare a finanțării așa cum au fost aprobate în cadrul Componentei 6 Energie a PNRR (*Investiția 1 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile*), se translatează în cadrul capitolului REPowerEU.

Bugetul de 460 milioane EUR alocat inițial din componenta grant în cadrul PNRR este cuprins în diminuarea contribuției financiare maxime pentru România în valoare de 2.110.858.750 EUR, în conformitate cu Nota Comisiei Europene către Consiliu European și Parlamentul European, actualizată la 30 iunie 2022.

Ministerul Energiei este responsabil de implementarea acestei investiții, prin derularea procedurii de ofertare competitivă care a fost demarată în cadrul Componentei 6 Energie și aflată în prezent în desfășurare în conformitate de prevederile schemei de ajutor de stat *Sprijinirea investițiilor destinate instalării de noi capacități de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie eoliană și solară, cu sau fără instalații de stocare integrate* care a primit avizul favorabil nr. 4297/30.03.2022 al Consiliului Concurenței și a fost aprobată prin Ordinul ministrului energiei nr. 281/30.03.2022.

Ofertele depuse în cadrul procedurii de ofertare competitivă pentru ambele surse de energie regenerabilă solară și eoliană, atât pentru capacități mici (sub 1 MW) dar și pentru capacități mai mari de 1MW, depășesc de aproximativ 2,5 ori bugetul alocat procedurii, asigurând condițiile pentru selectarea ofertelor celor mai competitive. Etapele de evaluare și contractare a ofertelor se realizează în prezent cu sprijinul experților BEI-PASSA pentru eficientizare, având în vedere durata mult prelungită a acestui proces care conduce totodată la necesitatea prelungirii cu 12 luni a termenului pentru punerea în funcțiune a noilor capacități, respectiv până la Q2 2025.

Beneficiar

Întreprinderi Mici și Mijlocii, Întreprinderi mari pentru realizarea investițiilor și Ministerul Energiei pentru măsuri de asistență tehnică.

Grupul țintă

Întreaga populație a țării.

Ajutor de stat:

Investiția implică acordarea de ajutoare de stat în temeiul prevederilor art. 41 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2015 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea art. 107 și 108 din Tratat, cu completările și modificările ulterioare, conform prevederilor schemei de ajutor de stat *Sprijinirea investițiilor destinate instalării de noi capacități de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie eoliană și solară, cu sau fără instalații de stocare integrate* care a primit avizul favorabil nr. 4297/30.03.2022 al Consiliului Concurenței și a fost aprobată prin Ordinul ministrului energiei nr. 281/30.03.2022.

Perioada de implementare: Investiția se va finaliza până în iunie 2025.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Activitatea 1: Lansarea procedurii de ofertare competitivă	Trim. I 2022
Activitatea 2: Semnarea contractelor de finanțare	Trim. IV 2023
Activitatea 3: Punerea în funcțiune a investițiilor	Trim. II 2025

16. Eficientizarea, modernizarea și digitalizarea rețelei naționale de transport a energiei electrice (alocare 71.488.000 euro)

Provocări

În contextul geostrategic actual centrat din ce în ce mai pregnant pe energie, ca vector de dezvoltare economică și furnizor de stabilitate și securitate națională și regională, C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. (Transelectrica) trebuie să asigure o rețea de transport al energiei electrice (RET) capabilă să susțină decarbonizarea progresivă și integrarea crescândă a surselor regenerabile, garantând în același timp eficiența și securitatea aprovizionării cu energie electrică cu respectarea reglementărilor în domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice.

În procesul de adresare a acestor provocări și ținând cont de responsabilitatea Transelectrica de administrare și operare a sistemului electroenergetic de transport (SEN) din România și de asigurare a schimburilor de electricitate cu țările învecinate, ca membru al ENTSO-E (Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și Sistem pentru Energie Electrică), Compania a stabilit un set *obiective strategice*:

- *Dezvoltarea și optimizarea RET/SEN* prin reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea RET (Rețeaua electrică de transport) și creșterea siguranței în funcționare a RET; eliminarea congestiilor structurale; creșterea capacității de răspuns la apariția unor evenimente cu impact deosebit asupra securității și funcționării RET;
- *Îmbunătățirea permanentă a performanțelor SEN* din punct de vedere tehnic și operativ, în condiții de siguranță și stabilitate în funcționare
- *Integrarea surselor regenerabile și clasice* care asigură flexibilitate și stabilitate în funcționare (pentru perioada de tranziție energetică)
- *Interconectarea cu alte sisteme electroenergetice din regiune* (consolidarea pieței paneuropene de energie electrică) prin creșterea capacității de interconexiune și întărirea infrastructurii pentru asigurarea obiectivului de interconectare de 15% în anul 2030; dezvoltarea și mentenanța rețelei Europene prin abordarea integrată care permite dezvoltarea și mentenanța rețelei fără întreruperi utilizând tehnologii vechi și noi în întreaga Europă.

Pornind de la aceste obiective pentru consolidarea și optimizarea RET/SEN în vederea asigurării interconectării adecvate la nivel național și european este necesară implementarea a două domenii de interes:

- *dezvoltarea și consolidarea RET/SEN la nivel național și interconectarea acestuia cu alte sisteme din regiune* prin: reabilitarea și modernizarea RET la standardele de calitate și performanță impuse de reglementările europene, creșterea capacității de răspuns la apariția unor evenimente cu impact deosebit asupra securității și funcționării RET, integrarea tehnologiilor avansate și protejarea infrastructurii critice prin adoptarea de măsuri specifice cybersecurity, dezvoltarea și mentenanța rețelei europene,
- *integrarea surselor regenerabile și clasice care asigură flexibilitate și stabilitate în funcționare* (pentru perioada de tranziție energetică) prin asigurarea infrastructurii necesare atingerii Țintelor prevăzute prin principalele documente care vizează schimbările climatice și dezvoltarea durabilă.

Măsurile vor avea ca rezultate principale:

- reducerea timpilor de intervenție în instalații și a duratelor de indisponibilitate a echipamentelor din rețeaua electrică de transport, prin creșterea siguranței în funcționare a RET,

eliminarea congestiilor structurale, creșterea capacității de răspuns la apariția unor evenimente cu impact deosebit asupra securității și funcționării RET,

- reducerea riscurilor atacurilor cibernetice asupra infrastructurilor IT & C ale CNTEE Transelectrica SA, cu scopul de a crește siguranța în funcționare a RET prin integrarea tehnologiilor avansate și protejarea infrastructurii critice prin adoptarea de măsuri specifice cybersecurity,
- asigurarea condițiilor de funcționare independentă în caz de avarii și în cazul eventualelor procese de restaurare, alimentarea fără întrerupere a serviciilor interne ale Transelectrica fiind vitală pentru reușita soluționării avariilor și a proceselor de restaurare.

Consolidarea RET/SEN, prin modernizarea tehnologiilor de mentenanță a infrastructurii de transport, dezvoltarea capabilităților IT&C și asigurarea rezilienței alimentării cu energie electrică a consumului stațiilor electrice, reprezintă premisa pentru asigurarea siguranței și stabilității sistemului. Investițiile propuse vor contribui la asigurarea capacității SEN de a integra măsurile incluse în capitolul REPowerEU.

Investiția este împărțită în trei sub-investiții.

Investiția se va implementa gradual până în august 2026.

Obiectiv general

Investiția are drept obiectiv general accelerarea integrării surselor de energie regenerabilă și creșterea rezistenței sistemului electroenergetic de transport pentru asigurarea aprovizionării cu energie electrică prin reducerea blocajelor și a disfuncționalităților intern, precum și prin consolidarea și optimizarea RET/SEN la nivel național și regional.

Obiectiv specific

Obiectivul specific urmărește, în cadrul Transelectrica și a filialelor sale care desfășoară activități specifice pentru funcționarea SEN/RET, reducerea indisponibilității sistemului și a pierderilor economice la nivel național prin diminuarea timpilor de intervenție și a indisponibilității echipamentelor din rețeaua de transport, scăderea riscurilor de atacuri cibernetice și asigurarea condițiilor pentru funcționarea optimă a serviciilor.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Investiția răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. e din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(e) remedierea blocajelor interne și transfrontaliere din calea transportului și a distribuției energiei, sprijinirea stocării energiei electrice, accelerarea integrării surselor regenerabile de energie și sprijinirea transportului cu emisii zero și a infrastructurii acestuia, inclusiv a căilor ferate.

Coerența cu alte măsuri din PNRR

Investiția este complementară cu Componenta 6 - Energie, Investiția 1 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile din cadrul PNRR, Componenta 9 - Sprijin pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare, inovare, I3.1 Schemă de ajutor pentru digitalizarea IMM-urilor, Măsura 1. Schemă de minimis și schemă de ajutor de stat în contextul digitalizării IMM-urilor.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Investiția se află în complementaritate cu Programul Dezvoltare Durabilă (PDD) sunt vizate doar capacitățile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, hidro și geotermal), precum și modernizarea rețelei de transport și distribuție a energiei electrice, inclusiv pentru a prelua în sistem energia produsă din surse regenerabile.

Astfel, complementaritatea Programelor operaționale aferentă perioadei 2021-2027 cu PNRR este asigurată prin delimitarea clară a categoriei de RES, prin specificul investițiilor finanțate (rețele vs. centrale) și prin tipul proiectului finanțat (proiect RES de sine stătător vs. proiect RES subsumat intervențiilor de economie circulară în zonele afectate de tranziție).

Investiția este complementară cu linia de finanțare Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020, Axa prioritară 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, dar și cu Programul Regional Sud-Est 2021-2027, Obiectiv specific: RSO1.3. Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive (FEDR), Operațiunea A (creșterea competitivității IMM-urilor). Acesta din urmă finanțează activități de interes pentru proiectul prezentat, precum construcția/ modernizarea și extinderea spațiului de producție/servicii ale IMM-urilor; dotare cu active corporale și necorporale; activități privind economia circulară.

Măsura este complementară de asemenea cu Mecanismul de Interconectarea Europei (CEF Digital 2022 - Connecting Europe Facility) care va contribui la sprijinirea unui flux de investiții, dedicat construirii unei infrastructuri sigure, durabile și performante.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism implementare

Investiția se adresează C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., în calitate de unic operator de transport și de sistem al energiei electrice din România, urmărește menținerea, în condiții de eficiență economică, a calității serviciului de transport și de sistem și a siguranței în funcționare a sistemului electroenergetic național, în conformitate cu reglementările în vigoare și cu standardele asumate în comun, la nivel european. Transelectrica este responsabilă pentru transportul energiei electrice, funcționarea sistemului și a pieței și asigurarea siguranței Sistemului Electroenergetic Național.

Compania realizează activitatea de transport al energiei electrice prin intermediul Rețelei Electrice de Transport (RET), formată din stații și linii electrice. RET este rețeaua electrică de interes național și strategic cu tensiunea de linie nominală mai mare de 110 kV.

Volumul de instalații gestionat de Transelectrica este format din: 81 stații electrice și 8931.6 km linii electrice aeriene (LEA), din care 38 km (linii de interconectare cu sistemele țărilor vecine).

Consolidarea și optimizarea RET/SEN în vederea eliminării blocajelor interne în exploatarea rețelei electrice de interes național și a stațiilor electrice se vor concretiza prin realizarea a trei submăsuri:

6.a - Instalarea de centrale fotovoltaice (CEF) și instalații de stocare a energiei electrice destinate alimentării serviciilor interne instalate în stațiile C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. (Alocare 32.170.000 euro)

Sub-măsura constă în montarea în 30 stații C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. a unor instalații de producere a energiei prin centrale fotovoltaice cu o putere instalată de 11,40 MW și instalații de stocare a energiei cu o capacitate de stocare de 19,10 MWh la o putere de 5 MW.

Instalarea acestor echipamente (panouri fotovoltaice și baterii de stocare) în stațiile Transelectrica contribuie la îmbunătățirea siguranței în funcționare a SEN/RET prin asigurarea condițiilor de funcționare autonomă în caz de avarii și în cazul eventualelor procese de restaurare, alimentarea fără întrerupere a serviciilor interne fiind vitală pentru reușita soluționării avariilor și a proceselor de restaurare.

Sub-măsura vizează creșterea rezilienței stațiilor electrice ale Transelectrica prin creșterea autonomiei acestora asigurându-se alimentarea fără întrerupere a serviciilor interne ale companiei, prin:

- diversificarea surselor de producere a energiei electrice prin creșterea producției naționale și europene de energie electrică produsă din surse regenerabile și reducerea dependenței de combustibilii fosili.
- reducerea consumului de energie electrică produsă din surse clasice, având ca efect reducerea emisiilor GES.
- îmbunătățirea eficienței energetice.

Centralele fotovoltaice și instalațiile de stocare a energiei electrice se vor instala exclusiv pe teritoriul următoarelor stații electrice C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.: FAI, Gutinaș, Roman Nord, Suceava, București Sud, Domnești, Fundeni, Ghizdaru, Gura Ialomiței, Pelicanu, Stâlp, Târgoviște, Teleajen, Brazi Vest, Turnu Măgurele, Gădălin, Stupina, Constanța Nord, Tulcea Vest, Medgidia Sud, Isaccea, Craiova Nord, Târgu Jiu Nord, Ișalnița, Calafat, Turnu Severin Est, Bradu, Iernut, Paroșeni și Peștiș, fără a fi necesară achiziția de teren suplimentar.

Criteriile care au stat la baza procesului de analiză și de identificare a stațiilor Transelectrica în care se vor instala centralele fotovoltaice și instalațiile de stocare a energiei electrice sunt:

- Existența unor suprafețe disponibile, suficient de mari, astfel încât să se poată genera o cantitate de energie din surse fotovoltaice suficientă pentru a se acoperi o cotă prestabilită din consumul propriu al stației.
- Stația să fie de preferat modernizată, cu trecere de la AIS la GIS, astfel încât să existe suprafețele necesare implementării microrețelei.
- Folosirea, pe cât posibil, a regimului de funcționare cu conectare într-un singur punct la serviciile interne ale stației.
- Folosirea, pe cât posibil a tipului de racordare în tampon, astfel încât să se mențină siguranța în funcționare, cu sistem de blocare a injectiei în rețea.
- Locația stației să fie pe o zonă cu potențial solar.

- Puterea CEF se stabilește în funcție de spațiul efectiv disponibil (ținând cont de instalațiile existente și căile de acces necesare) și profilul de consum al serviciilor interne din stație.
- Puterea și capacitatea bateriei se stabilesc în funcție de energia zilnică maximă furnizată de centrală și de consumul și profilul zilnic al serviciilor interne.
- Situațiile de funcționare insulară a instalațiilor reprezintă situații de prevenire de avarie și vor fi evitate.

Reducerea de 9,9 GWh a cantității de energie electrică achiziționată de C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. din SEN pentru cele 30 de stații va conduce la o reducere de 49,60 % față de consumul actual. Totodată, această reducere va avea ca efect reducerea cu 18,63 % a cantității anuale de energie electrică consumată din SEN de cele 81 de stații ale C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

Astfel, centralele electrice fotovoltaice amplasate în stații vor alimenta în perioada de solarizare, serviciile interne din stații, având posibilitatea să-și încarce bateriile în rarele situații în care ar putea produce mai multă energie decât se consumă. Energia din baterii se va folosi în afara perioadei de solarizare tot pentru alimentarea serviciilor interne, urmând ca în lipsa sau insuficiența solarizării și/sau stocării din baterii, să se alimenteze serviciile interne din rețeaua de distribuție din zonă sau din terțiare ale unităților.

Instalarea panourilor în stațiile de transformare asigură o parte din energia internă necesară serviciilor interne (alimentarea cu energie a tuturor componentelor stațiilor de transformare - transformatoare de putere care utilizează energie pentru alimentarea cu energie a ventilatoarelor de răcire, iluminatul intern în stații etc.).

Submasura se va finaliza până în mai 2026.

6.b - Retehnologizarea SMART SA - filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A (alocare 29.940.000 euro)

Obiectivul general al acestei sub-măsuri este asigurarea funcționării Sistemului Electroenergetic Național (SEN) în parametri optimi, prin crearea unor servicii de mentenanță corespunzătoare, caracterizate de rapiditatea și calitatea intervenției care se bazează pe echipamente funcționale, dotate din punct de vedere tehnologic și aliniate la standardele UE.

Sub-măsura urmărește să **reducă numărul și durata evenimentelor accidentale**, precum și a consecințelor acestora pentru asigurarea funcționării SEN/RET, să adapteze **acțiunile de mentenanță** la specificul și tehnologiile de fabricație ale noilor echipamente instalate în RET și să **reducă numărul și durata acțiunilor de mentenanță preventivă - planificată**, care presupune retragerea din exploatare a echipamentelor și instalațiilor ale Transelectrica și a centralelor de producție energie din surse regenerabile racordate la RET.

C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., prin filiala sa, *Societatea pentru Servicii de Mentenanță a Rețelei Electrice de Transport (SMART S.A.)*, are ca activitate principală asigurarea mentenanței fără sincope sau disfuncționalități pentru funcționarea SEN în parametri optimi. Astfel, societatea efectuează revizii și reparații la echipamentele primare și secundare din rețelele electrice, remediează incidentele la instalații electrice, prestări de servicii în domeniul energetic, microproducție de echipamente electrice.

Mentenanța asigurată de către SMART S.A. acoperă 9000 km LEA, cu tensiune de linie nominală cuprinsă între 110-750 kV și 81 de stații electrice, fiind garantul funcționării în parametri optimi a activității de transport a energiei electrice prin intermediul RET.

Activitatea de mentenanță presupune lucrări planificate de revizii tehnice și de control în stațiile electrice, liniile electrice LEA și lucrări de intervenții accidentale. Controalele pe linii presupun deplasări și intervenții pe întreg traseul de 9000 km al RET în orice condiții de relief și meteorologice. Peste 70% dintre lucrările efectuate de SMART S.A. constau în lucru la înălțime, acestea făcându-se cu ajutorul unor autovehicule specializate (PRB, macara, echipamente de urcare, accesorii speciale, etc.).

În mod concret, subinvestiția va fi implementată în București și județele: Bacău, Cluj, Constanța, Craiova, Pitești, Sibiu, Timișoara, în cadrul sucursalelor teritoriale ale Societății pentru Servicii de Mentenanță a Rețelei Electrice de Transport „SMART” S.A. - Filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

Subinvestiția urmărește *dotarea SMART S.A. cu echipamente, utilaje și autovehicule de ultimă generație*, corespunzătoare din punct de vedere al noilor tehnologii, pentru asigurarea unor servicii de mentenanță la cele mai înalte standarde, pretabile pentru un operator de transport și sistem, precum și *digitalizarea serviciilor de mentenanță oferite infrastructurii energetice naționale*, prin implementarea și dezvoltarea de soluții software.

Noile echipamente vor permite utilizarea de către SMART S.A. a tehnologiei LST (Lucru sub tensiune), o tehnologie modernă care presupune că intervențiile la LEA și în stații se vor face fără scoaterea (deconectarea) acestora de sub tensiune, fapt care asigură continuitatea în alimentarea consumatorilor cu energie electrică. Astfel, se va reduce numărul și dimensiunea congestiilor din RET și consumul propriu tehnologic (CPT) la nivelul Transelectrica. Investiția propusă vizează achiziționarea de utilaje și echipamente cu un nivel de performanță adecvat pentru creșterea calității activității de mentenanță, corelată și cu nivelul de performanță al procesului de retehnologizare și modernizare a stațiilor și liniilor Transelectrica.

Totodată, pentru realizarea eficientă a activității de mentenanță se va implementa un sistem informatic integrat, care va asigura în timp real transferul de informații (gestiune, baze de date, activitate/ programare revizii și lucrări, etc.) între sucursalele SMART S.A.

Submăsura se va implementa până în trimestrul IV 2024.

6.c - Optimizarea rețelei de comunicații și crearea unui centru de date - Teletrans SA, filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. (alocare indicativă 9.378.000 euro)

Sub-măsura urmărește asigurarea dotării adecvate cu echipamente a filialei Teletrans - Transelectrica, responsabilă cu asigurarea de servicii de comunicații și TI pentru administrarea rețelelor electrice de transport și cu securizarea Rețelei Electrice de Transport (RET). În acest mod se creează premisele funcționării optime a Sistemului Electroenergetic Național (SEN) și a creării rezilienței în fața atacurilor cibernetice care capătă o amploare din ce în ce mai mare în ultima perioadă, la nivel european.

Sub-măsura va asigura reziliența sistemului energetic, pe de o parte prin reducerea riscurilor atacurilor cibernetice asupra infrastructurilor IT & C ale CNTEE Transelectrica SA prin îmbunătățirea nivelului de pregătire logistică (dotare) cu echipamente și aplicații moderne,

actualizate, mult mai puternice din punct de vedere al performanței informaționale (aspectul este crucial în condițiile actuale de război hibrid, pe toate planurile, inclusiv tehnologic, informatic etc., fiind obligatorie creșterea rezilienței sistemelor IT și de comunicații) și pe de altă parte prin asigurarea funcțiilor de continuitate a activității și recuperare în urma incidentelor (business continuity and disaster recovery) - aspect fundamental în condiții de război la granițe și risc crescut de atacuri.

Competențele S.C. TELETRANS S.A. sunt structurate pe următoarele direcții principale:

- *Servicii de telecomunicații* - ca administrator al rețelei magistrale de fibră optică a C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., rețea cu o lungime de aproximativ 5000 km și care acoperă întreg teritoriul României;
- *Servicii de informatică de proces* - pentru domeniul energetic;
- *Servicii de informatică managerială* - gama completă, incluzând consultanță, proiectare, implementare, mentenanță, asistență tehnică și training pentru sisteme complexe, aplicații software, baze de date Oracle, echipamente de comunicații, cablare structurată, Internet/Intranet.

Investiția se va realiza de către Teletrans, la nivelul infrastructurii Teletrans din întreaga țară, cât și într-o locație C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. din zona Sibiu-Brașov. Teletrans S.A. este o societate pe acțiuni cu acționariat 100% CNTEE Transelectrica S.A.

Acoperirea geografică a infrastructurii este națională și are o lungime de aproximativ 5.000 de km, având mai mult de 150 de noduri de transmisiuni și acces la rețeaua de fibră optică, cu puncte de prezență în 35 de reședințe de județ, legături tranfrontaliere în regiune (Ungaria, Bulgaria și Serbia) și o rețea structurată.

Investiția are următoarele componente:

- **Centru de date** - achiziționarea de echipamente și software necesare echipării unui centru de date, în zona Sibiu-Brașov, la sediul C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.
- **Analizare trafic de rețea** - achiziționare analizor trafic L2-7, 4 porturi SFP; SFP multimode și SFP singlemode.
- **Securizare rețea IT&C** - achiziție echipamente: sistem storage; firewall; switch legături interne; switch infrastructură; switch PoE; server; router de distribuție.
- **Autoutilitare de intervenție** - achiziționarea a 16 autoutilitare din care 8 vor fi dotate cu laborator de sudura fibră optică compus din supracarosare bena, rafturi detașabile, aparat sudură fibră optică, trusă măsurare cabluri, generator, truse electrice și mecanice. Autoutilitarele vor fi distribuite la sediile Teletrans din București și țara (Constanța, Sibiu, Pitești, Cluj, Craiova, Bacău, Timișoara).

Pentru asigurarea intervenției în timp util în cadrul rețelei IT&C a C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. se va dota filiala S.C. TELETRANS S.A. cu autoutilitare capabile să intervină în orice fel de condiții de relief și climă. Autoutilitarele se vor utiliza pentru echipele de intervenție din București și în țară (în centrele și agențiile filialei din țară) pentru a asigura un timp de intervenție cât mai scurt și pentru garantarea unui nivel înalt de disponibilitate care să permită funcționarea SEN în condiții optime.

Submăsura se va implementa până în trimestrul II 2026.

Ajutor de stat

Instalațiile de panouri fotovoltaice vor alimenta strict serviciile interne ale stațiilor C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., asigurând un procent important din energia necesară, fără a injecta energie în sistem. Aceste capacități de producere și stocare a energiei nu încalcă interdicția prevăzută de UE de *unbundling*, ele neavând scopul de a servi companiei C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. în calitate de operator de transport și sistem, la comercializarea energiei electrice pe piața de energie. În această situație măsura nu intră sub incidența ajutorului de stat.

Măsurile prezentate vor fi realizate în directă legătură cu rețeaua electrică de transport care reprezintă monopol natural pentru rețele de distribuție de înaltă tensiune ale Transelectrica și nu reprezintă ajutor de stat.

Beneficiari

Beneficiarul investiției este C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. prin filiale sale SMART SA și Teletrans SA și cele 30 de stații electrice.

Grup țintă

Efectele pozitive indirecte ale investiției sunt resimțite de toți actorii economici, consumatorii casnici de la nivel național, consumatorii industriali de energie electrică, operatorii de producere a energiei electrice, operatorii de distribuție și furnizare a energiei electrice.

Calendar de implementare

1. Instalarea de centrale fotovoltaice (CEF) și instalații de stocare a energiei electrice destinate alimentării serviciilor interne instalate în stațiile C.N.T.E.E. Transelectrica S.A	
Activitate	Termen estimat finalizare
Proiect Tehnic și Studiu Fezabilitate	Sem I 2024
Obținere Acord de Mediu	Sem I 2024
Obținere acorduri/avize solicitate prin CU	Sem I 2024
Obținere drept acces în teren	N/A
Obținere Autorizație de Construire	Sem I 2025
Derulare achiziție publică pentru furnizare achiziție echipamente și execuție lucrări, la cheie	Sem I 2025
Execuție lucrări	Iunie 2025 - mai 2026
Punere în funcțiune	Sem I 2026

2. Retehnologizarea SMART SA - filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A

Activitate	Termen estimat finalizare
Anunț de intenție (Cerere de ofertă)	Iunie 2023
Anunț de participare (Licitație)	Iulie 2023
Analiză ofertă	August 2023
Încheiere contract furnizare	August - Septembrie 2023
Furnizare produse	Septembrie 2023 - Septembrie 2024

3. Optimizarea rețelei de comunicații și crearea unui centru de date - Teletrans SA, filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A

Activitate	Termen estimat finalizare
Întocmire documente și demarare achiziție	Martie - Decembrie 2023
Parcurgere procedură de achiziție, finalizare achiziție și semnare contract/contracte	Ianuarie 2024 - Decembrie 2024
Livrare echipamente și punere în funcțiune	Ianuarie 2025 - Mai 2026

Investiția 7 - Programul Național - "Casa eficientă energetic" (alocare 370.000.000 euro)

Provocări

Conform ultimelor date^{11 12}, trei din zece gospodării (aprox 2,31 milioane¹³) se află în situație de sărăcie energetică în România, parte a celor 34 de milioane de gospodării din Uniune care nu au fost în măsură să își încălzească locuința în mod adecvat¹⁴. În ciuda potențialului ridicat de optimizare a performanțelor de eficiență energetică, România a înregistrat progrese modeste în reducerea consumului total de energie în ultimul deceniu, din cauza unui set incomplet de politici, obstacole tehnice, financiare, instituționale și informaționale care au împiedicat implementarea și extinderea sistematică și integrată a eficienței energetice în sectorul clădirilor. Acești factori au influențat fondul construit al țării într-un mod negativ.

Luând în considerare efectele socio-economice ale pandemiei de Covid-19, evenimentele geopolitice declanșate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, și curentul inflaționist ce a debutat cu mijlocul anului 2021, este nevoie de eforturi amplificate pentru ca fenomenul gospodăriilor aflate în situația de vulnerabilitate energetică să nu se relice accelerat.

În ultimii doi ani, a existat o creștere semnificativă a prețurilor la energie în Europa, ceea ce a stârnit îngrijorări substanțiale cu privire la viabilitatea economică a furnizării de energie, dar și un impact major asupra consumatorilor. Acest lucru este îngrijorător în special pentru gospodăriile vulnerabile, a căror situație s-a înrăutățit constant, fiind nevoite să apeleze la surse alternative, poluante de producere de energie/căldură.

Pornind de la obiectivele din Pactul Verde European (European Green Deal), respectiv Fit for 55, corelat cu domeniile de acțiune principale la nivel european în realizarea unei economii durabile, diminuarea schimbărilor climatice și minimizarea degradării mediului, se are în vedere principiul „nimeni nu este lăsat în urmă” din cadrul tranziției verzi pentru renovarea și consolidarea fondului construit european.

Simultan, este nevoie de acțiuni cu impact imediat pentru a contribui la atingerea obiectivului de zero emisii de gaze cu efect de seră până în 2050, din perspectiva atingerii obiectivelor de climă și energie, conform strategiei UE „Renovation wave”, clădirile fiind responsabile pentru aproximativ 40% din consumul total de energie al UE și pentru 36% din emisiile de gaze cu efect de seră.¹⁵

Provocări principale: Renovarea fondului construit are în vedere următoarele provocări și dificultăți legate de eficiența energetică a clădirilor, care abordează cu precădere, dar nu în mod exclusiv gospodăriile din zonele rurale:

- a) **stocul de clădiri uzat/cu o mentenanță inadecvată**, având o izolație slabă sau ineficientă în reducerea risipei de căldură/energie;
- b) **sisteme de termoficare cu randament inferior**, care contribuie la un consum ridicat de energie;

¹¹https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13343-Statisticile-UE-privind-bugetele-gospodariilor-spezifcatii-pentru-variabile-si-rapoarte-de-calitate-_ro.

¹² <https://saracie-energetica.ro/wp-content/uploads/2022/06/Opinion-paper-ORSE-2.pdf>.

¹³ Totalul pentru anul 2020 a fost de 7.15 milioane de gospodării.

¹⁴ RECOMANDAREA COMISIEI din 14.10.2020 privind sărăcia energetică, C(2020) 9600 final.

¹⁵ COM(2020) 662 final, Renovation Wave for Europe - greening our buildings, creating jobs, improving lives, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf.

- c) **lipsa/slabul acces la sistemele de creditare**, ca barieră importantă în obținerea de mijloace financiare pentru realizarea de investiții în îmbunătățirea eficienței energetice (mai ales în cazul gospodăriilor vulnerabile);
- d) **conștientizarea/informarea deficitară** cu privire la beneficiile și potențialele economii referitoare la renovarea clădirilor contribuie la neadoptarea la nivel populațional de soluții pentru creșterea eficienței energetice pentru clădirile energetice;
- e) **depășirea rezistenței la schimbare**, privitor la reticența în a investi în măsuri de modernizare din cauza costurilor inițiale percepute sau a perturbărilor în timpul procesului de renovare.
- f) **insuficienta capacitate a forței de muncă** în domeniul creșterii eficienței energetice, referitor la profesioniști instruiți, având certificări adecvate și mecanisme de control al calității;
- g) **expertiza tehnică a forței de muncă** pentru implementarea investiției la scară largă, care necesită o forță de muncă calificată, instruită în practici de construcție eficiente, verzi din punct de vedere energetic.

În conformitate cu politicile și măsurile actuale privind energia și clima ale României din cadrul Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC), pentru creșterea eficienței energetice se au în vedere o serie de programe naționale de eficiență energetică printre care și programul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial, prin lucrări de reabilitare termică a anvelopei.

Pentru a implementa principiile Valului de Renovare, care se concentrează în primul rând pe eficiența energetică, decarbonizare, standardele de sănătate și de mediu, integrarea surselor regenerabile de energie și abordarea provocărilor legate de tranziția energetică și digitalizare, o abordare integrată a intervențiilor în construcția mediu necesită un buget de 368 milioane de euro. Această investiție urmărește să faciliteze o rată crescută de renovare a clădirilor unifamiliale în România, subliniind totodată o reducere a consumului de energie primară, în conformitate cu țintele conturate în Strategia Națională de Renovare pe termen lung (SRTL). În plus, se acordă o atenție deosebită sporirii rezilienței clădirilor și tranziției acestora către conceptul de structuri autonome energetic.

Pentru obținerea unor rezultate semnificative în ceea ce privește trecerea către o economie mai verde și realizarea de economii de energie, reducerea emisiilor de CO₂ și reducerea costurilor de exploatare și de întreținere este necesar ca ritmul renovărilor pentru fondul de clădiri din România să fie unul accelerat. În acest sens, în anul 2019, se estima că impactul avut asupra economiei consta în crearea de cca. 18 locuri de muncă la fiecare milion de euro investit în renovarea clădirilor.

De asemenea, recomandările specifice de țară aferente anului 2019 subliniau nevoia ca investițiile să se orienteze către sectorul energetic cu emisii scăzute de dioxid de carbon, eficiență energetică, și pe inovare, ținând cont totodată de disparitățile regionale, în timp ce recomandările din 2020 vizau cu prioritate investițiile către tranziția verde.

Totodată, în conformitate cu Recomandările Specifice de Țară (2022.RST 3.2, respectiv 2023.RST 3.2), România trebuie să accelereze și să crească nivelul de ambiție al renovărilor pentru a îmbunătăți eficiența energetică a clădirilor. Investiția vizează în mod specific stabilirea unor obiective mai ambițioase pentru renovări prin sporirea eforturilor de îmbunătățire a eficienței energetice.

Obiectivul general este de a reduce consumul de energie la nivel național prin creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, facilitând tranziția către un sistem energetic național bazat pe producția de energie din surse regenerabile.

Obiectivul specific al investiției îl reprezintă crearea unui cupon (voucher) raportat la media suprafeței medii locuibile în România de care să stimuleze participarea populației, în special a segmentului vulnerabil la renovarea clădirilor rezidențiale unifamiliale aflate în proprietate proprie, în scopul creșterii cu minim 30% a eficienței energetice.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Reforma răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. b și c din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(b) stimularea eficienței energetice a clădirilor și a infrastructurii energetice critice, decarbonizarea industriei, creșterea producției, a utilizării biometanului durabil și a hidrogenului din surse regenerabile sau obținut fără arderea de combustibili fosili, precum și creșterea ponderii și accelerarea implementării energiei din surse regenerabile;

(c) combaterea sărăciei energetice;

Coerența cu alte măsuri

Măsura sprijină acțiunile din Componenta 5 a Valului Renovării prin facilitarea investițiilor în tranziția către clădiri verzi și rezistente, anume R1, I1, I2 și I3, precum și I1 din Componenta 16. Investiția operează la diferite niveluri, inclusiv planificarea și controlul dezvoltării fizice locale la nivel județean și local, precum și implementarea în cadrul comunităților. Investiția urmărește reducerea diferențelor dintre toate clădirile rezidențiale renovate sau subrenovate, promovând un nivel mai ridicat și consistent de renovare la nivelul populației fără a face distincția între zonele urbane și rurale.

Simultan, investiția ține cont de coerența cu Registrul Național al Clădirilor, care joacă un rol crucial în stabilirea unei baze de date de informații care să integreze rezultatele diferitelor programe de renovare. Această bază de date cuprinzătoare acoperă diverse aspecte precum tipurile de clădiri, performanța energetică, perioadele de construcție, certificatele de performanță energetică, sursele de consum de energie și intervențiile de modernizare efectuate.

Datele privind performanța energetică vor fi furnizate prin certificate de performanță energetică și rapoarte de audit energetic întocmite de auditori energetici autorizați în conformitate cu reglementările tehnice aplicabile.

Complementaritate cu alte surse de finanțare și dublă finanțare

Investiția este complementară cu intervențiile din cadrul Programelor Operaționale Regionale, care oferă oportunități de creștere a eficienței energetice pentru clădiri rezidențiale multifamiliale, clădiri publice. Totodată, investiția este complementară cu Programul Incluziune și Demnitate Socială prin prisma acțiunilor de renovare asupra locuințelor persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate, dar fără limitările specifice unui anumit grup.

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene / bugetul de stat.

Mecanism de implementare

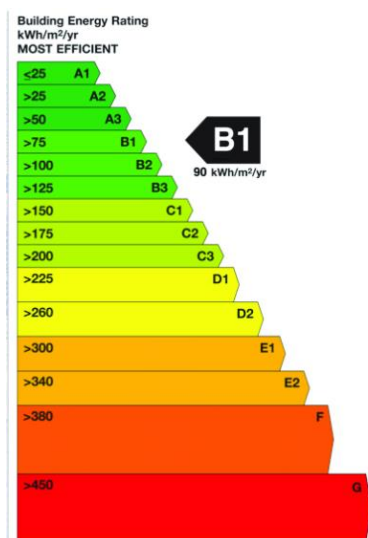
Mecanismul de implementare a sistemului de voucher pentru reabilitarea termică a locuințelor aflate în sărăcie energetică aparținând persoanelor fizice se dorește a fi un mecanism simplu, obiectiv și mai puțin birocratic, cuprinzând două axe:

- Axa I - Programul Național - Casa Eficientă Energetic: Renovarea energetică a clădirilor rezidențiale unifamiliale aparținând persoanelor din segmentul vulnerabil de populație (Alocare 74,0 MEUR - min **20% din alocarea investiției**);
- Axa II - Programul Național - Casa Eficientă Energetic: Renovarea energetică a clădirilor rezidențiale unifamiliale aparținând persoanelor fizice (Alocare 296,0 MEUR- **80% din alocarea investiției**).

Axa I are în vedere casele rezidențiale aparținând persoanelor vulnerabile (venitul maxim per familie/locuție este de 2.000 lei), ce vor beneficia de un sistem de vouchere cu o decontare a auditului energetic, a renovărilor, precum și a consultanței care se va ocupa în integralitate de toate etapele cuprinse pe durata programului, având un plafon situat între **15.000 euro - 16.000 euro**, în funcție de necesarul de asistență la implementarea proiectului.

În Axa II, clădirile rezidențiale aparținând persoanelor fizice, ce vor beneficia de un sistem de vouchere care va deconta valoarea auditului energetic și a renovărilor având un plafon de **13.000 euro**.

Prin acest program sunt vizate clădirile rezidențiale aparținând persoanelor fizice cu încadrare în urma auditului energetic în clasa energetică F,G,E sau D, conform clasificăției de mai jos.

Clase eficiență energetică a clădirilor

Trebuie menționat că indiferent de axa de investiții abordată, se stimulează în mod prioritar, clădirile deținute de persoanele vulnerabile, care în majoritatea scenariilor plauzibile realizate în cadrul simulărilor (cu privire la suprafața locuibilă, zonele climatice, materialele folosite și costurile aferente acestora) vor beneficia de bugete care să permită renovări suficiente pentru a crește în mod semnificativ clasa energetică a clădirilor, având o creștere minimă de 30% a eficienței energetice în urma renovărilor.

Prin urmare corespondența urmărită la nivelul claselor energetice va fi următoarea:

Clasele F,G →B3, Clasa E →B2, Clasa D→B1

Sistemele de voucher sunt compuse din voucherul de bază: 13.000 euro, voucherul pentru auditurile energetice de 500 euro, voucherul pentru asistență tehnică standard: 1500 euro și voucherul pentru asistență tehnică maximală în valoare de 2.500 euro. Valorile voucherelor au fost determinate conform calculației de la secțiunea costuri de mai jos.

Justificarea delimitării investiției pentru renovări exterioare pentru clădiri rezidențiale unifamiliale (case) aparținând consumatorii vulnerabili are în vedere următoarele nevoi:

1. Nevoia de egalitatea socială și corectitudine se referă la dreptul tuturor consumatorilor vulnerabili la acces la condiții de viață confortabile și durabile; în acest sens, o casă eficientă din punct de vedere energetic nu este doar mai confortabilă datorită temperaturilor constante și a calității mai bune a aerului, dar scade și costul facturilor la energie. Astfel, susținerea atât a consumatorilor vulnerabili cât și a celor care suferă de sărăcie energetică să își îmbunătățească eficiența energetică a casei accelerează reducerea clivajelor sociale existente.
2. Atingerea unui număr cât mai mare de gospodării vulnerabile are în vedere nevoia de eficiență economică și contribuie direct la reducerea consumului de energie, iar prin reducerea cererii se formează premisele ca, în cele din urmă, costul total al energiei să scadă. În acest sens, sumele economisite din facturile reduse la energie pot fi cheltuite în alt sector al economiei.
3. Casele insuficient izolate a căror temperatură ambientală depășește cu mult standardele de confort termic pot duce la probleme de sănătate, în special pentru persoanele în vârstă și cei cu afecțiuni preexistente de sănătate. Prin urmare, eficiența energetică a locuințelor poate îmbunătăți sănătatea publică și poate reduce costurile asistenței medicale, crescând astfel speranța de viață al cetățenilor prin îmbunătățirea sănătății și bunăstării tuturor grupurilor, indiferent de grupul de vulnerabilitate.
4. Prevenția, ca orientare strategică, se referă la crearea premiselor ca un număr cât mai mare de case pentru toate gospodăriile aflate în situații de vulnerabilitate energetică să fie asigurate pentru a nu ajunge în punctul sărăciei energetice. Plasarea de mecanisme care să funcționeze ca sisteme de siguranță care să susțină grupurile vulnerabile ajută la reducerea sărăciei energetice.
5. Conservare a fondului construit, deja îmbătrânit, este adresată în mod corespunzător prin renovări cu intervenții directe la nivelul pereților exteriori și acoperiș pentru a crește rezistența la intemperii, prelungind durata de viață a clădirii vulnerabile din punct de vedere energetic. Acest aspect este benefic pentru toți consumatorii, dar în mod special pentru cei care sunt vulnerabili sau care suferă de sărăcie energetică, întrucât este mai puțin probabil să aibă bugete care să permită mentenanța sau reparațiile frecvente.
6. Clădirile rezidențiale unifamiliale în clase inferioare energetice reprezintă o parte semnificativă a consumului de energie, cu o proporție semnificativă din surse poluante. Contribuția acestor case la emisiile de gaze cu efect de seră poate fi micșorată prin intervenții la toate nivelele de vulnerabilitate energetică, astfel fiind sprijinite eforturile la nivel european pentru combatere a schimbărilor climatice.

Referitor la delimitarea bugetelor celor două axe cu 20%, respectiv 80% din bugetul total, se au în vedere următoarele raționamente:

1. Încadrarea caselor bazată pe venituri: Un motiv pentru a aloca 20% din buget pe Axa I și 80% pe Axa II are în vedere distribuția veniturilor populației țintă. Sărăcia energetică afectează de obicei gospodăriile cu cele mai scăzute niveluri de venit, întâmpinând dificultăți în a-și satisface nevoile energetice de bază. Prin alocarea inițială a unei părți

mai mici (20%) din buget pentru Axa I, programul se poate concentra pe abordarea nevoilor specifice ale gospodăriilor cu cele mai mici venituri și pe furnizarea de sprijin direcționat pentru atenuarea sărăciei energetice.

2. Axa II cuprinde o gamă mai largă de gospodării cu niveluri de venit diferite, dar care se confruntă în continuare cu provocări legate de energie. Este posibil ca aceste clădiri să nu fie în sărăcie extremă, dar se confruntă cu anumite costuri mari ale energiei sau care aveau sisteme energetice ineficiente. Alocarea unei cote mai mari de buget (80%) pentru Axa II recunoaște necesitatea de a aborda eficiența energetică într-un spectru mai larg de venituri și de a oferi sprijin gospodăriilor la diferite niveluri de vulnerabilitate a veniturilor.
3. Sprijin cuprinzător nediscriminatoriu: sărăcia energetică necesită adesea intervenții mai extinse pentru a susține gospodăriile pentru a trece de provocările legate de energie. Prin alocarea unei părți mai mici (20%) din buget Axei I, programul poate concentra resursele pe furnizarea de sprijin cuprinzător acestor gospodării în mod prioritar, urmat de oferirea oportunității solicitanților având posibilitatea de a accesa 80% din restul bugetului investiții. Această abordare concentrată urmărește atenuarea dificultăților specifice cu care se confruntă gospodăriile cu venituri mici în satisfacerea nevoilor lor energetice, atât pentru proprietarii de clădiri aflate în sărăcie energetică, cât și pentru clădirile vulnerabile din punct de vedere energetic.
4. Complexitatea și eforturile de comunicare: sărăcia energetică afectează adesea gospodăriile din zonele rurale sau comunitățile marginalizate din zonele din urbanul mic sau zona periurbană, care pot fi mai greu accesibile. Aceste gospodării s-ar putea confrunta cu bariere precum accesul limitat la informații, lipsa de conștientizare a programelor disponibile sau neîncrederea în inițiativele guvernamentale, aspect care trebuie adresat corespunzător prin intermediul ONG-urilor, UAT-urilor sau firmelor de consultanță. Alocarea inițială a unei părți mai mici (20%) din buget pentru Axa I recunoaște nevoia de resurse suplimentare, eforturi direcționate pentru a identifica și renova aceste gospodării în sărăcie energetică, inclusiv prin implicarea unor actori relevanți la nivelul comunității locale/regionale, prin campanii de conștientizare și sprijin personalizat pentru a depăși provocările logistice și sociale.
5. Renovări și intervenții ample: casele care aparțin persoanelor care se confruntă cu sărăcia energetică pot necesita mai mult timp, alături de renovări și intervenții de o complexitate mai mare față de casele vulnerabile energetic. Acest lucru s-ar putea datora stării mai vechi și mai deteriorate a clădirilor, lipsei infrastructurii energetice de bază și/sau izolației inadecvate, luându-se în considerare și capacitatea de implementare.

Introducerea diferențierii între sistemele de vouchere pentru proiectele aparținând Axei I are în vedere următoarele argumente, prezentate sub formă de beneficii:

Sistem de voucher în valoare de 16.000 euro

În această abordare, proprietarul aflat în situație de incapacitate de înțelegere (i.e. cu un minim de cunoștințe sau cu deficiențe în ceea ce privește raportarea la birocrăția necesară) va delega toate responsabilitățile consultantului, care va gestiona întregul proces, inclusiv gestionarea documentelor și a documentelor în numele proprietarului.

- Accesibilitate sporită: această opțiune oferă cel mai înalt nivel de accesibilitate pentru proprietarii aparținând segmentului vulnerabil, deoarece aceștia sunt scutiți de toate

sarcinile asociate proceselor birocratice și etapelor de renovare. Consultantul devine singurul punct de contact, simplificând comunicarea și luarea deciziilor pe tot parcursul proiectului, pornind de la depunerea dosarelor, asigurând comunicarea cu auditorul energetic, respectiv firma răspunzătoare de lucrările de renovare, precum și coordonatorul de reforme și investiții.

- Expertiză și execuție simplificată: Programele de renovare a eficienței energetice implică adesea cerințe complexe și considerații tehnice, pe lângă procesul birocratic care poate părea laborios. Pentru minimizarea riscurilor și posibilităților apariției erorilor sau întârzierilor ce pot apărea din cauza lipsei documentației sau o înțelegere deficitară, alegerea unui consultant poate reprezenta cea mai bună alegere în cazul proprietarilor, care nu se bucură de un nivel sporit de înțelegere și/sau educație. Prin împuternicirea consultantului, proprietarul se poate baza pe expertiză acestuia pentru a elimina eventualele lacune de cunoștințe, cu scopul de a asigura un proiect de renovare de succes și eficient.
- Comunicare eficientă și luare a deciziilor: având un consultant ce acționează ca punct unic de contact cu privire la coordonatorul de reformă, auditorul energetic și firma responsabilă de renovări, comunicarea și luarea deciziilor devin mai eficiente, consultantul transmițând exact nevoile proprietarului fără a îi întrerupe activitatea sau a îl pune în situații dificile privind anumite decizii care îi pot depăși nivelul de înțelegere. Pentru fluidizarea procesului și pentru a ajunge la un proces simplu de management al proiectului de renovări proprietarul se poate baza pe consultantă pentru a gestiona în mod clar, consecvent și rapid progresul procesului de renovare, consultantul asumându-și cele mai multe dintre responsabilități.

Vouchere în valoare de 15.000 euro

În această abordare, proprietarul aparținând segmentului vulnerabil, dar cu capacitate de înțelegere este sprijinit de consultant, care îl va susține cu expertiză pe durata întregului proces, inclusiv gestionarea documentelor.

- Eficiență în timp: prin încredințarea consultantului cu gestionarea proceselor birocratice, după ce proprietarul i-a înmănat toate documentele necesare, se poate economisi timp și efort semnificativ, astfel reducând șansele ca proiectul să fie tergiversat ori blocat. Expertiza consultantului în gestionarea documentelor și navigarea procedurilor birocratice asigură un proces mai eficient.
- Comoditate și simplificare: nu toți proprietarii de case au o înțelegere cuprinzătoare a proceselor birocratice și a pașilor de renovare aferenți în cadrul programului de eficiență energetică. Delegarea acestor responsabilități consultantului simplifică rolul proprietarului, permițându-i acestuia să se concentreze pe angajamentele zilnice, în timp ce consultantul gestionează documentația necesară pentru a crește șansele ca lucrările de renovare să fie îndeplinite cu succes în timpul specificat.
- Accesul la cunoștințe de specialitate: programele de renovare a eficienței energetice necesită adesea expertiză tehnică și familiaritate cu reglementările în vigoare. Consultantul, cu expertiza sa de specialitate în acest domeniu, poate oferi îndrumări și poate asigura conformitatea cu liniile directoare ale programului, reducând riscul erorilor sau întârzierilor. Această expertiză maximizează șansele proprietarului de a obține toate beneficiile și stimulentele oferite de program cu un efort minim, având sprijinul direct al consultantului.

Axa I - Programul Național - Casa Eficientă Energetic: Renovarea energetică a clădirilor rezidențiale unifamiliale aflate în sărăcie energetică (alocare minimă de 74,000,000 euro)

Etapele derulării programului sunt următoarele:

- a.1. Lansarea etapei de înrolare a partenerilor externi (ONG-uri, UAT-uri, firme de consultanță etc) ce vor contribui la identificarea clădirilor în situații de vulnerabilitate energetică;
- a.1.1. Lansarea etapei de înrolare a firmelor de construcții responsabile de renovările la nivelul clădirilor în situații de vulnerabilitate energetică;
- a.2. Semnarea declarațiilor de către firmele de consultanță cu MIPE pentru participarea în program și asumarea condițiilor aferente;
- a.2.1. Semnarea declarațiilor de către firmele de construcții cu MIPE pentru participarea în program și asumarea condițiilor aferente;
- a.3. Identificarea la nivelul unităților administrativ-teritoriale (UAT) a caselor în situații de vulnerabilitate energetică, atât prin eforturi proprii, cât și contribuțiile firmelor de consultanță.

- b.1. Publicarea listelor firmelor de consultanță, respectiv a listei constructorilor validați, în urma semnării deciziilor de participare în cadrul programului;
- b.2. Publicarea pe pagina de internet a MIPE a ghidurilor solicitantului;
- b.3. Derularea de campanii de informare și diseminare a informațiilor la nivel local/regional;
- b.4. Proprietarii caselor au posibilitatea să aleagă un consultant din listă, urmând să semneze un contract prin care se specifică atribuțiile și competențele consultantului în cadrul proiectului;
- b.5. Depunerea dosarelor și încărcarea acestora în platforma dedicată web a MIPE a documentelor de către consultanți. Finanțarea dosarelor se va face pe principiul “primul venit, primul servit” în limita sumelor alocate.
- b.6. Publicarea rezultatelor și încheierea contractelor de finanțare
- b.7. Realizarea auditului energetic pentru a determina clasa energetică a casei care va suporta renovări.
- b.8. După realizarea auditului energetic, consultantul, împreună cu proprietarul, vor stabili potențiale renovări din lista renovărilor eligibile. Auditorul poate oferi și alte posibile recomandări pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirii.

- c.1. Consultanții, după consultarea proprietarilor, vor alege o firmă de constructori pentru demararea lucrărilor, și două variante alternative, ce vor juca rol de rezerve;
- c.2. Transmiterea răspunsului din partea firmei de constructori, în cazul refuzului se va apela către rezerve, până în momentul acceptării lucrărilor propuse de auditorul energetic și agreeate de către proprietar;
- c.3. Semnarea contractelor de lucrări.

- d.1. Consultanții, după consultarea proprietarilor și a constructorului, decid data începerii lucrărilor de renovare, perioada în care se vor realiza lucrările și data până la care renovările se vor finaliza.
- d.2. Consultantul va realiza implementarea proiectului în condițiile stabilite anterior.
- d.4. Realizarea auditului energetic în urma finalizării renovării clădirii.
- d.5. Consultantul va notifica coordonatorul de reformă asupra datei în care constructorul a încheiat lucrările și rezultatul obținut în urma celui de-al doilea audit energetic.

f. Decontarea sumelor solicitate

Decontarea sumelor se va efectua în ordinea efectuării acțiunilor din cadrul proiectului, precum urmează:

f.1. Audit energetic

Auditorul energetic va depune cuponul spre decontare după confirmarea din partea consultantului că auditul energetic final a fost realizat.

f.2. Lucrările de renovare;

Constructorul va depune cuponul spre decontare după confirmarea din partea consultantului că lucrările au fost realizate.

f.3.Consultanța;

Consultantul va depune cuponul spre decontare după depunerea tuturor documentelor suport privind finalizarea lucrărilor la coordonatorul de reformă.

f.4.Decontarea cupoanelor se va face în maxim 5 zile lucrătoare de la depunerea acestora la coordonatorul de reformă.

g. Verificarea de către structura din cadrul MIPE a tuturor documentelor din cadrul contractelor/programului se va realiza, prin eșantion.

h. Strategie de whistleblowing

h.1.Conformitatea documentelor transmise cu situația din teren la nivel regional se va realiza atât de către UAT-uri, cât și de companii partenere.

h.2.Orice persoană fizică sau juridică care constată nereguli cu privire la desfășurarea lucrărilor de renovare va avea posibilitatea să sesizeze coordonatorul de reformă la o adresă de e-mail dedicată.

Axa II - Programul Național - Casa Eficientă Energetic: Renovarea energetică a clădirilor rezidențiale unifamiliale aflate în vulnerabilitate energetică (alocare de 296,000,000 euro)

Etapele derulării programului sunt următoarele:

a.1. Lansarea etapei de înrolare a firmelor de construcții responsabile de renovările la nivelul clădirilor;

a.2. Semnarea declarațiilor de către firmele de construcții cu MIPE pentru participarea în program și asumarea condițiilor aferente;

b.1.Publicarea listei constructorilor validați, în urma semnării deciziilor de participare în cadrul programului;

b.2.Publicarea pe pagina de internet a MIPE a ghidurilor solicitantului;

b.3. Derularea de campanii de informare și diseminare a informațiilor la nivel local/regional;

b.4. Depunerea dosarelor și încărcarea acestora în platforma dedicată web a MIPE a documentelor de către proprietari. Finanțarea dosarelor se va face pe principiul “primul venit, primul servit” în limita sumelor alocate.

b.5 Publicarea rezultatelor și încheierea contractelor de finanțare (contracte de tip adeziune)

b.6 Realizarea auditului energetic pentru a determina clasa energetică a casei care va suporta renovări.

b.7. După realizarea auditului energetic, proprietarul, stabilește potențiale renovări din lista renovărilor eligibile. Auditorul poate oferi și alte posibile recomandări pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirii.

c.1. Proprietarul va alege o firmă de constructori pentru demararea lucrărilor, și două variante alternative, ce vor juca rol de rezerve;

c.2. Transmiterea răspunsului din partea firmei de constructori, în cazul refuzului se va apela către rezerve, până în momentul acceptării lucrărilor propuse de auditorul energetic și agreeate de către proprietar;

c.3. Semnarea contractelor de lucrări.

d.1. Proprietarul, alături de constructor, decide data începerii lucrărilor de renovare, perioada în care se vor realiza lucrările și data până la care renovările se vor finaliza.

d.2. Proprietarul va asigura implementarea proiectului în condițiile stabilite anterior.

d.3. Realizarea auditului energetic în urma finalizării renovării clădirii.

d.4. Proprietarul va notifica coordonatorul de reformă asupra datei în care constructorul a încheiat lucrările și rezultatul obținut în urma celui de-al doilea audit energetic.

f. Decontarea sumelor solicitate.

Decontarea sumelor se va efectua în ordinea efectuării acțiunilor din cadrul proiectului, precum urmează:

f.1. Audit energetic

Auditorul energetic va depune cuponul spre decontare după ce auditul energetic final a fost realizat și proprietarul a transmis la Coordonatorul de investiție documentele justificative conform contractului de finanțare.

f.2. Lucrările de renovare;

Constructorul va depune cuponul spre decontare după ce lucrările au fost realizate și proprietarul a transmis la Coordonatorul de investiție documentele justificative conform contractului de finanțare.

f.5. Decontarea cupoanelor se va face în maxim 5 zile lucrătoare de la depunerea acestora la coordonatorul de reformă.

g. Verificarea de către structura din cadrul MIPE a tuturor documentelor din cadrul contractelor/programului se va realiza, prin eșantion.

h. Strategie de whistleblowing

h.1. Conformitatea documentelor transmise cu situația din teren la nivel regional se va realiza atât de către UAT-uri, cât și de companii partenere.

h.2. Orice persoană fizică sau juridică care constată nereguli cu privire la desfășurarea lucrărilor de renovare va avea posibilitatea să sesizeze coordonatorul de reformă la o adresă de e-mail dedicată.

Motivele care stau la baza formulării investiției au în vedere următoarele rațiuni și realități: conform datelor Eurostat¹⁶, România are cel mai mare procent de locuințe ocupate de proprietari din UE - 96,8%, totodată având și cel mai mare procent de persoane care locuiesc în gospodării supraaglomerate - 45,1% din populație, comparativ cu media europeană de 15,7%. Factorul, care a stat la baza alegerii grupului țintă al investiției, are în vedere condițiile de locuire, 65,9% din locuitori (aprox.6363096) trăiesc la casă și 34,1% trăiesc în apartament, România fiind pe ultimul loc referitor la numărul de camere de persoană (1,1 camere), comparativ cu media europeană de 1,6 camere.

Totodată, având în vedere ultimele date publicate de Institutul Național de Statistică (INS)¹⁷ în urma recensământului din anul 2022, balanța fondului de locuințe, la 31 decembrie 2022, a fost de 9655685 locuințe, cu o suprafață totală locuibilă de 470186995 m². Ponderea fondului de locuințe cu proprietate majoritar privată, pe medii de rezidență a fost de 48,8 m² în mediul rural, față de 48,6 m² în cel urban, suprafața locuibilă la nivel național fiind de 48,7 m² - această suprafață fiind utilizată în cadrul simulărilor. Cumulând aceste informații cu datele publicate de Observatorul UE de stocuri de clădiri¹⁸ cu privire la clădirile de locuințe unifamiliale în funcție de anii construcției putem aproxima numărul clădirilor în funcție de clasele energetice în România.

În acest sens, considerăm că acele clădiri construite înainte de 1945 sunt aproximativ 11% din fondul construit existent, alături de clădirile construite în perioada 1945-1969 care ar însemna 37%. Însumat, această perioadă ar cumula aproximativ 4601834 de clădiri, care s-ar plasa în clasa energetică G, cu un consum de peste 450kWh/m²/an. Aceste case au în majoritatea lor o calitate slabă și cu materiale cu o eficiență energetică scăzută, fiind construite într-o perioadă în care populația avea nevoie de un număr mare de locuințe într-un timp scurt.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-1a.html>.

¹⁷ https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/fondul_de_locuinte_2022.pdf.

¹⁸ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-building-stock-observatory_en.

Casele construite în perioada 1970-1979 reprezintă aproximativ 19,2% din fondul construit, și ar însuma aproximativ 1840733 de clădiri, încadrate în clasa energetică F, cu un consum de peste 380kWh/m²/an. Aceste clădiri au o izolare termică slabă din punct de vedere al eficienței energetice, singurul element favorabil se referă la pereții groși, dar cu o izolare insuficientă.

În perioada 1980-1989 au fost construite aproximativ 14,90% din fondul construit, vizând 1428486 de clădiri, ce s-ar încadra în cea mai populară clasă energetică în mod universal, clasa E, având un consum între >340kWh/m²/an și >300kWh/m²/an. Ultima clasă energetică vizată de această investiție se referă la clasa energetică D, cuprinzând 680.688 clădiri de locuințe unifamiliale construite în perioada 1990-1999, anume 7,1 % din fondul construit.^{19 20}

În realizarea Ghidurilor pentru selecția și lansarea apelurilor competitive, de tipul “primul venit, primul servit”, pot fi consultate și alte instituții având competențe în domeniul eficienței energetice (ex. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Energiei), alături de structura de implementare (MIPE).

Investiția va consta în anveloparea locuinței prin lucrări care contribuie la îmbunătățirea performanței energetice. Măsurile vizează doar partea exterioară a clădirilor: **(i) izolarea termică a peretelui exterior și a fațadei; (ii) lucrări de înlocuire a tâmplăriei exterioare existente cu tâmplărie termoizolantă, incluzând ferestre și uși; (iii) izolarea termică a acoperișului în care se pot cuprinde și lucrări de hidroizolație.** Renovarea energetică va cuprinde obligatoriu lucrări care vor asigura o reducere minimă a consumului de energie de 30%, și a emisiilor de CO₂.

Mecanismul urmărește accesarea voucherului în condiții specifice care să asigure finanțatorul că proiectul va fi implementat în intervalul de timp stabilit în componenta REPowerEU a PNRR cu scopul creșterii eficienței energetice a clădirilor unifamiliale. Aceste condiții presupun existența unui contract între beneficiar și instalator/firma, care implicit va impune efectuarea unui audit energetic înainte de începerea lucrărilor și după terminarea acestora. Prin auditul energetic se va determina eligibilitatea beneficiarului, clasa energetică actuală, precum și clasa energetică dorită în urma renovărilor. În acest context, auditorul energetic și consultantul vor consilia proprietarul și vor oferi recomandări cu privire la tipurile de lucrări necesare care contribuie la îmbunătățirea eficienței energetice a reședinței.

Beneficiari

Beneficiarul direct este reprezentat de sectorul de firmele de instalatori care se vor ocupa de renovări.

Grupul țintă vizat de investiții este reprezentat, în principal, de proprietarii caselor care se confruntă cu sărăcia energetică, respectiv, în plan secund, grupurile vulnerabile din punct de vedere energetic.

Targetul în funcție de axă ar fi pentru **Axa I - 4600 clădiri renovate, iar pentru Axa II - 19600 clădiri renovate**, cumulat însumând **24200 clădiri** de menționat că acest număr poate varia în funcție de tipul renovărilor, suprafața construită și probabilitatea să se realoce între axe în cazul în care nu vor fi suficienți solicitanți interesați.

¹⁹<https://www.euronews.com/green/2022/12/09/europes-energy-crisis-in-data-which-countries-have-the-best-and-worst-insulated-homes>.

²⁰https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-building-stock-observatory_en.

Alocarea de fonduri pentru această investiție va aborda, la nivel micro, toate renovările necesare în funcție de clasa energetică respectivă a clădirilor, în funcție de criteriile de eligibilitate și parțial, luând în considerare clasa energetică, respectiv suprafața casei asupra căreia se vor realiza renovările. În timp ce programul este limitat în ceea ce privește stocul total de clădiri, acesta își propune să aibă un impact semnificativ asupra eficienței energetice a clădirilor selectate, contribuind la obiectivele generale de economisire a energiei și îmbunătățirea condițiilor de viață pentru gospodăriile care beneficiază de program.

Ajutor de stat: Investiția va respecta legislația europeană și națională privind regulile ajutorului de stat.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
- Finalizare documentației - Finalizarea ghidurilor solicitanților	Trim. IV al anului 2023
- Înrolarea firmelor de consultanță - Înrolarea firmelor de constructori (comun pentru Axa I&II) - Derularea de campanii de informare și diseminare a informațiilor la nivel local/regional	Trim. I al anului 2024
- Depunerea dosarelor și încărcarea acestora în platforma dedicată web a MIPE a documentelor de către consultanți. (Axa I) - Începerea renovărilor pentru clădirile în sărăcie energetică (Axa I) - Depunerea dosarelor și încărcarea acestora în platforma dedicată web a MIPE a documentelor de către proprietari. (Axa II) - Începerea renovărilor pentru clădirile în necesar de eficiență energetică - (Axa II)*	Trim. III al anului 2024
- Finalizarea renovărilor pentru clădirile proprietarilor în sărăcie energetică - runda 1 (Axa I) - Finalizarea renovărilor pentru clădirile proprietarilor în necesar de eficiență energetică - runda 1 (Axa II)	Trim. III al anului 2025

Valoarea unui voucher de bază conform analizei de piață

Lucrări	Materiale	Preț conform analizei de piață (lei)	Preț m2 pentru o casă avînd suprafața medie locuibilă în România (48.7)		Preț final (euro)
Anvelopare perete	Vata bazaltica	83	4,042.10	mp	
	Spuma poliuretana	120	5,844.00	mp	
	Consumabile	30	1,461.00	mp	
	manopera	180	8,766.00	mp	
Total 1			20,113.10		4,022.00
Acoperiș	Vata bazaltica	60	4,383.00	mp	
	Spuma poliuretana	120	8,766.00	mp	
	Consumabile	60	4,383.00	mp	
	manopera	80	5,844.00	mp	
	hidroizolatie	60	4,383.00	mp	
	manopera hidroizolatie	60	4,383.00	mp	
	barieră	10	730.50	mp	
Total 2			32,872.50		6,574.50
Tâmplărie (Ferestre și Ușă)	PVC	3500	3500	120x100 / 200x100	
	Montaj	600	900	Fereastră	
	Consumabile	1000	1000		
Total 3			5400		1080
Total intermediar (T1+T2+T3)			58,385.60		11677*
Total final			58,385.60*10%= 64224,16		12833

* Se are în vedere un indice de creștere a prețurilor de 10% în următorul an pentru a preîntâmpina riscului de neimplementare al proiectelor datorat creșterii prețurilor atât la materialele construcții, cât și la monperă.

Clădiri existente în funcție de clasa energetică(ani au titlu orientativ)

	Casa clasa energetica D	Casa clasa energetica E	Casa clasa energetica F	Casa clasa energetica G
Investiții eligibile / Anii construcție	1990 - 2000	1980 - 1990	1970 - 1980	<1900 - 1965
Aproximare a fondului construit - exprimat în numere/ procente	680.688 (7,1 %)	1.428.486 (14,90%)	1.840.733 (19,2%)	4.601.834 (37% + 11%) -

***Totalul fondului construit în România conform INS (2022) este de 9.587.153 clădiri.**

Clădirile clasificate în clasele de risc seismic Rsl și RslI vor fi excluse de la finanțarea intervențiilor care vizează eficiența energetică.

Clădirile incluse în fondul construit cu valoare istorică vor fi excluse de la finanțarea intervențiilor care vizează eficiența energetică.

Implementarea investițiilor prevăzute în cadrul acestor axe se va finaliza până la 30 iunie 2025.

Investiția 8 - Schema de finanțare întărirea rețelelor de distribuție electrică (alocare 140.000.000 euro)

Provocări investiție

Realizarea obiectivului PNIESC privind decarbonarea sectorului energetic prin creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în mixul energetic, necesită, complementar investițiilor în noi capacități de producție din fonduri europene nerambursabile și venituri aferente mecanismului EU-ETS, și modernizarea și extinderea rețelei de distribuție a energiei electrice. Astfel, integrarea sistemelor de producție distribuită și a prosumatorilor în sistemul electroenergetic implică investiții consistente în întărirea rețelei de distribuție, având în vedere durata îndelungată de funcționare, preponderent mai mare de 35 de ani pentru cea mai mare parte a rețelei aflate în funcțiune.

Transformarea “fit-for-RES” a pieței de energie românești face necesară implementarea conceptului de rețele inteligente, inclusiv prin introducerea sistemelor de măsurare inteligentă. Digitalizarea rețelelor de distribuție va conduce atât la reducerea consumului propriu tehnologic (CPT) cât și la beneficii pentru consumatorii finali, companii de utilități și asupra mediului, prin creșterea eficienței energetice și integrarea SRE în SEN.

Sistemele de monitorizare și măsurare inteligentă, ca parte componentă a investițiilor în întărirea rețelei de distribuție a energiei electrice vizate de această măsură vor asigura reducerea considerabilă a pierderilor comerciale (reducerea erorilor la înregistrarea energiei electrice prin aparatele de contorizare, neplată, citiri incomplete ale contorului, etc.) precum și implementarea măsurilor de consum dispecerizabil, prin promovarea prețurilor dinamice (creșterea prețului simultan cu creșterea cererii și viceversa, fapt ce va conduce la schimbarea comportamentului consumatorului prin mutarea consumului din orele de vârf de sarcină către cele de gol și/sau reducerea consumului din orele de vârf fără creșterea concomitentă a acestuia în orele de gol) în sinergie cu acțiunile țintite în cadrul Reformei 2 din cadrul acestui capitol.

Obiective

Obiectivul general îl reprezintă reducerea consumului de energie prin facilitarea încorporării unor cote mai mari de E-SRE în rețeaua de distribuție, prin îmbunătățirea controlului și managementului rețelei de distribuție și stimularea consumului dispecerizat.

Obiectivul specific constă finanțarea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice, inclusiv lucrări de întărire a rețelei electrice în amonte de punctul de racordare pentru crearea condițiilor tehnice necesare racordării centralelor de producere a energiei verzi, precum și modernizări de stații/linii existente, inclusiv digitalizare și smart metering, care conduc la creșterea capacității de distribuție a rețelelor, la reducerea consumului propriu tehnologic și la îmbunătățirea în ansamblu a indicatorilor de performanță ai serviciului de distribuție.

Contribuția la obiectivele REPowerEU

Măsura răspunde obiectivelor REPowerEU în conformitate cu prevederile incluse la art. 21c, pct.3, lit. e din Regulamentul (UE) 453/2023 privind capitolele REPowerEU:

(e) remedierea blocajelor interne și transfrontaliere din calea transportului și a distribuției energiei, sprijinirea stocării energiei electrice, accelerarea integrării surselor regenerabile de

energie și sprijinirea transportului cu emisii zero și a infrastructurii acestuia, inclusiv a căilor ferate;

Coerența cu alte măsuri (finanțate din PNRR):

Investiția este complementară cu următoarele măsuri:

- *Reforma 1. Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulat pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile* din cadrul Componentei 6 *Energie* a PNRR, în ceea ce privește reglementarea răspunsului la cerere pe piața de echilibrare, simplificarea procedurilor de acordare a licențelor/autorizațiilor pentru investițiile în energia din surse regenerabile, promovarea contractelor de achiziție de energie electrică din surse regenerabile;
- *Reforma 2. Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice și SAE (sate autonome energetice)*, din cadrul capitolului REPowerEU referitoare la cadrul legal pentru stimularea prosumatorilor și a comunităților de energie;
- *Investiția 1. Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile* din cadrul Componentei 6 *Energie* a PNRR, privind capacitatea suplimentară instalată din energie din surse regenerabile (energie eoliană și solară);
- Intervențiile avute în vedere prin Programul Dezvoltare Durabilă 2021 - 2027, în ceea ce privește producerea descentralizată a energiei electrice din surse regenerabile pentru consumul propriu al IMM-urilor și întreprinderilor mari, intervenții ce vor contribui la atingerea țintei din PNIESC de a avea o pondere de energie din surse regenerabile de 30,7% până în 2030;
- Intervențiile care vor fi finanțate prin Fondul pentru Modernizare și vizează extinderea și modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice, precum instalarea de noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile (eoliană, solară, hidro, geotermală etc.) în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon;
- Intervențiile finanțate în cadrul Programului Tranziție Justă (PTJ) care vizează creșterea gradului de reziliență energetică la nivel de comunitate prin operațiuni de dezvoltare a capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală) pentru clădiri publice din județele vizate de POTJ.

Complementaritatea cu alte fonduri europene și evitarea dublei finanțări

Măsura este în raport de complementaritate cu obiectivele de politică incluse în cadrul Programului Dezvoltare Durabilă, a Programul Tranziție Justă respectiv a Fondului pentru modernizare în România (programele cheie definite în OUG nr. 60/2022).

În ceea ce privește evitarea dublei finanțări, MIPE, în calitate de coordonator național pentru Planul Național de Redresare și Reziliență, va revizui, în conformitate cu măsurile incluse în noul capitol, protocoalele încheiate cu coordonatorii de reforme și/sau investiții în scopul prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a costurilor identice din mai multe surse de finanțare, respectiv fonduri europene/ bugetul de stat.

Mecanism implementare

Investiția urmărește întărirea rețelelor de distribuție a energiei electrice în scopul creșterii capacității de preluare a energiei produse din surse regenerabile, a optimizării și eficientizării activităților operaționale prin digitalizarea rețelelor și implementarea sistemelor inteligente de monitorizare, modernizarea stațiilor electrice, a liniilor electrice aeriene și subterane.

Structura din cadrul MIPE responsabilă de implementarea măsurii de investiție va derula un apel de proiecte prin aplicarea principiului “primul venit, primul servit” în baza căruia, în urma procesului de evaluare și selecție a cererilor de finanțare, va semna contracte de finanțare cu operatorii rețelelor de distribuție a energiei electrice pentru activitățile eligibile ce vizează extinderea și modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice, inclusiv lucrări de întărire a rețelei electrice în amonte de punctul de racordare pentru crearea condițiilor tehnice necesare racordării centralelor de producere a energiei verzi, precum și modernizări de stații/linii existente, inclusiv digitalizare și smart metering.

Beneficiar

Operatorii rețelelor de distribuție a energiei electrice.

Indirect vor beneficia prosumatorii și comunitățile de energie, operatorul de transport și sistem - CNTEE Transelectrica SA.

Grupul țintă

Populația României.

Ajutor de stat:

Investiția nu implică acordarea de ajutoare de stat în înțelesul prevederilor art. 107(1) al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene, având în vedere că rețelele de distribuție a energiei electrice reprezintă monopol natural.

Perioada de implementare: Investiția se va finaliza până în august 2026.

Calendar de implementare

Activitate	Termen finalizare
Activitatea 1: Lansarea apelului de proiecte pentru modernizarea și extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice	Trim. IV 2023
Activitatea 2: Semnarea contractelor de finanțare (aplicarea principiului „primul venit, primul servit” în limita bugetului alocat)	Trim. II 2024
Activitatea 3: Punerea în funcțiune a investițiilor	Trim. II 2026

b) Proiecte cu dimensiune transfrontalieră sau multinațională

În conformitate cu prevederile art. 18, alin. 4, pct. 6 din Regulamentul (UE) 434/2023 privind capitolele REPowerEU toate măsurile prevăzute în capitol și, prin urmare, 100% din costurile estimate aferente acestora, produc efecte transfrontaliere, prin consolidarea rezilienței sistemului energetic național/ rețeaua energetică națională prin optimizarea funcționării sistemelor electroenergetice interconectate la nivel paneuropean și armonizării piețelor naționale de energie electrică în piața unică europeană de energie.

Implementarea acestor investiții are ca efect realizarea unei rețele de transport a energiei electrice capabilă să susțină decarbonizarea etapizată și integrarea progresivă a surselor regenerabile, garantând în același timp eficiența și securitatea aprovizionării cu energie electrică cu respectarea reglementărilor în domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice.

Totodată, investițiile în sistemul energetic național conduc la consolidarea interconectării regionale îmbunătățind securitatea energetică, facilitând exportul de energie regenerabilă către piața unică europeană de energie atunci când producția depășește cererea internă.

România se așteaptă ca prin investițiile care vizează producerea de energie electrică din surse regenerabile, întărirea rețelelor de distribuție electrică cuplate cu măsuri de creștere a eficienței energetice pentru clădirile rezidențiale și publice să crească siguranța Sistemului Energetic Național și să conducă la reducerea nevoilor de import de combustibil fosil ceea ce va avea ca efect eliberarea de capacitate pentru a produce energie electrică prin care să fie alimentate țările învecinate contribuind astfel la securitatea energetică regională și având un impact pozitiv asupra rezilienței energetice a UE.

c) Consultarea autorităților locale și regionale și a altor actori relevanți

Organizarea procesului de consultare interministerială

Ținând cont de necesitatea asumării unor reforme și investiții care să răspundă cerințelor inițiativei europene REPowerEU, MIPE a inițiat un amplu proces de întâlniri și consultări tehnice pentru actualizarea Planului Național de Redresare și Reziliență în scopul introducerii noului capitol menit să răspundă obiectivului de îmbunătățire a infrastructurii și instalațiilor de producere a energiei, îndeosebi a celei provenite din surse regenerabile.

Prin Memorandumul cu tema: „Întreprinderea măsurilor și realizarea demersurilor legale în vederea realizării investițiilor necesare dezvoltării infrastructurii energetice a României”, aprobat la nivelul Guvernului României în august 2022, au fost stabilite obiectivele majore de investiții pentru noul capitol REPowerEU.

Totodată, în baza acestui memorandum a fost constituit un grup de lucru interministerial compus din reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, precum și reprezentanți ai Agenției Domeniilor Statului, Hidroelectrica S.A., C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. și ai Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare (ANIF), coordonat la nivel de secretar de stat, cu scopul de a identifica demersurile necesare dezvoltării investițiilor, în linie cu prevederile și recomandările COM, și a punerii în aplicare a măsurilor legale aferente implementării acestora.

Astfel, MIPE a organizat întâlniri săptămânale cu reprezentanți ai instituțiilor relevante în domeniu.

Consultarea structurilor partenariale ce fac parte din sistemul de management al PNRR

În scopul implicării partenerilor sociali și a societății civile în urmărirea progresului implementării Planului Național de Redresare și Reziliență, în baza art. 7¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de redresare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, a fost constituit Comitetul de monitorizare al Planului Național de Redresare și Reziliență (CM PNRR).

Modul de organizare și funcționare a CM PNRR este reglementat de Hotărârea de Guvern 247/2022 privind organizarea și funcționarea Comitetului de Monitorizare, din componența acestuia făcând parte reprezentanții organizațiilor guvernamentale și a sindicatelor și patronatelor reprezentative, reprezentanți ai structurilor asociative ale administrației publice locale (Uniunea Națională a Consiliilor Județene din România, Asociația Municipiilor din România, Asociația Orașelor din România și Asociația Comunelor din România), precum și reprezentanți ai Consiliului Economic și Social.

În acest context, în cadrul reuniunii CM PNRR din 21 decembrie 2022 a fost prezentat pachetul de reforme și investiții pentru noul capitol REPowerEU așa cum a reieșit acesta din analiza grupului de lucru interministerial constituit în acest sens.

Membrii CM PNRR au avut posibilitatea de a formula observații și propuneri, totodată, fiind apreciate pozitiv propunerile de măsuri care vizează implicarea prosumatorilor în producția de energie verde, precum și posibilitatea utilizării biomasei în procesul de producere de energie verde.

Organizarea și rezultatele procesului de consultare publică

Elaborarea noului capitol de REPowerEU a inclus și un proces de consultare organizat în conformitate cu legislația națională (Legea 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată) și care a permis participarea tuturor părților interesate (autorități locale și regionale, parteneri sociali, organizații neguvernamentale) prin transmiterea de propuneri și observații la pachetul de reforme și investiții propuse în noul capitol.

Procesul a fost inițiat și coordonat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene în calitate de coordonator național pentru elaborarea, negocierea, aprobarea și implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea PNRR necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.

Organizarea acestui proces a ținut cont de necesitatea asigurării unui cadru de consultare cât mai larg care să permită participarea, în special, a acelor parteneri care au expertiză relevantă în raport cu obiectivele REPowerEU.

Astfel, în perioada 17 martie - 26 martie 2023, MIPE a lansat procesul de consultare publică pentru transmiterea propunerilor de reforme și investiții pentru noul capitol REPowerEU de către partenerii și structurile interesate. Documentul de lucru a fost publicat pe pagina de internet a MIPE în secțiune dedicată PNRR, iar pentru transmiterea de observații și propuneri persoanele interesate au avut la dispoziție un formular electronic, standardizat și simplificat.

De asemenea, pentru a asigura faptul că forma finală a capitolului REPowerEU respectă cât mai fidel nevoile cetățenilor, **MIPE a organizat în data de 24 martie, o sesiune publică de prezentare, în format hibrid, prezență fizică și în on-line**, a REPowerEU, cu participarea reprezentanților mediului de afaceri, ai societății civile precum și actorii interesați.

În urma finalizării procesului de consultare publică, au fost primite un număr de 50 de propuneri de reforme și investiții pentru noul capitol REPowerEU, propunerile provenind de la persoanele fizice (28), instituții (7) și organizații neguvernamentale (15), la care s-au mai adăugat un număr de 11 propuneri primite prin intermediul poștei electronice.

Propunerile au vizat atât elemente de îmbunătățire a reformelor și investițiilor propuse inițial, cât și reforme și investiții noi după cum urmează: *îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și comunități energetice, revizuirea cadrului legislativ pentru acomodarea investițiilor offshore care să permită producerea de energie din sursă regenerabilă - eolian, eficiența energetică pentru locuințe unifamiliale, eficiența energetică și producția de energie verde pentru IMM-uri, dezvoltarea infrastructurii de transport a gazelor naturale, cât și transportul național de energie.*

Suplimentar modificărilor propuse cu privire la reformele și investițiile, incluse în capitolul REPowerEU, **au fost formulate și o serie de noi propuneri**, precum:

- a. Înființarea unor comunități energetice;
- b. Instalarea de panouri fotovoltaice la nivelul mediului rural;
- c. Lansarea unei scheme de minimis adresată IMM pentru achiziția și dotarea cu surse de energie regenerabilă;
- d. Construirea infrastructurii de transport gaze naturale și energie verde în zonele unde nu există;
- e. Reducerea dependenței de combustibili fosili prin implementarea unor programe de tranziție a sistemelor de încălzire individuale bazate pe combustibili fosili sau masă lemnoasă către surse regenerabile (ex. pompe de căldură), împreună cu eficientizarea energetică a clădirilor (izolare termică) care ar conduce la reducerea consumului;
- f. Alocarea de vouchere pentru renovarea locuințelor unifamiliale în funcție de performanța obținută, în valoare de 10.000 euro pentru renovare moderată în vederea creșterii eficienței energetice cu min. 30%, respectiv 15.000 euro pentru renovare aprofundată în vederea creșterii eficienței energetice cu min. 60% (voucherul include costurile aferente elaborării documentației tehnice);
- g. Înființare comunități energetice.
- h. Schema de minimis pentru IMM pentru achiziția și dotarea cu surse de energie regenerabilă.

Totodată, au fost formulate propuneri cu privire la posibilitățile de suplimentare a bugetului REPowerEU care să fie utilizat pentru acoperirea noilor propuneri de investiții și reforme, prin solicitarea unui împrumut în baza art. 14 (6) din Regulamentul (UE) 2023/435 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241.

Reflectarea propunerilor din procesul de consultare în noul capitol REPowerEU

Propunerile primite în urma sesiunii de consultare publică au fost analizate fiind preluate acele idei relevante și în linie cu obiectivele REPowerEU, respectiv: *îmbunătățirea cadrului legislativ pentru prosumatori și susținerea formării de comunități energetice; investiții în eficiența energetică și producție de energie verde pentru IMM-uri și autorități publice locale; investiții care să permită renovarea aprofundată, precum și măsuri pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor din gospodăriile individuale, în special pentru consumatorii vulnerabili; investiții în întărirea rețelei de distribuție electrică etc.*

d) Dimensiunea digitală

Informațiile necesare pentru a sprijini contribuția digitală a măsurilor vor fi furnizate într-o anexă separată.

e) Climate and environmental tagging

Informațiile necesare pentru a sprijini contribuția la neutralitatea climatică a măsurilor vor fi furnizate într-o anexă separată.

f) Analiza "DNSH"

Analizele DNSH a măsurilor și a derogărilor aferente vor fi furnizate într-o anexă separată.

g) Buget și metodologia de costuri / Finanțare și costuri

Metodologia de costurilor va fi furnizate într-o anexă separată.